

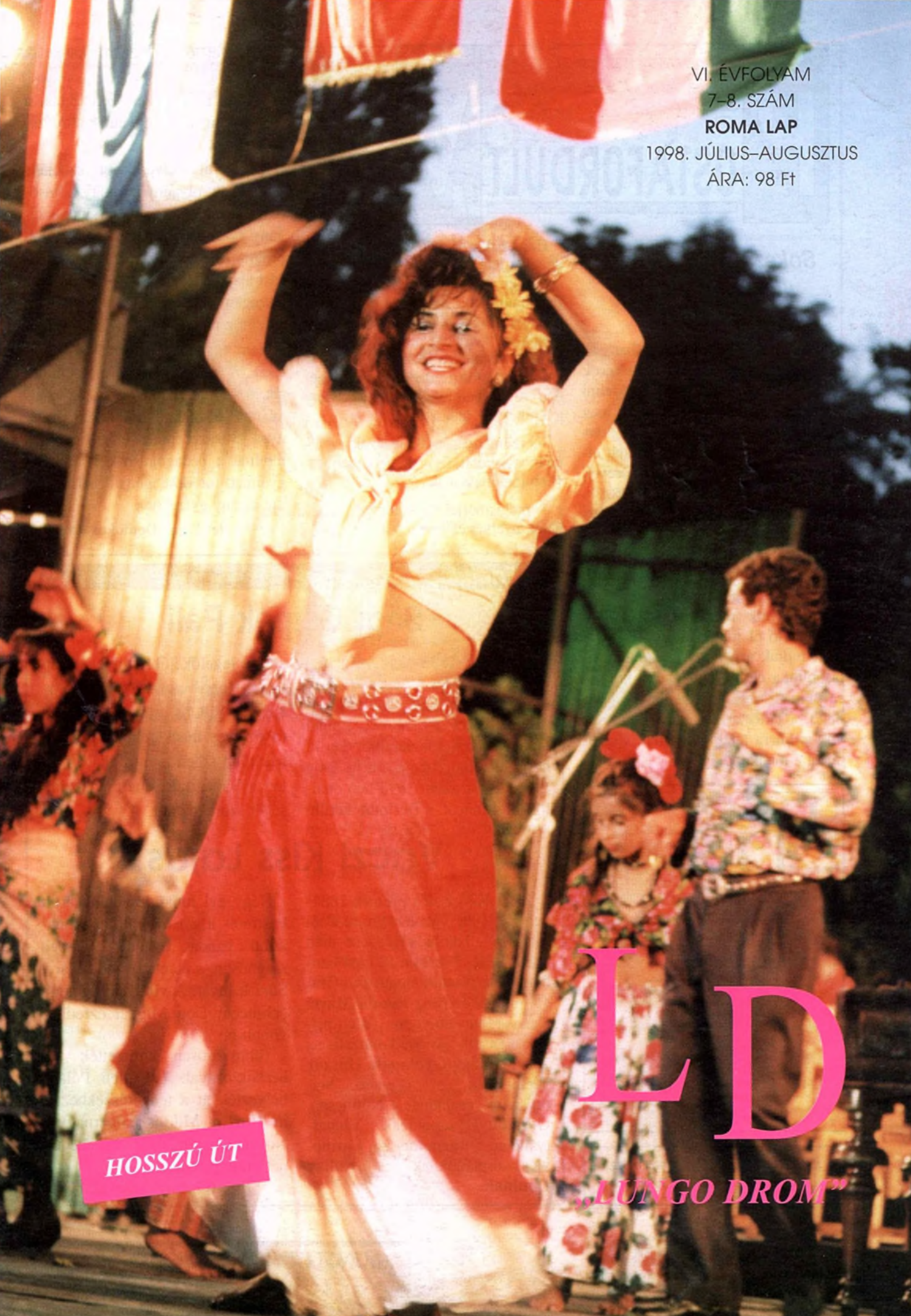
VI. ÉVFOLYAM

7-8. SZÁM

ROMA LAP

1998. JÚLIUS-AUGUSZTUS

ÁRA: 98 Ft

HOSSZÚ ÚT

LD

„LUNGO DROM”

P OSTAFORDULT V VAL

Sokszor hátrányban vannak a vidéki családok!

Sok vita folyik mostanában az esélyegyenlőség megteremtéséről. „Együttlét” Roma Érdekvédelmi Szervezet nemrégiben alakult meg Somogy megyében, egy olyan szervezet, amely kimondottan a saját etnikai csoportjának problémákról, annak megoldásával foglalkozik. Más társadalmi szervezetekkel karöltve próbálja megoldani a problémákat, amelynek elsődleges feladata, hogy a településen élő cigány/ok/nak munkalehetőséget teremtsenek. Életkörülményeik megváltoztatása nem képzelhető el munkalehetőség híján, mert tudjuk azt, hogy a foglalkoztatáspolitikai egyik legnagyobb kihívása ma az, hogy a munkalehetőségen belül, a tartósan munkanélküliek lévoik számára találjunk kiutat, visszatérést a munka világába.

Hajmás községben 250 fő népességének a fele a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi csoportjához tartoznak. Esettanulmányt készítettem a tanköteles gyerekekről, akik a Szentbalázsi Általános Iskolába járnak. A cigány érdekvédelmi szervezet az 1998/99. tanévből külön foglalkozások keretében segítséget kíván adni a cigány gyerekeknek ahhoz, hogy:

- eredményesen elvégezzék az általános iskolát és valamennyien tovább tanulhassanak,

- megismerjék a cigányok történetét, nyelvét és kultúráját,

- megfelelő tájékoztatást kapjanak a jogaikról,

- kellő ismereteket szerezzenek a családok hivatalos ügyeinek elintézésében.

Rendkívül súlyosak a szociális problémák, olyannyira, hogy a felsőoktatásig szinte már el sem jutnak cigány gyerekek. Mindenképpen külön program kellene, ha nem is származási alapon, de azon az alapon, hogy a szegénység ne zárja el a tanulás útját egész rétegek előtt.

Nem vagyunk egyformák. Szerencsére. A legtöbb esetben mégsem nézik jó szemmel a másságot. Ez az általános iskolákra különösen érvényes. Sokszor nincs elég figyelme, türelme a pedagógusnak a több figyelmet, törődést igénylő barna szemű cigány gyerekekhez.

Részlet Figur Domokos leveléből

Enciklopédia

Sági Csipek Pali

Prímás, 1872-ben született Ipolyságon. Már 15 éves korában segédprímása volt Balogh Károlynak. Két év múlva Bunkó Gyula párizsi zenekarához került hasonló minőségben. Ott öt évig működött, s aztán 1895-ben önállósította magát, s Berlinbe került,

ahol a legelőkelőbb helyeken játszott. Henrik porosz tengernagynak, II. Vilmos császár fivérének és Frigyes mecklenburgi hercegnek több ízben is muzsikált. Pesten a Vadászkürt étterem közönségét szórakoztatta.

Váczi Kiss Lajos

Váczi Kiss Lajos prímás, 1884-ben született Vácon, régi zenészcsaládból. Iskolai elvégzése után már 14 éves korában 12 tagú bandája volt. Tanulmányait mint segédprímás az öreg Banda Marci zenekarában folytatta. Váci prímássága alatt kedvelt muzsikusa volt Muzslay Gyulának, Huszár Elemérnek, a nagykeri Scitovszky családnak Nőtincsen, Gosztonyi családnak Váchartyánban, a Bornemissza, Latino-vics családoknak és Kállay Ubulnak.

Négy évi működés után került Pestre és itt 21 éves korában alakított bandát. Majd 1912-ben megnősült, s elvette Banda Marci Sári leányát. A világháborúban a debreceni Don Miguel ezredhez vonult be.

Többszörösen kitüntették báberkoszorúval. 1917-ben Pólába helyezték át a tengerészekhez, s itt Horthy Miklós tengernagy a Novarra hajón adott díszebédei-nél mindig ő muzsikált.

(Csemer Géza: Habiszti)

ROMA LAP

Megjelenik havonta a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért” Közalapítvány támogatásával.

Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány
5000 Szolnok, Aranka utca 3.
Telefon: (56) 372-269, (60) 387-293

Főszerkesztő: Paksy Éva.

Tervezőszerkesztő: Pozsa József.
Munkatársak: Botosné Köté Lilla,
Bubáné Csapó Ilona, Bujdosó Jánosné,
Pálfi Elvira.

Feladós kiadó: Farkas Flórián.

Nyomdai munkák:
REPRO STÚDIO Nyomdaipari Egyéni Cég,
Verseghy Nyomda Kft., Szolnok
ISSN 1216-982X

A nem kért kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza!

SIRATÓ

Bontsd ki anyám a hajadat!
Bontsátok az asszonyoknak,
Asszonyoknak, özvegyeknek,
Hogy sirassuk könnyeinkkel,
Sokat síró lelkekkel,
Halottaink emlékét,
Lelkünk könnyebbülését.
Devla nyugtassa mostan,
Halld pihenjenek a magashán!
Halld meg anyám, mit mondok:
Engem ne sirassatok!
Inkább halld meg a dalomat,
Mit a lányok dalolnak!
Adj te anyám szál virágot,
Kit szerettem most is vérom!
És a kicsi pürdékát –
Védje meg a nagy Devla!
A királyok Kőjénél,
A havasok tetejénél.
Minden évben hét gyertya ég!
Sokszor meggyújtja az ég.
Emlékére a holtaknak
Nyugalmat a harcosoknak!

Horváth Gyula

ISTENHEZ

Istenem,
nyisd ki az ég felhő-függönyös
ablakát és nézz le ránk,
itt már kripiák a házak,
és csontjaink közt
patkánybűnök szafalgálnak,
jöjj te közénk,
ha mindent kibírsz,
öld meg a fegyvereket,
ha szólni akarnak,
és azokat is,
akik ellenszegülnek,
taposs a kígyóember nyakára,
és mondd meg az édesanyjának,
hogy ne sirjon...
várunk,
skorpiószívek közt
rettegésben élők.

Koszics Ferenc: Múzsza

Választások előtti beszélgetés Farkas Flóriánnal, az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat és a Lungo Drom Országos Érdekvédelmi és Polgári Szövetség elnökével

– *Még néhány hónap és lejár az OCKÖ mandátuma. Megkérnélek arra, hogy az LD olvasóinak készítsd el a 4 év mérlegét!*

– Az OCKÖ mandátuma nem jár le. Lesz Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat, és azok, akik ezt üszta szívvel, őszintén és eredményesen végezték, azok többségében továbbra is maradnak. Ha mérleget kellene készítenem, akkor elsősorban a magyarországi cigányságnak köszönném meg azt a szolidaritását és kitartását és azt a felismerést, amikor sorstudatra ébredt, illetve amikor minden várakozásnak elmentmondott azzal, hogy – még néhány véleményhordozó cigány származású vezetői hojkottálásának, s folyamatos akadályoztatásának, és a többségi társadalom által is igen komoly nehézséget okozva – megtartotta a saját politikai rendszerét, és mind helyileg, mind pedig országosan kiépítette azt. Önfeláldozóan – távol a családjuktól – igen sok hétvégét eltöltöttek a saját önképzésükkel. Ez azt bizonyítja, hogy felkészült és az ügy iránt elkötelezett tevékenységet kíván folytatni a cigány kisebbségi önkormányzat Magyarországon. Ezért is szeretném megegyeszer aláhúzni, hogy akik megmaradtak, akik kitarottak az ügy mellett, mind helyileg, mind országosan, nos én mindent megteszek annak érdekében, hogy akik kitaposták az utat, akik már forradalmasították a cigánypolitikát Magyarországon azok tovább is vigyék.

Amikor az OCKÖ-ről beszélünk, annak a mérlegéről, elemzéséről, nem szabad figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy nincs országos önkormányzat, ha nincs helyi politikai képviselő. Nincs struktúra sem helyileg, sem semmilyen szinten, ha ez az össz cigányság képét és akaratát nem tükrözi. Azt gondolom, hogy az országos cigány önkormányzat

eredménye elsősorban a helyi cigány kisebbségi önkormányzatoknak, ezen belül a magyarországi cigányságnak köszönhető. Ezt azért is mondom, mert nagyon sok külső támadás érte a magyarországi cigányságot, személy szerint engem is, ami sorra hebizonyította életképtelenségét és visszavonhatatlannul beigazolta, hogy semmi másról nincs szó csak egy koncepcionális, poliükailag jól időzített, szakmailag dilettáns módon kidolgozott kompromittáló támadásról és lejáratai akcióról. Amihez párosultak, kapcsolódtak bizonyos véleményhordozó cigány származású figuráink is. A mérlegkészítésnél az igazán nagy eredmény az, hogy – és most lehetne beszélni arról, hogy hány intézményt hoztunk létre, lehetne beszélni arról, hogy kutatóintézet, hogy speciális iskolák, hogy hány ezer cigánynak sikerült munkát adni és lehetne arról beszélni, hogy az OCKÖ kiépítette azt a cigánypolitikai struktúrát, amely még némely magyarországi politikai pártnál sem található, hogy minden megyében van cigány képviselő, infrastruktúra, főállású felelős személyek. A költségvetés mintegy 60-65 százaléka minden évben ezekre lett fordítva. Én a legnagyobb eredménynek azt tekintem, hogy megmaradt az országos önkormányzat, megmaradt a politikai modell és olyan struktúrát épített ki országosan, amilyenre soha a cigány politika történetében nem volt példa és ez már kezelhető, működtethető, generálható, áttekinthető és ezt már nem lehet nem tudomásul venni. Arról a néhány intézményről, amit az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat hozott létre, csak néhány gondolatban beszélnék, mert ennek a jövőjét, a jövőképét, az eredményét, a hozadékát csak később fogjuk igazán érezni s később lehet azt igazán értékelni, hiszen

ezek az intézmények nem régen jöttek létre és minden intézménynek akkor van igazán értelme, ha annak a hozadéka mind szakmai, mind politikai szempontból érezhető az adott funkciójában. A bizonyításához azonban még idő kell.

A Cigányságkutató Intézet egy olyan új intézmény, amelyre megint csak nem volt még példa és meg kellett, hogy találja önmagát, meg kellett, hogy találja azokat az eszközöket, azokat a kutatási motívumokat, technikákat, amelyek valóban közel állnak a cigánysághoz. Nagyon sok kutatás történt már a cigányságot illetően, amelyről az a véleményem, hogy hamis és elsősorban politikai indíttatású és mindig cigányok nélkül történt. Ez a Kutató Intézet a legközelebb a cigánysághoz kell, hogy álljon ezért fontos, hogy megismerje és fölmérje a magyarországi cigányság valós problémavilágát, és végre legyen egyszer kimutatva pártpolitikai befolyás mentesen, hogy valójában mit akar a magyarországi cigányság, mi a politikai affinitása. Ez most nagyon szépen megy, nagyon jó eredményei vannak és azt gondolom, hogy egy fél éven belül lesz egy olyan felmérés, egy olyan reális, objektív felmérés, ami már azokról szól, azokkal együtt, akiknek éppen a helyzetjavítását próbáljuk kezelni.

A Roma Esély Alapítványi Szakiskola – ami szintén említést érdemel – azt gondolom, hogy egy olyan modell, amit – ahol igénylik – szorgalmazni kell. Hebizonyította életképességét, szükség van rá és ami fontos, hogy itt cigányok és nem cigányok vannak együtt. Ami az igazi mérleg és ami számomra fontos az az, hogy nagyon sokat tanultunk egymástól ebben a munkában. Mára már olyan erőt képez az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat, a magyarországi cigány poli-

Fotó: Csabai István

tika képében, amely soha nem látott egységet és tulajdonképpen jövőt irányoz. Azt gondolom, hogy ez igazán a nagy credmény, tehát hogy együtt maradt ez a csapat és most már tisztában van azokkal a kérdésekkel, amikkel nem biztos, hogy eddig tisztában volt.

A parlamenti választások után

– Új kormányunk van. Megtörtént-e már az OCKÖ részéről az illetékes minisztériumokkal a kapcsolatfelvétel?

– Természetesen igen. Én személyesen adtam át Stumpf István miniszter úrnak azt a 12 pontot, ami a legsürgősebb tennivalókat tartalmazza, amely a legsürgősebb cigánypolitikai kérdéseket kívánja kezelni. Ebben többek között benne van az, hogy döntse el a közéletű cselekvési programnak a mi-

kéntjét, a hogyanját. Javasoltuk, hogy jöjjön létre egy kétoldalú szakértői team a kormányzat és az önkormányzat részéről és elemezzük ki ezt a közéletű cselekvési programot. Ez a szakértői team készítsen egy javaslatot a végrehajtásra, illetve annak a feltételét is jelölje meg, határozza meg, hogy milyen feltételekkel lehet ezt végrehajtani. Ugyanakkor javasoltuk, hogy legyen egy cigányügyi elnökhelyettes az OCKÖ egyetértésével és természetesen ennek még részét képezi, hogy legyen egy elkülönített pénzkeret, hozzunk létre egy cigány alapot, hiszen a közéletű cselekvési programnak a sikeres, hatékony kivitelezése azt gondolom, hogy nagyban azon múlik, hogy lesz-e rá elkülönített keret és meg lesznek-e jelölve továbbra is azok a személyek a

kormányzatban és a kormányzaton kívül is, akik ezért felelnek. Nagyon fontos kérdésként merült még fel a törvény módosítása. Ide tartozik a nemzeti törvény, a választójogi törvény is és idekapcsolódik a kisebbségek parlamenti képviselőinek újragondolása, széleskörű egyeztetése és egy megállapodás esetén azt gondolom erről lehet beszélni. Fontos kérdésként merült még fel azoknak az intézményeknek a kezelése, azoknak az intézményeknek az átvétele, működtetése, amelyek az országos cigány önkormányzatot illetik meg és az hivatott a működtetésükre. Ide tartozik a Gandhi Gimnázium és minden olyan intézmény, amely tulajdonképpen eddig az OCKÖ-n kívül, mondhatni szerencsétlenül működött. Itt most nem a szakmai képzésre, nem a szakmai oktatásra, hanem egyáltalán a működtetésre gondolok. Ugyanakkor javasoltuk azt is, hogy el kell dönteni a kisebbségi önkormányzatok, a kisebbségpolitika rangját, súlyát, létét. Mert amennyiben a kisebbségi önkormányzatiságot Magyarországon valóban a rangjának megfelelően fogjuk kezelni, akkor nem működési költségvetésre, hanem programköltségvetésre van szükség. Amennyiben működési költségvetés van, és ez képezi az országos önkormányzati támogatást, szisztematikusan ki van zárva a tevékenységorientáltságból.

– Ez ügyben – úgy tudom – a napokban a pénzügy minisztériumhoz fordultak a kisebbségek képviselői.

– Tegnap volt tárgyalás a kisebbségi elnökökkel és teljes egyetértés született. Abban bízom, hogy rövid időn belül sor kerül az egyeztetésre, de abban is bízom, hogy Orbán Viktor miniszterelnök úr – miután az OCKÖ kezdeményezésére a kisebbségek részéről levelet küldtünk neki – hamarosan fogadni fog bennünket és megbeszéljük azokat a várható kisebbségpolitikai kérdéseket, amelyek a kisebbségpolitika rangjának megfelelőek.

– Visszatérve a Gandhi Gimnázium ügyére, kezdődtek-e már tárgyalások az átvételről, és mit szólnak az OCKÖ elgondolásához az érintettek?

– Érintettségéről itt csak a kormányzat és az oktatási tárca részéről lehet szó. Az Oktatási Minisztériumba megküldtük a határozatunkat, a javaslatunkat és várjuk a viszontválaszt. A miniszter úr nem utasította el a javaslatunkat, azt mondta, hogy lehetségesnek tartja, ezt ki is nyilatkozta az egyik napilapban. Én is látom ennek az esélyét,

hiszen amennyiben a Fidesz Magyar Polgári Párt tartja magát a programjához, már pedig miért ne tartaná, én azt gondolom, hogy ezt a kérdést nem kerülheti el.

– **Hogyan kommentálnád azt az elképzelést, hogy a NEKH az Igazságügyi Minisztérium felügyelete alá tartozzon?**

– Ez első pillantásra a kisebbségpolitika leértékelését is jelentheti, hiszen az igazságügyi minisztériumnak sem politikai, sem szakmai indoka nincs, hogy oda tartozzon a kisebbségügy. Azonban ha arra gondolok, hogy **Dávid Ibolya** miniszterasszony egy nagyon komoly szakmai tapasztalattal rendelkező személy – miután rengeteg törvénymódosításról van szó, rengeteg olyan közigazgatási intézkedések sorozata áll a kisebbségpolitika előtt, amely elkerülhetetlen –, akkor ez megnyugtatónak is hangozhat. Ami viszont szomorú, hogy még mindig nincs a kisebbségpolitikának kormányzaton belül úgymond felőse, tehát nincs a kisebbségi hivatalnak elnöke, nincs még cigányügyi elnökhelyettes. A személyes egyeztetésnél azonban megerősítést kaptam, hogy az OCKÖ javaslatát támogatják. Abban bízom, hogy kialakul egy párbeszéd, kialakul egy szakmai, politikai együttműködés.

Választások előtt

– **Választások előtt állunk. Hány helyen kezdeményezték a cigány kisebbségi önkormányzatok létrejöttét?**

– A magyarországi cigányok minden várakozásnak ellentmondva megint csak behozonyították szervezői képességüket, a politikai akarukat, amely

mostmár visszavonhatatlanul igazolja, hogy akarnak tenni magukért, csupán a lehetőséget és az esélyt kell megadni számukra. A legkisebb település is önszerveződéshez fogott, s ha visszatérünk arra, hogy az az első megpróbáltatás milyen terhet jelentett a magyarországi cigányságnak és milyen erkölcsi, politikai, szakmai kihívást, amely időközönként súlyos családi konfliktusokba is került, akkor azt kell hogy mondjam, hogy a magyarországi cigányság sorstudatára ébredt, és most a legjobb úton jár. Ez az az út, amit most magának választott, amely elvezetheti a valós cigánypolitika legmagasabb szintjéig. A 346 önkormányzathoz képest 917 kezdeményezés van, amely jelentheti azt, hogy mintegy 860 cigány önkormányzat várható. Nos itt azért alá kell húznom, hogy oroszlánszerpe van ebben azoknak a szervezeteknek, akik mögött valós bázis van, valós érdekeket közvetítő helyi szervezetekkel és itt meg kell említenem a Lungo Dromot, amely 764 kezdeményezéssel az élen van. Szeretném aláhúzni, hogy nagyon sok helyi Phralipe szervezettel van együttműködésünk és vannak olyanok, akik Lungo Dromként kívánnak a továbbiakban dolgozni. De azt gondolom, hogy nem ez a legfontosabb kérdés hanem az, hogy megvan az a bizonyos sorstudatra ébredés és ezt megállítani nem lehet, ezt már önmaguktól is fogják csinálni, ezt csak generálni kell. Ehhez minden felkészítést, minden szakmai eszközt meg fognak kapni a Lungo Drom-tól ezek a szervezetek. Mire gondolok? Arra, hogy olyan módszertani füzet készül el egy héten belül, amely cigánypolitikai bibliaként fogja

segíteni a munkájukat. Egy olyan módszertani füzet szolgál segítségül, amely utat mutat, hogy egyáltalán mit jelent a kisebbségi önkormányzat, hogyan lehet azt a legsikeresebben működtetni, milyen jogai, milyen kötelezettségei vannak, és az az ominózus vétőjog, melyet sajnos oly ritkán gyakoroltak, gyakoroltunk, annak a gyakorlásának a leggyorsabb, legegyszerűbb kivitelezése. Költségvetési, pénzügyi technikák. Hogyan lehet hívni és működtetni a programokat. A Lungo Drom minden hozzátartozó szervezetnek és a saját szervezeteinek is plakátot, szórólapot, programot készít. A Lungo Dromnak olyan választási programja van, ami azt gondolom, hogy egyetlen programként mondhatja magáról, hogy képes a magyarországi cigányság helyzetjavításának a jobbítására. Egy olyan program, amely reális és kivitelezhető és több ezer cigány és nemcigány javaslatát és véleményét képezi, valamennyi már meglévő cigány kisebbségi önkormányzat és a Lungo Drom javaslatát.

– **Ez a cigánypolitikai biblia egy kicsit nem későn készült el?**

– Azért nem, mert át kellett esni egy bizonyos időszakon. Kellott, hogy gyűjtessenek hozzá annyi tapasztalatot, annyi gyakorlatot, amivel ezt már lehet kezelni, eszközölni. Annyi képzés, továbbképzés, tanácskozás, mint a magyarországi cigányság elmúlt időszakában történt. Én azt gondolom, erre soha nem volt példa. De ahhoz, hogy ezt a bibliát most már kezelni is tudja, ahhoz ezeket meg kellett tartanunk. Úgy vélem, hogy ennek most már lesz haszna, credménye.

– **Köszönöm a beszélgetést.**

Paksi Éva

Koalíciós tárgyalások – 1995.

Nem lesz önálló cigány főosztály az Oktatási Minisztériumban

Pokorni Zoltán oktatási miniszter 1998. augusztus 11-én sajtótájékoztatóra invitálta az írott és az elektronikus média képviselőit.

A sajtótájékoztatón szó volt – többek között – a tandíjmentességről, a pedagógustársadalom aggasztó anyagi helyzetéről, a nemzeti alaptanterv szeptemberi bevezetéséről és arról a miniszteri rendeletről, amely először határozza meg az iskolafenntartók számára az oktatási intézmények minimális felszerelését és a kötelező taneszközöket.

A tandíjmentességről szóló kormányrendelet szerint az állami finanszírozású hallgatói helyeken – a képzési formától függetlenül – tandíjmentes lesz az első diploma megszerzése. Ez alól csak azok a diákok lesznek kivételek, akik tanulmányi okok miatt kénytelenek félévet halasztani.

A NAT szeptemberi bevezetésével kapcsolatban a miniszter elmondta, hogy már ősszel elkezdődik az alaptanterv felülvizsgálata, amely egyrészt az eddigi vitákra, másrészt a bevezetés tapasztalataira épül majd.

Az alábbiakban közöljük az LD által a miniszter úrhoz feltett kérdéseket és az arra adott választ:

– **A cigányság egyetlen kitörési pontja az oktatás. Kap-e prioritást a tárcán belül a cigány oktatás, az az főosztályi szintre emelik-e?**

– Szeretném ketté választani a választ. Az egyik egy nagyon fontos tartalmi kérdést érint, amivel egyet értek, hogy a cigányság számára az egyik legfontosabb kitörési pont az oktatáson keresztül, az esélyteremtés intézményén keresztül vezet. Szeretném nemcsak mindazt valóra váltani ami az elmúlt években papíron megfogalmazódott és ami kisebb körökben már elindult, kezdve a kollégiumok építésétől a kiegészítő támogatásokig. Ezekhez a programokhoz már mi magunk is hozzá tettük mindazt, amit magunk erejéből hozzá tudunk tenni.

A másik kérdésben vitakoznék azaz, hogy szükség van-e a főosztályra. Mi arra törekszünk, hogy áttekinthető, reményeink szerint ezért gyorsabban működő minisztériumot hozunk létre.

Rugalmasabban, ha úgy tetszik, az ügyeket jobban figyelemmel kísérőt. Körülbelül 28-29 önálló szervezeti egység volt a minisztériumban, mi ezt 18-ra szeretnénk lecsökkenteni. Sokkal nagyobb szervezeti egységet hozunk létre. Ettől azt reméljük, hogy az oldalirányú kapcsolatok jobbakké lesznek. Összevonunk területeket, ez így lesz a hazai nemzetiségnél, a civil kapcsolatoknál, a cigányságnál is. Fontosnak tartom, hogy ne elkülönülten kezeljük ezt, hanem nagyobb szervezeti egységben. Ez nem jelent az én szememben presztízscsökkenést. Ez azt jelenti, hogy azokat az információkat, szakmai tanácsokat jobban megkapja – jelen esetben a cigánysággal foglalkozó – munkatársi kör, amire szüksége van. A cigány programokat folytatni akarjuk, de nem akarunk önálló cigány főosztályt, sőt elkülönült cigány osztály sem lesz. A többi válságos területtel közösen kezeljük a minisztérium struktúrájában.

– **A kulturális autonómia keretében az OCKÖ már eddig is számos sikert ért el, és olyan tényekkel, adatokkal bizonyított programokat indított el, melyre PHARE, Leonardó és egyéb nemzetközi támogatást is kaptak, többek között itt van a Roma Esély Alapítványi Szakiskola modell, mely most szeptemberben már több településen indul, tehát országos modellé vált, csak miközben az előző kormányzat által favorizált Gandhi Gimnázium 1,5 milliárd forintból működött eddig, a Roma Esély teljes programra ennek a felszázalékát kapta meg. Miniszter úr és az appa-**

rátusa szándékozik-e – a kulturális autonómia keretében – ezt átvizsgálni, megvizsgálni, és a feladatvállalásnak megfelelő támogatási rendszert kidolgozni az OCKÖ javaslatai alapján?

– Szándékozom és nem csak szándékozom, de kénytelen is vagyok ezt tenni. Ahol nagy a szükség, nagyon nagyok az emberi és a szakmai feszültségek, ott igen nagy vádák is megjelennek. Minden oldalról kapok leveleket, amelyek szintén arról szólnak, hogy az egyik intézmény milyen kiváló, a másikkban pedig pazarolják az intézmény pénzét. Éppen ezért azt gondolom, hogy az új vezetésnek kötelezettsége, hogy a saját tisztánlátását megteremtve, ne egyik vagy másik, adott esetben elfogult véleményre hallgasson, hanem próbáljon tiszta vizet önteni a pohárba. Ennek egy tisztázó, feltáró vizsgálat az alapja, amiből adott esetben az is kiderülhet, hogy a feszültségek abból adódnak, hogy kevés a pénz és a kevés pénzt nem lehet sem így, sem úgy normálisan elosztani.

Mi az amire a hangsúlyt fektetni szeretnénk? Nagyjából ismerjük a helyzetet és azt, hogy gond van az iskolaelőkészítéssel, az óvodával. A cigánygyerekek 10-15 százaléka nem vesz részt a kötelező iskolaelőkészítőn, nagy gondok vannak az általános iskolában. Leginkább térségi, kulturális gondok, melyek nem önmagában a cigánylétchez kötődnek, hanem – ez egy összetett dolog – a kistérségi létéhez, a perifériás létéhez, a munkanélküli létéhez. Ezek a hátrányok összeadódnak, és ebből fakad, hogy nagyon sok cigány gyermek elvégzi az általános iskolát, de alig 3,1 százaléka tanul tovább középiskolában. Aki viszont elvégz valamilyen szak- középiskolát, vagy gimnáziumot, az már igen nagy aránnyal jut be egyetemre. Nyilvánvaló, hogy az általános iskolát kell megerősíteni egyfelől, másfelől pedig meg kell nyitni, meg kell teremteni az ilyen sorsú gyerekek befogadására kész kollégiumokat. Ezt akarjuk megvalósítani.

– paksi –

Kótai Aladárral, az Ózdi Városi Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnökével nem könnyű interjút készíteni. No nem azért, mintha nem tudna, nem akarna, vagy nem szeretne nyilatkozni. Egyszerűen azért, mert hivatalában szinte megállás nélkül cseng a telefon, szinte egymás kezébe adják a kilincset a tanácsra, segítségre szoruló ügyfelek. Jelen interjúnk is több részletben készült. Délben kezdtük el és csak kora este sikerült befejeznünk a szakaszokra szabdaltnak beszélgetést.

Nem fordított köpenyeget

– Dicsekvés nélkül állíthatom – szögezte le beszélgetésünk elején –, hogy az ÓVCKÖ ma már meghatározó szerepet játszik az ózdi romák érdekeinek képviselésében. Az érintettek ismerik az önkormányzatot, bizalommal jönnek, mivel jól tudják: ha jogos kéressel fordulnak hozzánk, úgy minden követ megmozgatunk, hogy igazuknak érvényt szerezzünk.

Mint ismeretes: egy 1989-ben született törvény tette lehetővé a kisebbségi önkormányzatok megalakulását. A bontakozó demokrácia jeleként Ózdon és környékén 9 érdekvédelmi szervezet alakult, a választás eredményeként az Ózdi Városi Cigány Kisebbségi Önkor-

mányzat elnöke Kótai Aladár lett. S győzelme korántsem a vakvéletlenül múlt. Ő ugyanis már a Hazafias Népfront keretében is aktívan politizált: a Cigány Tanács elnöke volt.

– A rendszerváltást követően sem hújtam ki a hőriimből, a rendszerváltást követően sem váltottam köpenyeget – idézte fel Kótai úr az akkori időszakot. – Maradtam az, aki előtte voltam. Egy olyan közéleti ember, aki szívügyének érzi népe sorsát, aki mindent elkövet azért, hogy a magyarországi cigányság a társadalom megbecsült, hasznos részévé váljon.

Az ÓVCKÖ elnöke – fejtegette később – fő céljának tekintette és tekinti azt, hogy oldódjanak a cigánysággal szemben táplált előítéletek. Ehhez a

könnyűnek korántsem mondható vállalkozáshoz keresett és talált szellemi partnereket. Tevélegesen közreműködött az Ózdi Romák Egyesült Szövetségének (ORESZ) létrehozásában, mely végső soron a választás szervezői bázisául szolgált.

– Az elnöki poszt elnyerése óriási kihívás volt számomra – vont mérleget az elmúlt évekről Kótai Aladár. Mégis bátran szembenéztem a kihívással, hiszen tisztában voltam és vagyok azzal: népem érdekében akarok és tudok is cselekedni.

Nem hivatal, hivatás

Beszélgetésünk visszatérő motívuma volt: Kótai Aladár nem hivatalnoki beosztásnak tekintette az elnöki posztot. S nem is vett fel hivatalnoki allűröket. Irodája ugyanis mindig, mindenki előtt nyitva áll. Mert hiszi, és hittel valja: minden problémát időben kell orvosolni. Magyarán szólva: ügyet kell intézni, nem pedig aktákat gyártani és aktát tologatni.

– A cigányság sohasem volt igazán „köszönőviszonyban” a hivatalokkal – adott háttérmagyarázatot vezetői metódikájához az elnök. – Mert ha nadrágos emberekkel hozta össze a sorsa, abban általában nem volt sok köszönet. Az előítéletesség kialakulásához persze – és ezt a tényt az elnök is elismerte – a cigányság egy része is hozzájárult. Öntörvényei szerint élt és nem igazán mutatott törekvést arra, hogy elfogadja, magáévá tegye a befogadó ország társadalmi normáit.

– Mára mindenki számára nyilvánvalóvá vált, hogy az erőszakos asszimiláció többet árt, mint használ. Az egyetlen járható út az, ha a magyarok elismerik, elfogadják a cigányság mását, a cigányok viszont tudomául veszik, hogy a Magyar Köztársaság polgárai, melynek törvényeit nekik is kutyán köteleességük betartani.

Nem fanatikus politikus

Az ÓVCKÖ elnöke – és ezt beszélgetésünk során többször is hangoztatta – nem elfogult, fanatikus politikus. Ismeri népe hibáit és ezt – elvitenül nem is próbálja palástolni. Ugyanakkor minden eszközzel, minden fórumon körömszakadtáig harcol a jogsérelmek, az alaptalan előítéletesség ellen.

– Politikai hitvallásom roppant egyszerű alapokra épül. Mindössze azért harcolok, hogy népem levetkőzze hibá-

it, ugyanakkor megtarthassa kulturális és egyéb értékeit. Ezzel egyidejűleg bizonyítani kívánom, hogy a cigányság nem csak rombolni tud, hanem értékalakításra is képes.

A béke követei

Akár tetszik, akár nem, magyarnak, cigánynak nincs más választása, mint-hogy kölcsönösen elfogadja a békés egymás mellett élés feltételeit – szűrtem le a további eszmecsereből a tanul-ságot. Elméletben ez egyszerűnek tű-nik, ám a valóságban már sokkal nehe-zebb realizálni. Ehhez például olyan „követek” kellenek, akiket mindkét fél elfogad. Nos, az ÓVCKÖ-nek sikerült találni ilyen embereket. A „stáb” a kö-vetkező: **Balogh István** irodavezető, **Balogh Pál** elnökhelyettes, **Berki Er-nő** a pénzügyi bizottság és **Győri And-rás** a foglalkoztatási bizottság elnöke.

– Kezdetektől fogva világos volt szá-momra – fejtette „ars poeticáját” az elnök – hogy a kisebbségi önkormány-zat munkája csak akkor sikeres, ha te-vékenységet „civil” szakértőkből álló bizottságok sora segíti. Ennek megfele-lően – az ózdi értelmiség „javának” he-vonásával – létrehoztuk az oktatási és művelődési, a szociális és egészség-ügyi, a sport, valamint a foglalkoztatási és vállalkozásfejlesztési bizottságot.

Nagy megtiszteltetés volt számomra, hogy a felkért szakemberek egyike se utasította vissza megkeresésünket, ho-lott pótolhatatlan munkájukat minden-fajta tiszteletdíj nélkül, valóban ügy-szeretetből végzik.

Orvos, mérnök, jogász, vállalkozó

A kisebbségi önkormányzat köré – és ebben azért volt némi szerepe **Ko-vács Géza** kisebbségi tanácsnoknak is – tényleg kiépült egy olyan „holdud-var”, ami emelte tekintélyét, javította tevékenysége hatékonyságát.

– A bizottságok között nem szívesen rangsorolok, hiszen mindegyik megtet-te a maga dolgát. Ha mégis muszáj ki-emelnem valamelyiket, akkor az az **Ata** doktor által vezetett szociális bi-zottság lenne.

– **Miért áll ez a bizottság egy „csi-petnyivel” közelebb a szívéhez a töb-binél?**

– Mert a cigányság társadalmi beil-eszkedésének az egészségügyi, szociális problémák képezik a legfőbb gátját. Az alapoknál kell tehát kezdeni, ha tartós, maradandó épületet akarunk emelni.

– **Milyen akciók köthetőek Ata doktor nevéhez?**

– Tevékenysége elsődlegesen a pre-vencióra irányult. Közreműködésének

köszönhetően egyre több cigány család alkalmazza a nem kívánt terhesség megelőzésének eszközeit és egyre ke-vesebb azon cigány gyermekek száma, akik nem jutnak hozzá a kötelező vé-dőoltásokhoz. Ezen túlmenően sikere-sen szervezte meg a cigány vöradő na-pokat, melyeknek köszönhetően szá-mos ember életének megmentéséhez járult hozzá az ózdi cigányság. Említ-ésre érdemes még az iskolás korosz-tály számára szervezett felvilágosító sorozatunk, melynek Ózd volt a „rend-szergazdája” és amelyet **Czeizel Endre** és **Kökény Mihály** is felkarolt.

Munka kéne, ha volna

Közhely, de vitathatatlan közhely: a gazdasági rendszerváltásnak a cigány-ság volt a legfőbb vesztese. Különösen igaz ez az ózdi romákra, akik a kohá-szat felszámolásával tömegesen veszít-ték el „lapátos” munkahelyüket.

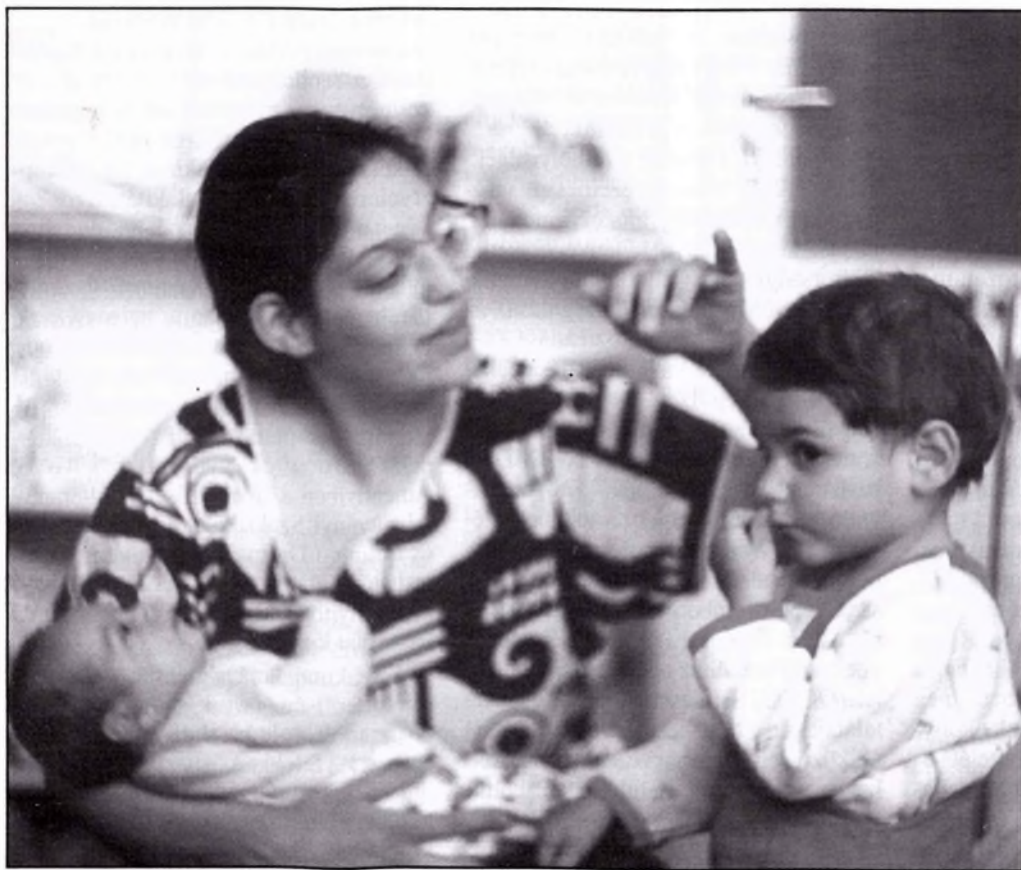
– A rendelkezésre álló lehetőségeken belül e téren is igyekeztünk segíteni – összegezte az eddigi fejleményeket **Kó-tai Aladár**. – Idénymunkákat szerveztünk s igyekeztünk kihasználni a közhasznú foglalkoztatásban rejlő lehetőségeket is. A Megyei Munkaügyi Központ helyi ki-rendeltségével különben rendkívül jó a kapcsolatunk, ami vitathatatlan szerepet játszik abban, hogy Ózdon a foglalkozta-tási feszültségek még nem érték el a kritikus szintet.

Múlt, jelen, jövő

Az ÓVCKÖ megtalál-ta, kivívta helyét Ózd közéletében. A szervezet elérte, hogy egyenrangú partnerként kezeljék, hogy nélküle ne hozza-nak, ne hozhassanak a ci-gányságra vonatkozó döntéseket. A világ le-gérthetőbb és legtermé-szetesebb döntése tehát, hogy **Kótai Aladár** az el-nöki posztért újra ringbe száll az őszi választáso-kon. Önbizalmát erősíti, hogy ismeri népét, tudja: a cigány ember lobbané-kony. Hamar felszalad benne a pumpa, de azt, aki jót tett vele, haláláig nem felejt.

B. Tóth Gyula

Fotó: Kerékgyártó

(A fotó csak illusztráció)

Jelentés Erdélyből

Rekkenő meleg, az aszfalt szinte olvad a kerekek alatt. Az új autósztroda a Királyhágón át Kolozsvárig szinte el is feledtetni az elmúlt évek rettenetes útiélményeit. Szalad az autó Erdély-Tündérország útjain, s a táj szépsége a sokadszor erre járót éppúgy lenyűgözi, mint az első alkalommal elsodálkozó. A mesés Hargita, a Görgényi havasok, a Sebes-Körös forrása, a kanyargós hegyi patakok, a fenyveserdők, kanyargós rejtékutak megannyi csodája valószínűtlen mesevilággá változtatja a sokat szenvedett nép hazáját. Történelmi városokon vezet az út, megannyi emlékei a magyarságnak, szülővárosai az irodalom és történelem tankönyvek nagyságainak, a magyarság hőseinek. A nagyenyedi két fűzfá és a Bethlen Gábor kollégium, a csíkszeredai Márton Áron Líceum, a kolozsvári Bolyai Egyetem története és példaképeink munkássága szervesen összeforrt. Az erre járó csak csendben hajthat főt, miközben gondolataival az elődök előtt tiszteleg. Erdély-Tündérkert így várja barátait.

A Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége elnöke, **Lászlófy Pál**, és az RMPSZ titkára, **Bíró István** aláírásával 1998 májusban meghívás érkezett Erdélyből. A levélben – hivatkozva az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzattal meglévő kitűnő kapcsolatra – kéri, az oktatási szakértő vegyen részt az immár hagyományosan, évente megrendezésre kerülő Bolyai Nyári Akadémián. A tanácskozássorozat, melyen felvidéki, vajdasági, kárpátaljai és magyarországi pedagógusok, szakértők, tanügyi vezetők vesznek részt, de érkeznek résztvevők Székelyföldről, a Partiumból, Középerdélyből is, Erdély szinte valamennyi jelentősebb településén szervezett keretek közt várja az érdeklődőket. A tanácskozásokon a meghívott OCKÖ előadónak a magyarországi kisebbségi oktatás koncepciójáról, különös tekintettel a cigány fiatalok iskoláztatásáról, valamint a „Roma Esély” programról kell tájékoztatást nyújtania. A felkérés tartalmazta még szakmai segítő dokumentumok, könyvek, módszertani füzetek elvitelét is, mellyel segíteni lehetne az ottani pedagógusok munkáját. Az RMPSZ kérésére **Farkas Flórián**, az OCKÖ elnöke személyemet jelölte ki, melynek örömmel eleget tettem.

A program során előadásokat tartottam a Bolyai Nyári Egyetem hallgatóinak, szakmai megbeszélést folytattam tanügyi szakemberekkel és találkoztam felelős beosztású politikai személyiségekkel, RMDSZ képviselőkkel, tanügyigazgatási köztisztviselőkkel is. Előadásaim során kitértem azokra a lehetőségekre, mellyel a magyarországi kisebbségek és különösen az OCKÖ, megalapozták az együttműködést és a továbblépést útját a többség és a kisebbségek együttélésére. Elmondtam, tapasztalataink azt mutatják, a legnehezebb helyzetekben is a párbeszéd és a konstruktív megoldáskeresés a járható út a helytelen és elvtelen konfrontációval szemben. A pedagógusok betekintést nyertek a hazai kisebbségi oktatási programokba és azok végrehajtásának mechanizmusába, az eredmények elérésének technikájába és a gyakorlati megvalósítás lépéseibe. Tájékoztatást kaptak mindazokról az erőfeszítésekről, mellyel az OCKÖ megvalósítja az interkulturális nevelési programját, a pedagógus-továbbképző kurzusát, valamint megerősíti és közreadja a „Roma Esély” programot. Ismertettem a hallgatósággal a projekt lényegét, amely már több magyarországi településen teret nyert, létrehozott intézményei megkezdtek működésüket.

A tanügyigazgatási személyiségekkel, a felelős iskolai vezetőkkel, igazgatókkal sikerült egyfajta elvi megállapodást kötni, melynek lényege a magyarországi tapasztalatok implementálása lehetőségének megvizsgálása, az írásos dokumentumok közreadása és a programok romániai kipróbálása lehetőségének megvizsgálása. Mindezekhez csatlakozik a politikai erők – közöttük is kiemelt módon az RMDSZ parlamenti képviselőinek –, együttműködési szándéka, amely a megbeszélések során egyértelműen hangsúlyt kapott. A találkozókra résztvevő civil szervezetek, emberjogi csoportok, mint pl. a Pro Európa Liga képviselői hangot adtak annak az elvárásuknak, hogy az OCKÖ nemcsak átadja tapasztalatait, de adott esetben szándékában áll közös programokkal, rendezvényekkel bizonyítani a halmozottan hátrányos helyzetű rétegek és közöttük is kiemelt hangsúllyal bírón a romániai cigányság felemelésének, polgárosodásának elképzelését.

Az erdélyi szakmai körötn az alábbi településeken találkoztam a Bolyai Nyári Akadémián résztvevő pedagógusokkal, kollégákkal, oktatásügyi szakemberekkel: Szováta, Teleki Oktatási Központ, Szováta, Liceum és Szakközépiskola, Székelyudvarhely, Palló Imre Művészeti Szakközépiskola, Csíkszereda, József Attila Általános Iskola és Gimnázium, Csíkszereda, Márton Áron Líceum.

A találkozásokon a résztvevők tájékoztatást kaptak a kisebbségi oktatás és különös tekintettel a cigány fiatalok oktatásának problémáiról, eredményeiről, valamint a továbblépés esélyeinek magyarországi tapasztalatairól. Gyakorlati útmutatót, valamint az OCKÖ szakértői által elkészített szakmai dokumentációkat kaptak, melyekkel saját hazájukban eredménnyel kezdenek meg a hátrányos helyzetű honfitársaik élethelyzetének javítását, az oktatási lehetőségek kihasználását. A kérdések nyomán egyfajta külön tájékoztatást is adtam azokról a modellértékű intézményekről, mint pl. a „Roma Esély” a Kaly Jag, a csapi Általános iskola, vagy az edelényi modell működéséről, jelezvén, igény esetén nemcsak írásos anyagokat, pedagógiai programokat tudunk a rendelkezésükre bocsátani, de személyes részvételünkkel is segíthetjük a megszervezést, a pedagógusok felkészítését és a szakmai továbbképzések rendszerének kialakítását.

A találkozókra több felkérést is kaptam konkrét együttműködés kialakítására, mint pl. a csíkszeredai József Attila Gimnázium igazgatójától, ill. a szováti Gimnázium és Szakközépiskola igazgatójától, akik felvetették egy testvériskolai kapcsolat létrehozásának lehetőségét. Ez szakmailag, pedagógiaiilag mindenképpen hasznos és gyümölcsöző volna. Amennyiben a „Roma Esély” Alternatív Alapítványi Szakiskola alapítói, OCKÖ és a Lungo Drom vezetősége ezt kivitelezhetőnek tartja, a „Roma Esély” Szakiskola nyitott az ilyen és ehhez hasonló kapcsolat kialakítására.

A szakmai tanácskozások másik területe az ún. work-shop rendszerű programok voltak, ahol tanügyi szakemberek, felelős köztisztviselők, települési önkormányzatok vezetői érdeklődtek a magyarországi tapasztalatok iránt, hallgatták meg a mi tapasztalataink alapján kialakított projektjeinket. Legfontosabb megbeszéléseknek a

szóvátai Teleki Oktatási Központban megrendezett találkozót, valamint Csíkszeredán a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége Apáczai Csere János Pedagógusok Házában megrendezett tanácskozást tartom. Mindkettő esetben olyan konkrét megállapodást volt módomban előkészíteni, melyek alapjaiban változtathatják meg eddigi kapcsolataink rendszerét és módot adnak arra, hogy az OCKÖ nemcsak romániai civil szervezetekkel, de oktatási-szakmai szervezetekkel is hatékony és tevékeny együttműködést alakíthasson ki.

Szóvátán a város vezetői, tanügyi szakemberei és az RMDSZ képviselője vett részt a megbeszélésen. Jelen volt **Németh János**, parlamenti képviselő, **Vass Ferenc**, gimnáziumi igazgató, **dr. Soós Béla**, orvos, az iskolaszék elnöke, **Bakonyi Sándor**, református lelkész, **Józsa András** történész, **Lászlófy Pál**, az RMPSZ elnöke, valamint **Bíró István**, a Teleki Oktatási Központ igazgatója.

A megbeszélésen a résztvevők első sorban a civil szervezetek és az iskola kapcsolatáról, a cigányság képviselőinek a munkájáról, valamint az OCKÖ és az oktatás kapcsolatáról érdeklődtek. Különös hangsúlyt kapott számukra az az eredményesség, mellyel a magyarországi cigányság legitim képviselője részt vesz az oktatásügy civil szférájának kialakításában, a sajátos pedagógiai programok kidolgozásában és közreadásában, valamint a modellértékű intézmények létrehozásában. Elismerésüket fejezték ki a megismert

„Roma Esély” programmal kapcsolatban és felvetették a testvériskolai kapcsolat kialakításának lehetőségét. Amennyiben az OCKÖ és a Lungo Drom támogatja ezt, a kapcsolatfelvétel rövid időn belül realizálható. A résztvevők egyúttal tájékoztatást adtak a romániai helyzetről, az oktatási gondokról, problémákról, valamint a civil társadalom erejének gyengeségéről. Szakmai, pedagógiai és nem utolsósorban politikai támogatást kértek annak érdekében, hogy a magyar anyanyelvű, magukat cigánynak valló gyerekek ne kényszerüljenek az állami bürokratizmus és sanda politikai szándék következtében román nyelvű iskolákba. Ennek megakadályozására – véleményük szerint – a civil társadalom megerősödésének és a magyarországi tapasztalatok megismerésének szükségessége kell. Ezért nemcsak írásos és szakmai segítséget kértek, de számítnak a személyes szakmai tanácsainkra is. Ezt a szándékot erősítette meg másnap Csorkuly Sándor, a Maros megyei cigány kisebbségi referens is, aki magyarországi, szolnoki látogatásán már ígéretet kapott az OCKÖ elnökétől ilyen segítségére.

A legjelentősebb találkozó, amelynek eredményei közvetlen haszon mellett hosszabb távú eredményeket is hozhat, a csíkszeredai Apáczai Csere János Pedagógusok Házában megrendezésre kerül tanácskozás volt. A megbeszélésen jelen volt **Asztalos Ferenc** RMDSZ parlamenti képviselő, **Burus Siklósi Botond** igazgató, valamint

Lászlófy Pál RMPSZ elnöke és **Bíró István** TOK igazgató is.

Asztalos Ferenc képviselő a megbeszélés során hangot adott azon dilemmájának, mely kétségeket támaszt a magyarországi tapasztalatok átvétele és a romániai gyakorlat összhangja között. Megemlíttet néhány olyan példát, esetet, mikor is a mechanikus átvétel inkább károkat, mint eredményeket hozott. Ugyanakkor elismerését fejezte ki aziránt a küzdelem iránt, amit a magyarországi cigányság vív identitásának megőrzéséért, a társadalomba történő asszimiláció helyetti integrációért. Mint elmondta, ezek a tapasztalatok azt jelzik, hogy egy kisebbség, ha összefog a többségi társadalom jóakarató tagjaival, eredményeket érhet el. Érdeklődött az OCKÖ, valamint a legnagyobb cigány civil szervezet, a Lungo Drom létrejötte, szervezeti felépítése, belső szabályzata, valamint társadalmi-politikai kapcsolata és elismertsége iránt. Elmondása szerint az RMDSZ nyitott a romániai magyar anyanyelvű cigányság felé. Elismeri identitását, és segíteni szándékozik kulturális hagyományaik megőrzésének, a szokásaik megtartása melletti integrálódását.

Burus Siklósi Botond, mint pedagógus, különösen az oktatási programok, a modellértékű iskolák és azok pedagógiai programja iránt érdeklődött. Köszönettel vette a „Roma Esély” Alternatív Alapítványi Szakiskola pedagógiai programjának átadását, a szakmai dokumentáció megismerésének lehetőségét és reményét fejezte ki a tekintetben, hogy a létrejövő testvériskolai kapcsolat egyfajta kezdete lehet a kölcsönösen hasznos együttműködésnek. Mint kifejtette, a romániai cigányság helyzetén a magyar iskolákba történő beíratás nemhogy hátrányt, hanem éppen előnyt jelentene. Románul mindenkinek meg kell tanulnia, ez a magyar iskolákban is tananyag. A saját kultúra, a szokások megőrzése azonban egy olyan intézményrendszerben, amely maga is nap mint nap átéli a kisebbségi lét minden nehézségét, fájdalmát és örömét sokkal jobb esélyt, több lehetőséget kínál. A „Roma Esély” program interkulturális nevelési része, amely szervesen épül az OCKÖ és a Lungo Drom oktatási programjára hasznos lehet a saját cigány kisebbségi oktatási program kialakításánál. Minden olyan tapasztalatra szükségük van, amely a magyarországi helyzetben már bevált, eredményeket hozott, hiszen ezek implementálása megkönnyítheti a romániai munkát, a tervezés, a megvalósítás és a továbblépés fel-

adatait. Hozzászólásában hangot adott azon kérésnek is, mely szerint az OCKÖ által kiadott, saját szerkesztésében megjelent oktatási dokumentumok, taneszközök komoly segítséget jelentenek az ottani iskolák cigány tanulókkal foglalkozó pedagógusai számára. Ennek értelmében kéri, az OCKÖ juttassa el ezeket. A tanácskozáson valamennyi résztvevő egyöntetűen annak a reményének adott hangot, hogy az OCKÖ-vel kialakított kapcsolat nemcsak időleges, egyszeri alkalom, hanem egy folyamatos, tartós és minden fél számára gyümölcsöző együttműködés első lépései. Ennek folytatásaként nyitottak az OCKÖ hivatalos személyiségeinek kapcsolatfelvétele irányában.

Az erdélyi szakmai program még találkoztat jelentett pedagógusokkal, cigány származású polgárokkal, romániai értelmiségiekkel és sok más olyan személyiséggel, akik számára a magyarországi tapasztalatok nemcsak példaeértékűek, de hasznosíthatók is. A kapcsolatfelvétel sikere azonban nem elégítheti ki az együttműködést keresőket. Szükség van további találkozókra OCKÖ-s képviselők látogatására és mindenkifelelt az OCKÖ elnökének erdélyi látogatására. Közös érdekeink kívánják ezt. A megüsztelő meghívás, az előadások hallgatóságának érdeklődése, a politikai-szakmai erők együttműködési készsége azt jelzi, a kezdet további folytatást kíván.

A hazaút ismét a havasokon át vezet. Az egyik pihenőn, egy „esztenán”, ahol a kis kalyibában, a báránypásztor pásztor heverészik, s hatalmas, hófehér kutyák vigyázzák a birkák nyugalalmát, sok érdekeset megtudhat az erdélyi utazó. Az éhes medve gyakran lejön a hegyről finom báránypcsenyét kóstolgatni. Ilyenkor a kutyák mentik, védik a védhető. A medve nagyon erős és nagyon éhes. De a kutyák összefognak, együtt harcolnak, közösen védik, ami rájuk van bízva. Együtt, egymásért, az otthonukért, a többiekért, a rájuk bízott, védtelen báránypcsenyéért. És mindig ők győznek. Aki ebből tanulságot akar levonni, tegye. De közben menjen el Erdélybe.

Csillei Béla

Ózdon is beindult a szociális földprogram

Országsszerte mintegy 35-40 ezer roma – a vidéken élő cigányság 10 százaléka – kap megélhetési támogatást a különböző mezőgazdasági programok keretében. A több forrásból táplálkozó pénzforrás településekként átlagosan 20-40 családot ösztönöz arra, hogy földműveléssel, illetve állattenyésztéssel enyhítsen megélhetési gondjain. A törvényszerű kiterőkkel, buktatókkal terhelt, ám végső soron sikeres program Ózdon is beindult. A települési, a kisebbségi önkormányzat, továbbá a Sajópüspöki Tsz. összefogásával Sajóvárkony határában 50 roma család jutott viszonylag szerény méretű, ám biztos jövedelemkiegészítést nyújtó földbirtokhoz. Az állami támogatást a polgármesteri hivatal szociális ügyosztálya pályázta meg, illetve nyerte el. A bérlok kijelölésének korántsem hálás feladatát viszont az Ózdi Városi Cigány Kisebbségi Önkormányzat vállalta magára.

– A jelentkezőket többszörösen átszűrtek – tájékoztatót Kótai Aladár, az ÓVCKÖ elnöke. – Alapvető célként tűztük ugyanis magunk elé, hogy ez a program valóban példaértékű legyen, hogy a „kedvezményezett” családok ne adják el a vetőmagot, ne vágják le, ne egyék meg a tenyészállatot. Ez utóbbit – tette hozzá – nem véletlenül említtem. Az ózdi program ugyanis komplex módon kezeli a kérdést, mivel elsődlegesen takarmánytermesztésre és az erre alapozott állattenyésztésre épül.

Lapáttól a kapáig

Az új „földesurak” egyikét – Kótai Aladár társaságában – a minap kerestük fel sajóvárkonyi otthonában. A há-

zigazdát serény munkája közben zavartuk meg. Éppen disznóólát épített. Aból az égre nyúló lakásrészből, amely hosszú-hosszú éveken át a család otthonául szolgált.

– Szépnek szép volt, de könnyűnek egyáltalán nem – avat be a család titkaiba a feleség. – Nekünk ugyanis többszörösen kellett bizonyítanunk ahhoz, hogy elhitessük: mi is akarunk és mi is tudunk úgy élni, ahogy az átlag magyarok. A férj szintén megélte, megszervezte a felemelkedést, a beilleszkedés stációját. A gyerekkorát az alföldi tanyavilágban töltötte, ahol korán belekóstolt a paraszti munka kínjaiba. Testvérét követve, 1956 után érkezett Ózdra. Sorstársaival egyetemben lapátos emberként kezdte, ám – tanulva, tanulva, tanulva – végülis elérte, hogy az egykor extra munkahelynek számító folyamatos acélöntő műben csoportvezető lett.

– 40 ember tartozott a kezem alá. Nem cigányok, magyarok – sorolja a tényeket a házigazda. S ha bár sohasem volt közöttünk faji ellentét, mindvégig kínosan ügyeltem arra, hogy ne adjak magam ellen támadási felületet. Folyamatosan képeztem magam, már-már megszállottként dolgoztam azért, hogy senki ne rúghassa az orrom alá a port.

A Jónás családnak nincs saját gyermeke. Mégis van menyük és vannak unokáik. Hároméves kora óta nevelik ugyanis Rácz Istvánt, aki – másfél évűzedei fővárosi kitérő után – újból nevelőszüleinél talált menedéket.

– 15 éve dolgoztam az Egyesült Izóban – meséli a szerény, szimpatikus fiatal ember. – A nevelőapám példáját követve én is kőkeményen dolgoztam

és – végigjárva a ranglétrát – csoportvezető lettem. Erre mindmáig büszke vagyok, hiszen az izzóban az egyedüli roma voltam, akit ilyen poszttra kineveztek. Sajnos a cég – a tulajdonosváltást követően – megszüntette a lakásbérlet finanszírozását. Három gyerekkel viszont az albérletet képtelenek voltak megfizetni. Nem maradt tehát más választásunk, minthogy visszaköltözzünk Ózdra, és itt próbáljunk új életet teremteni.

Ébren őrzik álmukat

A Jónás és a Rácz család számára a szociális földprogram és az erre csatlakozó állattenyésztés ígéri az új élet lehetőségét. A kukoricával bevetett birtokról – a sorok közé vetett babon túl – 20 mázsa termést remélnek. Ez a mennyiség várhatóan három hízó felnevelésére elegendő. Ez pedig – a mai húsárakat alapul véve – már jelentős értéket képvisel.

– Ózdi határában (de ez az ország más tájain is) bevett szokás lett mára, hogy az egyesek vetnek, kapálnak, a kettések pedig leszüretelik a termést. Mit tesznek, mit tehetnek ez ellen a veszély ellen? – tettem fel a kérdést a gondozott „birtok” meglátogatása után Kótai Aladárnak.

– A védelem terén elsősorban az új gazdák hatékony közreműködésére számíthatunk. Nem hagyjuk azonban magukra őket, számíthatunk a rendőrség fokozott ellenőrzésére és a polgárőrség kiemelt figyelmére is, mely szervezetrel már korábban is együttműködési szerződést kötött az ózdi városi cigány kisebbségi önkormányzat.

B. Tóth Gyula

Súlyos szociális problémák Szabolcsban

Mint az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat képviselője az OCKÖ elnökétől kapott meghívásom alapján 1998. február 28-ától kezdődően Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyében Lőlé László képviselőtársammal 80 település cigányainak szociális helyzetelemzését végeztük el. Munkánk során megkerestük a településen működő CKÖ vezetőit, illetve az ott működő civil szervezeteket. Felmérésünk során vizsgáltuk a cigányság jövedelmi viszonyait, a jövedelmi viszonyokból eredő szociális hátrányokat, a területen élő általános iskolás korú gyermekeink helyzetét, a pedagógusok hozzáállását, illetve a nemzeti és etnikai normatívák felhasználását. Megállapítottuk, hogy a fent jelzett megye területén élő cigányság szociális helyzete messze alatta van az ország más településein élő cigányságnak.

Az oktatáspolitikai terén olyan negatív irányú tapasztalatot szereztünk, amely félt, hogy felnövekvő nemzedékünk szellemi és erkölcsi magatartását fogja a későbbiek során olyan korlátok közé szorítani, amelyből a társadalom nem fogja azt az erkölcsi és szellemi lehetőséget profitálni, amely politikai és társadalmi igényként merül fel ebben az országban. Ugyanis azt a nor-

matívát, amelyet hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatására kapnak meg a települési önkormányzataink beépítik a költségvetésükbe és úgy adminisztrálják le, mintha a rendeletben előírtakat meg is valósítanák. A legnagyobb meglepetés Tűzséron ért bennünket, ahol a cigány gyermekek teljes egészében ki vannak rekesztve abból az oktatási lehetőségből, amely valamennyi magyar állampolgárságú gyermeket egyenlő arányban és feltételekkel illet meg. Vizsgáltuk a gyermekek elhelyezését, olyan körülményeket találtunk, mely gyermekeinket visszavetheti a fejlődésben.

Szociálpolitika terén vannak olyan települések, ahol az önkormányzat a szükséges 180 nap közhasznú munkára sem vesz fel cigány származású regisztrált személyeket. Ennek hatása, hogy kiestek a jövedelempótló támogatottak köréből is, megélhetésüket csak a gyermekek után járó családi pótlék képezi. Felháborítónak találtuk a harabási cigányság helyzetét. Ezen a településen az ott élő kevés számú cigány család a 30-as évek körülményei között élnek. A munkanélküliség 100%-os. A cigányság elmondása szerint ők még a gyermekek után járó gyermek és ifjúságvédelmi támogatást sem kapják, pedig a gyermekek nem jár-

nak, nem járhatnak napközibe, óvodába. Amennyiben ilyen irányú kérésüket előterjesztik a település polgármesterének, elmondásuk szerint a polgármester üti-veri őket. Csak kis gyermekkel a kezükbe mernek felmenni a polgármesteri hivatalba, még így is rendőrséggel intézteti el az ott élő cigányság által előterjesztett jogos kérelmüket.

Összefoglalva: Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében élő cigányság jövedelmi viszonya miatt olyan körülmények közé került, amely az ország politikai vezetőitől gyors és határozott intézkedést igényel. A gyermekeink oktatása és felzárkóztatása irányában pedig olyan törvény és rendelet módosítását kérjük, amely a plusz normatíva felhasználását nem engedi, hogy a település költségvetésébe beépítve más, nem a célt szolgáló irányba használják fel. Azt tapasztaltuk, hogy a vizsgált településen élő cigányság helyzetét a településen működő önkormányzatok vezetőinek pártideológiája határozza meg, amely az ország gazdasági helyzetét figyelembe véve még ezzel is rontja a cigányság amúgy is rossz szociális helyzetét.

Lakatos Oszkár
OCKÖ képviselő

(A fotó csak illusztráció)

Lungo Drom Rakamazon

Rakamaz Szabolcs megye határán fekszik, Tokaj közelében. Az itt élő romák egy kisebb része polgári módon él, a többség azonban hátrányos körülmények között. Július 25-én a nagyközségben ezért is alapították meg a Lungo Drom helyi alapszervezetét. Az alakuló értekezleten jelen volt és együttműködéséről biztosította a romákat **Pirint Frigyes**, Rakamaz polgármestere.

Az alakuló ülésen **Lakatos Oszkár**, a választmány alelnöke hangsúlyozta: a Lungo Drom érdekvédelmi és polgári szervezet, immár 130 ezer tagja van szerte a hazában. A szervezet többek közt segíti a romák képzését és több településen a munkahely teremtésben is segített. **Lukács Mihály**, a választmány másik alelnöke arról szólt, hogy a szervezet hitelesen képviseli a romákat minden fórumon, az őszi helyhatósági választásokon is segít abban, hogy minél több roma kerüljön be a közéleti munkába. **Farkas Tibor**, az OCKÖ képviselője, megyei irodavezető két fontos bejelentést tett. A megyében a közhasznú munkások foglalkoztatásának támogatására 70 százalék támogatást ad a Megyei Munkaügyi Központ, sikerült elérni, hogy a cigány munkavállalók esetében a támogatás 90 százalék. Ez ösztönzi a munkaadókat, hogy romákat is vegyenek fel. Az is eredmény, hogy a közelmúltban Farkas Tibor, mint a megyei iroda vezetője együttműködési megállapodást írt alá a megyei rendőrfőkapitánnyal.

A Lungo Drom helyi alapszervezetének elnökévé **Balogh Gyula** helyi vállalkozót választották. Alelnök lett **Bacsi László** és **Zsiros Kálmán**. A titkári teendőket **Dinó János** látja el.

Nábrádi Lajos

Cigány Civil Konferencia Kaposváron

1998. július 3-án, Kaposváron a Megyeháza adott helyszínt a Cigány Civil Konferenciának, melyet az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat Somogy megyei irodája hívott össze.

A konferencián részt vett az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnöke, a Lungo Drom választmányának vezetői és a megyében működő cigány szervezetek vezetői.

A konferencia megállapodott abban, hogy a szervezetvezetők településeiken napirendre tűzik a Lungo Drom országos szervezethez való csatlakozását és a megyei szervezet létrehozását. Ennek eredményeként 1998.08.03-án megalakult a Lungo Drom Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetség Somogy Megyei Szervezete.

A tömörítő szervezet élére **Berényi László** babócsai, két helyettesének pedig **Orsós István** a segedi és **Kolompár György** a látványi szervezetvezetőket választották meg a jelenlévő szervezeti küldöttek.

A megyei szervezet vezetői elmondták, hogy nem zárkoznak el más civil szervezet csatlakozásától, várják konstruktív építő javaslatokat, mellyel pozí-

tív irányba vihető a Somogyban élő cigány lakosság élete.

A megalakult Lungo Drom szervezet és a kisebbségi önkormányzatok kezdeményezésének száma indokolja a Lungo Drom szervezetek szükségességét. Bizonyítja ezt, hogy az újonnan megalakuló megyei szervezet aktívan részt vállalt a helyi kisebbségi önkormányzati választás kezdeményezéséből, remélve - helyi szinten - a cigány érdekképviselet hatékonyságának növelését.

Választási együttműködés

A Tolna Megyei Független Cigány Szövetség és a „Lungo Drom” Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetség választási együttműködési megállapodást kötött. A két szervezet a helyhatósági és kisebbségi önkormányzati választásokon közös választási és politikai érdeket képvisel. Választási stratégiájuk hatékonysága érdekében egymás önszerveződési tevékenységét szervezési, infrastrukturális és politikai támogatással kölcsönösen elősegítik.

Választási megállapodás

A Lungo Drom Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetség és a Győr-Moson-Sopron Megyei Cigányok Érdekvédelmi Szövetsége választási megállapodást kötött, miszerint együttműködnek az 1998. évi helyi kisebbségi önkormányzati és az országos cigány kisebbségi önkormányzati választásokon.

A fenti szervezetek megállapodásukkal azon a számukra és a szervezeteik számára is alapvető feladatot is megjelenítő célt tűzik ki maguk elé, hogy a magyarországi cigányság helyi- és országos önkormányzati rendszere a cigányság általános élethelyzetének jelentős javulása érdekében tevékenykedjen.

A „Lungo Drom” Választási Koalícióba lapzártánkig a következő szervezetek csatlakoztak:

- Magyarországi Cigányok Kulturális Szövetség Zala Megyei Tagszövetsége,
- Zalai „A Nostru” (Miénk) Jogvédő Egyesület a Zalai Cigányság Jogaiért
- Kanizsa Tehetségpártoló Alapítvány
- Cigány Vállalkozók Egyesülete
- Mura Menti Cigány Kulturális Egyesület
- Zala Megyei Cigányok Független Egyesülete.

Középen Balogh Gyula, a rakamazi elnök

KILAKOLTATOTT REMÉNY...

1998. augusztus 17-én 10 órakor tartott sajtótájékoztatót Kaltenbach Jenő a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogok Biztosa. A sajtótájékoztató a Zámoly községben élő, hajléktalanná vált roma családok ügyében folytatott kivizsgálásról, s annak következményeiről tájékoztatót.

Hosszú és bonyolult vita előzte meg, amíg több mint 30 oldalra duzzadt az az iratköteg, amely a Zámoly községben élő romacsádok kilakoltatásáról szól. Tizennégy felnőtt és tizennyolc gyermek vált hajléktalanná, mivel Zámoly község önkormányzata, polgármestere, jegyzője az egyik lakás tetőszerkezetét „életveszélyessé” nyilvánította. Az életveszélyesség megállapítását ránézéses alapon tette meg. Műszaki dokumentáció mellőzése nélkül a lakás elhagyására szólította fel a roma lakókat, s erre 30 napi határidőt jelölt meg, holott az életveszélyesség azonnali intézkedést követel meg. A zámolyi eset „hasraütésre” indítványozta, minősítette a lakhatósági állapotot.

A kilakoltatott családokat a helyi művelődési házban helyezték el. Mivel az ideletpített családok nem fizették a közműhéreket: víz, villany, ezért ki-kapcsolták a közműszolgáltatásokat. Holott a jogtalan kiköltöztetés díját a polgármesteri hivatalnak kellett volna állniuk, mivel – akaratuk ellenére – átmeneti kényszerhelyzetbe kényszerítette a roma családokat.

A kilakoltatottak ekkor fordultak a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogok Biztosához, aki a vizsgálat lefolytatása után megállapította, hogy a polgármesteri hivatal a jogsértések sorozatát követve el, kezdve a műszaki dokumentáció hiányával és a jegyző által hozott döntéscikig, amely polgármesteri sugallatra történt. Az igazi életveszélyt nem a lakás műszaki állapota okozta, hanem azok a direkt vagy rosszul értelmezett jogi procedúrák, amelyek el lehetetlenítették a romák életkörülményeit Zámolyon.

A polgármesteri hivatal semmit sem tett annak érdekében, hogy érdemi döntés születessen a zámolyi cigányok ügyében. Nem szorgalmazta a lakáshoz való jutást, pedig volt telek, amelyet zárt ajtók mögött adtak el. Az ombudsman szerint volt aki két telket is vásárolt. Az érdekek azt diktálták Zámolyon, hogy a romák idegen környezetbe kerüljenek, pedig dolgozó romákról van szó. Az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat sietett a romák segítségére. A segítség telekvásárlásban nyilvánult meg. A kisebbségi önkormányzat felvállalta a la-

VILLANY NÉLKÜL A ZÁMOLYI ROMÁK

Megszüntette hétfőn reggel az áramszolgáltatást, s néhány órára ki-kapcsoltatta a vizet is a helyi önkormányzat a 18 roma gyermek és 14 felnőtt ideiglenes otthonul szolgáló zámolyi művelődési házban. A vízszolgáltatást azonban a polgármester kora délután, az ÁNTSZ szakemberével való megbeszélést követően visszaállította.

Horváth János polgármester elmondta: a szolgáltatások kényszerű megszüntetésére azért került sor, mert az érintett családok nem tettek eleget a képviselő-testület néhány hete született határozatának, s július 31-ig nem költöztek ki az intézményből.

(MH, 1998. augusztus 4.)

kásépítést is és most jön a csattanó: amikor pénz, segítség minden együtt van, akkor a polgármesteri hivatal kijelentette, hogy a rendezési terv miatt nem lehet megkezdeni az építkezést. Az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnöke, Farkas Flórián megjegyezte, hogy az még nem lefutott dolog, a napokban tárgyalnak ebben az ügyben. Kaltenbach Jenő ombudsman elmondta, hogy szükségessé vált a kisebbségi törvények módosítása, mert különböző hivatalok összefonódása miatt a jogrend nem tud működni. A zámolyi eset is ezt példázza. A zámolyi jegyző egzisztenciális harapófogóba került. Az egyik szára a jog, a másik a polgármester. Ez a függőségi viszony szülte ezt a zámolyi lakásügyet is. A diszkriminációt nehéz tetten érni, úgy gondolom, hogy az érzelmi megnyilvánulást nehéz jogi mederbe terelni. A jogi kiskapuk lehetővé teszik a „javírozást”, amely diszkriminatív állapotot hoz létre, amelyet szintén jogi módon tagad, félelmet szülve, mert nehéz tetten érni, mivel indirekt eszközöket használ. Évekig eltarthat az ilyen „bújócska”. Nehéz perelni egy olyan hivatalt, ahol az összefonódás oly mértékű, hogy szinte kibogozhatatlan. Az erőfitogtatás helyett jó lenne, ha közmegegyezésre jutna és a békés megoldást szorgalmazná a hivatal, és a romák által kínált alternatívát elfogadná, mert ezt diktálja az ésszerűség. Erőpozícióval lehet nyerni, de vajon a győzelem szájaízáért érdemes-e megtartani?

Rácz Lajos

Nem költöznek a zámolyi romák

Ma a zámolyi kultúrházban elzárják a közműszolgáltatásokat – jelentette be Horváth János polgármester. Szombaton járt le a zámolyi művelődési házban élő roma családok kiköltöztetésére az önkormányzat által szabott határidő, mivel azonban a 18 gyermek és 14 felnőtt az elmúlt időszak tárgyalásai ellenére sem tud hová menni, a családok az épületben maradnak.

Az önkormányzat a határidő lejártával a családokat kiteszi az utcára – mondta a polgármester. Hozzátette: három hete bírósághoz fordultak a kilakoltatás érdekében, határozat azonban az ítélezési szünet miatt csak szeptember közepére várható. A polgármes-

ter a Roma Sajtóközpont kérdésére elmondta: az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat (OCKÖ) nemrégiben 500 ezer forintot utalt át az önkormányzat számlájára azzal a kikötéssel, hogy abból csak a zámolyi roma családoknak vásárolhatnak telket a településen. Horváth, mivel az OCKÖ vezetőit eddig nem tudta rávenni arra, hogy a zámolyi elhelyezés kötelemét feloldják, az összeget vissza kívánja utalni.

A polgármester ezt azzal indokolja, hogy a településen érvényes önkormányzati határozat tiltja a szociális bérlakások építését és megerősítette: Zámolyon nincs a romák számára eladó telek.

(Magyar Hírlap, 1998. VIII. 3.)

Cigány képzőművészek Abonyban

Kedves és kellemes meglepetésnek lehettek tanúi mindazok, akik a közel-múlt egyik forró vasárnapján az abonyi Városháza dísztermébe igyekeztek, hogy megtekintsék **Raffael János** és **Kállai Ernő** képzőművészeti kiállítását. A helyi alkotók szeretettel készültek a XII. Abonyi Kulturális Napok keretében történő „premierjükre”. A zsűfőlésig megtelt teremben **Plangár László**, a Gyulai Gaál Miklós Általános Iskola igazgatója nyitotta meg a tárlatot jó ismerősök, barátok, kollégák, családtagok jelenlétében.

Raffael János abonyi születésű alkotó. Sokoldalú. Több szakmában szerzett jártasságot. Jelenleg tartós munkanélküli. A kiállítóterem sarkában lévő paravánon – kissé a háttérben húzódtak meg János szalmakompozíciói. Képei sok-sok embert lenyűgöztek. A szalmá-

Raffael János, Donáth Lajos grafikus, Plangár László iskolaigazgató és Kállai Ernő

Raffael János szalmaképe

val való kapcsolata a hetvenes években kezdődött, amikor piaci árusként szériában szalmaképeket készített és értékesített. Az egyszerű dekoratív jellegű képei a lakásokat díszítették. Nem sokáig tartott a szalmával való „barátság”. Ez csak látszat volt, mert ami több mint két évtizedig lappangott, szunnyadt az alkotóban, az vulkánként tört fel 1997-ben, amikor is a Cigány Népművészek Országos Egyesülete pályázatára újra készített komoly kompozíciójú képeket. A felhívás témája a régi cigány foglalkozások bemutatása volt. Ő eltért a témától, így nem fogadták el anyagait, de az országos szerv biztatására nem hagyta abba a szalmával való foglalkozást. Az abonyi kiállítása alaptémáját nagyrészt **Szécsi Magda** grafikáiból válogatta. Képei a cigányság eredetéről, életéről szólnak, melyeket a monda és a mese „eszközeivel” tár elénk. A lovaskocsin hazafelé tartó cigányember, a muzsikáló pár egyszerűségében egyszerű.

A bonyolultnak tűnő aprólékos, finom rajzolatú kompozíciók térbelinek tűnnek, többdimenziós hatással bírnak. Művésziek, gondolkodásra késztetik a „befogadót”.

**Hogyan is készül a mű?
Lássuk a technikát!**

Raffael János fekete vászonra rajzolja a témát, majd mozaikszerűen ra-

gasztja fel a kettészelt, vasalt szalmaszálakat. S így építi képét. Majd kartonlapra feszíti az alkotást és saját készítésű fakeretbe öltözteti. Az aranylószalmaképek fekete alapon ragyognak, kellemesen dekoratívak, de ennél többek: fontos mondanivalót hordoznak. A

szalma művészi világában gondolkodva újszerűt nyújtanak Raffael János alkotásai.

János gondol arra is, hogy a szalmakép-készítés csínját-bínját átadja első sorban a gyerekeknek. Legifjabb tanítványa **Zsófia** unokája, aki szeptem-

berben első osztályba lép. A nagypapa vendégkönyvébe már nem ákom-bákomokkal, hanem szépírással írta be véleményét, megosztva örömét „mesterével”. Zsófi most még kedvet érez a szalmakép ábrázoláshoz.

Augusztus 2-től 9-ig Várhűkőn, a Mátrában, a hátrányos helyzetű gyermekek részére szervezett táborban nevelőként és kézművesként is tevékenykedik János.

*

A szintén abonyi születésű **Kállai Ernő** olajfestményeivel hívta fel magára a figyelmet. Gazdag anyagot vonultatott fel. Hol színpompás, hol visszafogott, különböző méretű képeken pásztázhatott a szem. Mindenki találhatott a saját ízlésének megfelelő képet. Nekem például az egyszerű házat visszafogottan ábrázoló alkotása, a folyóban visszatükröző, megmártózó, dús lombosított fák megörökítő képe tetszett. Kállai Ernő önarcképei közül az egyik kimondottan profi munka. Művészi szinten is képes festeni. Műveit egyetlen irányzathoz sem lehet besorolni, de legközelebb a naturalistákhoz áll.

Biztos ecsetkezelés jellemzi képeit. Kedves képeket alkot Kállai Ernő a családtagokról is. Sógora, Misa bácsi úgy pöfékel pipájával a vásznon, hogy a tárlatnéző azt várja, hogy a csontos, „aszott” arcú öreg úr mindjárt „lelép” a paravánról: eleget lógott már a szögön.

Ki kedveltette meg igazán a rajzolást, a festést Kállai úrral?

Az abonyi **Horváth József** művész-tanár, aki egy évtizedig volt tanára, úgymond mestere, elindítója Kállai Ernőnek. Józsi bácsi is nagy művész volt a tájképfestésnek, de számos jeles portréja is díszíti közintézményeinket, így az abonyi Városháza dísztermének falát.

A későbbiekben Kállai Ernő Budapesten folytatta tanulmányait, s neves festők képezték. Dmonovszky Festő Akadémia Rektory Ilosvai Európa hírnűvész stb. Számos kiállítása volt, a sajtóban is írtak róla, a tv is foglalkozott munkáival. Épp itt volt az ideje, hogy képeire rácsodálkozzanak övéi is, vagyis az abonyi emberek.

A fenti két alkotóban az is közös vonás, hogy az abonyi közélet, de még a szűkebb közösség számára is itt és most vált nyilvánvalóvá, hogy ők képzőművészettel foglalkoznak. Bizonyára vannak még rejtett kincsek Abonyban, amelyek jó lenne, ha napvilágra kerülnének.

Bálint Zsuzsa

Kállai Ernő alkotásai

AZ ÖNKORMÁNYZATI VÁLASZTÁSOK SZABÁLYAI

A „településenként testre szabott választási rendszerekben” az október 18-án megrendezendő önkormányzati választásokon mindenütt választhatunk polgármestert és önkormányzati, illetve kisebbségi önkormányzati képviselőt – mondta **Tóth Zoltán**, az Országos Választási Iroda (OVI) vezetője a Belügyminisztériumban tartott sajtótájékoztatón.

A választópolgároknak augusztus 21-éig meg kell kapniuk a választási értesítőt és az ajánlószelvényeket. Az irodának több mint hétezer féle szavazólapot kell majd készítenie és kiértékelnie.

A településeken nem automatikus a helyi kisebbségi önkormányzat tagjaíra való szavazás. Ezt öt választásra jogosult polgárnak kellett kezdeményeznie augusztus 10-ig azokon a településeken is, ahol eddig működött kisebbségi önkormányzat – mondta **Heinek Ottó**, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal elnökhelyettese.

Akik a szavazás idején nem állandó lakhelyükön tartózkodnak, azok a helyi önkormányzat választási irodájától kérhetnek igazolást és ezzel voksolhatnak.

Az OVI vezetője a sajtótájékoztatón elmondta: a választópolgárok legalább 1 százalékának ajánlását összegyűjtő polgármesterjelölteket abc-

sorrendben tüntetik fel a szavazólapokon, egy választópolgár csak egy polgármesterjelöltet ajánlhat. A polgármesterek választása egyfordulós, relatív többségű, tehát aki a jelöltek közül a legtöbb szavazatot kapja, az lesz a polgármester.

A helyi képviselő-testület megválasztása 10 ezernél nagyobb lélekszámú településeken egyéni választókerületekben történik. A vesztesek szavazatai pedig a kompenzációs listára kerülnek, ahonnan szintén bekerülhetnek képviselőjelöltek a testületbe. Ez a parlamenti választások töredékszavazatainak összesítéséhez hasonló, annyi különbséggel, hogy a mandátumok számítási módszere inkább a kis szervezeteknek kedvez – mondta el **Tóth Zoltán**.

A 10 ezer lakosnál kevesebbet számláló településeken a helyi képviselő-testület megválasztása egyfordulós kislistás rendszerben történik.

A 19 megyei közgyűlést megyénként 2-2 szavazó körben közvetlenül választják. Az egyik szavazó körbe a megye 10 ezernél nagyobb településeinek választópolgárai tartoznak, a másikba a kisközségek. A megyei jogú városok lakói nem szavaznak a megyei közgyűlések összetételéről.

Hazánkban a hivatalos nyilvántartás szerint 13 kisebbség: bolgár, ci-

gány, görög, horvát, lengyel, német, örmény, román, szerb, szlovák, szlovén, ruszin és ukrán él. Ennek megfelelően 13 nyelven adta ki az Országos Választási Iroda a számukra a választási tájékoztatóját.

Egy-egy településen több kisebbség is választhat magának önkormányzatot. Mindez nem zárja ki, hogy kisebbséghez tartozó képviselőt is jelöljenek a települési önkormányzatba, sőt, akár polgármesterek is lehetnek.

A négy évvel ezelőtti gyakorlattal ellentétben, amikor a választási kampányhoz anyagi támogatást is kaptak a kisebbségek, ezúttal nemleges a válasz, annál is inkább, mert a települési önkormányzatok jelöltjei sem részesülnek ilyen támogatásban.

A kisebbségeket a kisebbségi önkormányzat megalakításának jogán kívül kedvezmények illetik meg a helyi önkormányzat megválasztásakor is.

Ha a település kisebbségi jelöltjei nem kerültek be a helyi önkormányzatba, kislistás választás esetén a kislistán legkevesebb szavazattal mandátumhoz jutó jelöltre leadott érvényes szavazatok felével minden egyes kisebbség egy jelöltjét delegálhatja a testületbe. A 10 ezernél nagyobb lélekszámú településeken pedig a kompenzációs lista segítségével is mandátumhoz juthatnak a kisebbségek.

Mindezek a kedvezmények nem illetik meg a kisebbségi jelölteket, ha párttal közösen indultak.

Tóth Zoltán az önkormányzati választások menetrendjével kapcsolatosan elmondta: a helyi választási bizottság tagjait augusztus 28-áig kell megválasztani, az ajánlószelvények gyűjtését, a jelöltállítást pedig augusztus 21. és szeptember 25. között kell elvégezniük a választások résztvevőinek.

A szabályozás szerint az önkormányzati választásoknak nincs sem érvényességi, sem eredményességi küszöbe. A mandátum megszerzéséhez pedig elegendő a relatív többség. Az nyer, akire a legtöbb választó adta voksát.

- p -

A TÁRSULÁS FELKÉSZÜLT A VÁLASZTÁSOKRA

1998. augusztus 8-án Parádon tartotta soron következő elnökségi ülését a Cigány Kisebbségi Önkormányzatok Heves Megyei Társulása. A házigazda a helyi kisebbségi önkormányzat elnöke, **Berkes Elemér** köszöntő szavait követően, a település első számú vezetője, **Nagy Oszkár** polgármester köszöntötte az elnökség tagjait, majd tájékoztatást adott a település helyzetéről. Többek között elmondta: „Nem számottevő a munkanélküliség, mert az európai hírű üveggyár és más ipar és kereskedelmi vállalatok munkát biztosítanak az itt élők részére. A szociális lakásépítés keretében öt családot juttattunk fedél alá és újabb családok részére megtörtént az építkezéshez szükséges feltételek biztosítása. A szakértelmiségek összefogásával a települési önkormányzat elindította a Gyermekegészt Szolgálatot. A biztonságérzete kimondottan jó az itt élő polgároknak, a nálunk üdülőknak, mert akár reggelig is sétálhatnak a parkjainkban. Nem kell tartania senkinek attól, hogy akár az egyik oldalról, akár a másik oldalról atrocitások érik.”

Végezetül szólt a Kisebbségi Önkormányzat szerepéről, fontosságáról.

Farkas Antal, a társulás elnöke, megköszönte a polgármester úr tájékoztatását, beszámolt a társulás anyagi helyzetéről és javaslatát elfogadva, az elnökség elfogadta a társulás az 1998. II. féléves költségvetését. Kisebbségi módosításokkal az elnökség elfogadta **ifj. Csonka Gábor**, a társulás elnökhelyettese előterjesztésében a helyhatósági és kisebbségi önkormányzati választásokkal kapcsolatos stratégiáit, valamint a kampányiroda felállítására tett javaslatát. A társulás színeiben az elnökség a következő személye-

ket javasolja az 1999-ben újra alakuló Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzatba: **Pusoma Jenőt**, **Berkes Elemért** és **Mezei Józsefet**. A Heves Megyei Közgyűlésbe: **Farkas Antalt**, **ifj. Csonka Gábort**. A személyeket illetően az elnök tárgyalásokat kezdeményez a Lungo Drom elnökével, **Farkas Flóriánnal**.

A társulás tagjai sorába, mint természetes személyt felvette **Suha Tamás** vállalkozót a Terpesi Kisebbségi Önkormányzat és a Lungo Drom helyi szervezetének tagját. Az elnök bejelentette, hogy a társulás szervezetei – kisebbségi önkormányzatok, Lungo Drom szervezetei – segítségével 48 településen megtörtént a Kisebbségi Önkormányzati választás kiírásának a kezdeményezése.

Az elnökhelyettes bejelentette, hogy a társulás tagjai sorából, több településről egy autóbuzsnyi személlyel részt vett a Roma Polgárjogi Alapítvány és a Phralipe Független Cigány Szervezet által szervezett 1998. augusztus 2-i nagygyűlésén és az utána következő, ROMA HOLOCAUST áldozataira emlékező virrasztáson. Az elnökség a részvétel fontosságát hangsúlyozva egyetértett abban, hogy a jövőt illetően is részt kell venni minden olyan megmozduláson, ahol a hazánkban élő vagy a határainkon túl élő cigányokról és cigányokért szól. Az elnökség sérelmezi, hogy az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat részéről a számunkra fejlethetetlen, reggelig tartó virrasztáson nem hangzott el megemlékezés.

Az elnök előterjesztésében a következő állásfoglalás került elfogadásra:

A Kisebbségi Önkormányzatok Heves megyei Társulása felbecsülhetetlen értékű eredmények

tulajdonítja az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat munkáját abban, hogy a Kormány 1093/1997 (VII. 29.) határozata: A cigányság élethelyzetének javítására vonatkozó középtávú intézkedéscsomag elfogadásra került. Annak ellenére, hogy bizonyos pontokon finomításra, csiszolásra szorul, megítélésünk szerint alapját képezi a hazánkban élő cigánylakosság jövőjének.

A Kormányhatározat pozitívan kisugárzó hatását a megszületésétől napjainkig Heves megyében nem érzékeljük. Fő célunknak megfelelően, támogatunk minden olyan törekvést, amely a „Nagy Cigány Egység” megteremtésének eléréséhez összefogásra mozgósít. Partnerünknek tekintünk minden olyan szervezetet – legyen az jobboldali vagy baloldali – amelyik a zászlajára tűzi e nemes cél elérését.

Ennek hiányában a Kormányhatározatra a cigányság nem fog tudni építkezni, mert nem egy-két „önfejű” fogja ennek a negatív hatását érezni, hanem a közel egymilliós lélekszámú cigánylakosság. Hisszük, hogy elérjük, ha magunkban kioltjuk a negatív gondolatokat és egymásban kizárólag a pozitív gondolatokat erősítjük. Az elnökség a soron következő ülését, 1998. szeptember 15-én Kiskörén a társulás irodájában tartja, ahol a helyhatósági és kisebbségi önkormányzati választásokkal kapcsolatos feladatok valamint a társulás választási programja kerül megtárgyalásra. Az elsőt az elnök, az utóbbit az elnökhelyettes terjeszti elő.

Kerecsend, 1998. augusztus 11.
Pusoma Jenő

ELPUSZTÍTHATATLAN GÉNEK

Időtlen idők óta örökítjük elátkozott génjeinket nemzedékeinkről nemzedékeinkre. Megvetettségünk, kitaszítottságunk évezredekre nyúlunk vissza. Szellemi, fizikai, pszichológiai elnyomódásunk bugyrai, forrásai szinte kimeríthetetlenek, s úgy tűnik hiába keressük a kitörési pontokat, vagy nem találjuk, vagy ha már úgy tűnik megragadtuk, elveszítjük, s ez már-már törvényszerűen ismétlődik évszázadok óta. Átok ül rajtunk, mégis elpusztíthatatlanok vagyunk szellemi és evilági nyomorúságainkkal, testi fogyatékoságainkkal együtt. Mert átörökítő génjeink elpusztíthatatlanok. Annál több és mélyebb megaláztatást, mint a cigányság, még nem viselt el nép történelme során, s meglehet ez is egyik oka szívóságunk gyökereinek, mint azt Szentandrassy István, a „világutánozhatatlan képfestő” – Péli Tamás szóhasználatával élve – említette volt legutóbbi telefonbeszélgetésünk alkalmával.

A Csisznyikói cserepek című szociográfikus kötetem kiadása, pontosan

sabban az ez év július végi szolnoki roma ifjúsági tábor, a Tiszaligetben egymást követő vendégeként kerültünk ismét kapcsolatba. Aki ismeri őt, ám, aki tiszteli és szereti is, mint én vértestvéremként, tudja, próbálja átélni szenvedéseit, küzdelmét, harcát a mindennapos létért. És bár szavaiban, hogy „nekem már nem hiányzik semmi” a pesszimizmus tör fel, de szerencse, mert csak pillanatnyilag, mert grafikái, festményei, a szomorkásan roma életigenlés, ősiségünk, átkozott génjeinknek a vállalása, s ihlető, biztató szavait őrzik, ápolják azok a roma fiatalok is, akik egy-egy ilyen alkalommal csodálkozva veszik körül legnagyobb élő festőnket és gondolkodónkat.

Boldog vagyok, hogy néhány grafikája Sorstudat című esszékötetem ékessége, s még inkább azért, mert teljesen új, még sehol meg nem jelent művei megjelennek a Csisznyikói cserepek-ben. Kitüntetés ez számomra, már csak azért is, mert együtt mutatja: van kitörési pont felnövekvő nemzedékeinknek.

Ott, akkor a Tiszaligeti táborban én az EN-tudatról, az identitás vállalásáról szóltam a gyerekekhez, hívva abban, megértik szándékom, mondanám, a cigánytelepről, a panelházakból. Ózdról, Kunmadarasról vagy Tiszabőrről érkezett gyerekeink. Pityu tudja, hallotta, hiszen érdeklődünk egymás felől, hogy betegségek, nyavaják gyötörnek. Erre szólt a telefonbéli biztatás: „Kálmán bátyám! Szívósak vagyunk mi.”

Erőt adott, biztatást. És ekkor gondolkodóba estem. Két tenyereembe elférő roma új-

ságíró-író-költő-képzőművész még élő küszködők sora jutott eszembe. A szent-költő Rácz Lajos vallotta telefonba: Imádkozom érted. Ő, aki fél életét, mint Szenty is, a vesegondozóban, gépek, csövek birodalmában tölti. Szenty grafikáiról azért is szót kell ejtenem, mert Ő nem vállal ilyet. Megtiszteltetés hát, s az meg példaértékű, hogy e kis remekéért járó honoráriumot két, a tiszaligeti táborban megismert szegény, tehetséges cigánylány felöltöztetésére, beiskolázására fordítja. Örülök, hogy részese lehetek e nemes kezdeményezésnek, s megoldozott munkáját némileg honorálva segíthetek Rácz Lajosnak az élet, az újravirágzás megalapozásához, ha szerény mértékben is anyagiakkal annál gazdagabban szellemiakkal.

Sorolhatnám a szellemiekben gazdag, s mégis a „nyomorral” mindennap farkasszemet nézőket, a Mohácson élő Kovács József Honfoglaló, a világjáró Cholit, a precíz, Salgótarjánból indult ízes tájszólással beszélő Szepesi Józsefet, akit – mint más – kiválóságainkat is a kényszer kényszerít távol az írástól, ha ideiglenesen is. Ki tudja, meddig tart ez a megalázó kényszerszáműzetés? Farkas Flórián, az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnöke a Sorstudat című esszéket megjelenése alkalmával mondott hitvallása visszaeseng bennem: Nem becsüljük cigány értelmiségünket. Ez esetben ő az író-képzőművész emberekre gondolt elsősorban.

Kuncsorgunk a világban, élünk a lét és nem lét határán s hiába a tehetség, a találat, ha hiányzik a biztonságos háttér. Meglehet, hogy így törvényszerű? Nem tudom. Kétkedem, mert vagyok, s gondolkodom. Ismét és utólag azon, hogy magunkba hordozzuk, s nemzedékeinkbe örökítjük roma génjeinket s ez időtlen időig így lesz. Talán ezért is vagyunk elpusztíthatatlanok.

Farkas Kálmán

Szentandrassy István és Farkas Flórián a táborban

A szolnoki Oktatási és Továbbképzési Központ Alapítvány Oktatási Központjában 16 beiskolázás előtt álló cigány kisgyerek készül a közösségi életre. Az iskola-előkészítő foglalkozás programfelelőse Bujdosó Jánosné, Aranykatedra-díjas pedagógus.

DÁVID

Ősidőkbe visszanyúló gyökereid, génjeid csiszoltak olyan feketén csillogó gyémánttá picike, égő tekintetű, göndörfürtű apró fiúcskává vértestvérem Dávid. Ilyennek születted a világra, amely most körülvesz, amelynek minden rezdülésével, ismeretlenségével próbálsz, igyekszel ismerkedni. Úgy léptél be életembe azon az emlékezetes július végi napon, ott a Tiszaletti verőfényes délután, mint egy felfedezett csoda.

Últél apád ölében, forgattad fekete sörényes szép formájú fejed, s azóta is csodálom fiúi szépséged. És reménykedem. Reménykedem abban, hogy figyelmes és gondoskodó környezet, szüleid, az emberek, s mindenki, aki arra hivatott, hogy csodát tegyen Érted, életedért, sikeres, egészséges emberré cseperedésedért, ezt áldozattal meg is teszik.

Reménykedem, reménykedjünk abban, hogy csupán egy, egyetlen olyan csorbát vétett a kiismerhetetlen, amely korrigálható, s remélem felnövekedésed során sikeresen megküzdöl az eddig talán még ismeretlen Góliáttal, mint a bibliai Dávid, aki legyőzte az óriást. Adjon Neked erőt, kitartást, szüleidnek türelmet, s az esetlegesen rájuk váró viszontagságokkal szemben erőt.

Győzzél, Dávid!

Farkas Kálmán

ISMÉT TÁBOROZTUNK

Olvasótábor Szolnokon

Eljött a nyár, a július és a szolnoki Tiszaliget ismerősként üdvözölte a hatodik alkalommal megrendezett olvasótábor lakóit, a tábor vezetőségét és a meghívott kedves vendégeket, cigány írókat, költőket, festőművészeket, politikusokat. A tábort az Oktatási és Továbbképzési Központ Alapítvány keretein belül **Paksi Éva** szervezte az OKKÖ és a Művelődési és Köznevelési Minisztérium anyagi támogatásával. A tábor meghívott vendége a fent említett minisztérium cigány oktatási osztályának vezetője **Raduly István** elmondta:

– Nagyon fontosnak tartom, hogy az általános és középiskolába járó roma fiatalok a nyári szünidő alatt eljussanak különböző táborokba, melynek egyik célja a kultúra megismerése, a másik pedig, hogy a cigány népismerethez kapjanak ismeretanyagot, hiszen ebben az évben már az iskolákban is tantárgyként vezettük be. Sok helyre elmegyek és örömmel látom, hogy a nyomor ellenére ezek a gyerekek felszabadultak, örülnek egymásnak és élményekkel térnek haza. Ez évben kb. nyolcezer gyereknek tudtunk táborozási lehetőséget nyújtani. Nagyon örülök, hogy meghívást kaptam, és emellett feladatot is viszek haza. Az évek alatt a visszatérő cigány fiatalok közösséggé szerveződnek, mely célnak is, hiszen fontos, hogy a tanult cigány fiatalok egymással jó kapcsolatban legyenek, mert úgy gondolom, erről szól a jövő.

Bújdosó Jánosné pedagógus táborvezető-helyettesként vett részt a táborban:

– Irodalmi és játékos foglalkozásokat vezetek – kezdi. – A cigány irodalom remekeit, ezen rövid idő alatt, a lehetőségekhez mérten próbáljuk megismertetni, legalább olyan szinten, hogy fényképről felismerjék a cigány művészeket. Ezen belül cigány és magyar népmeséket hasonlítunk össze szerkezetileg, illetve stílus szempontjából. Azt veszem észre a fiatalokon, hogy nagyon örülnek annak, hogy úgy ahogy van József Attila, Petőfi Sándor, a cigányok között van Choli-Daróczi József, Rostás-Farkas György, Bari Károly stb. Másik tapasztalatom, hogy sajnos keveset tudnak az autentikus cigányzenéről, ezért hagyományörző foglalkozásokat is szervezünk. Hatodik éve működik a tábor és vannak visszajárók is, sőt az

A hangulat végig ilyen volt

A tábor legifjabb lakója, Pálfi Milán átveszi ajándékát a táborvezetőktől

elmúlt évek alatt kötődtek házasságok is, persze csak az idősebbek között.

Choli-Daróczi József író-költő így vélekedik a táborról, a cigány fiatalokról:

– Az a benyomásom, hogy sokkal súlyosabb a probléma, mint amiről beszélünk, akár a kutatások tükrében, akár a cigány értelmiség vagy a pedagógia oldaláról nézünk, tudnillik egyre

nagyobb a cigány fiatalok tudáshiánya. Alapvető általános iskolai kérdésekre nem tudják a választ. Ez azt eredményezi, hogy egyre kevesebb lesz a cigány értelmiségi. Sajnos országos szinten értve, a cigány táborok ma már túlhaladták magukat. Nem töltik be igazán azt a szerepet, amit a hetvenes években, konkrétan az értelmiségi pályára való orientálódást. Ez is csak azt mutatja, hogy nagy szükség van a cigány iskolák létrehozására, amely természetesen megtanítaná a fiatalokat a másság elfogadásának milyenségére is. Mindezek alapfeltétele a tanulás.

A tábor elmúlt és a szakemberek véleményétől függetlenül a nyolc megyéből érkezett gyerekek jól érezték magukat és gazdag élményekkel tértek haza.

Botosné Kóté Lilla

Choli-Daróczi József a gyerekek között

Az ÉNTUDAT-ról a táborban

Igencsak nagy meglepetést okoztam a táborvezetőnek, s áldozatkész, gyerekeket szerető segítőinek, de talán a csaknem félszáznyi kis cigány tanulóknak nem kevésbé, amikor Szolnokon a roma gyerekek táborában az előadást – inkább nevezném a filozófia alapkérdéseinek a bevezetéséhez való ismerkedésnek kezdtem. Pontosabban az első mondatok azt sugallták, hogy itt szó sem lesz ismerkedésről, hanem valamiféle szabad, magyar nyelvű foglalkozásról.

Örülök, hogy sok cigány tanuló már korábbról ismert, hiszen Paksi Éva jóvoltából azt mondhatom, hogy minden esztendőben vendége voltam e gyerek nyaralásnak. Az első üdvözlő mondatok után a teremben körbeül – a fürdőből éppencsak megérkezett – gyerekektől azt kérdeztem: a mondatnak hány fő része van? Bízom bennük, hogy tudják. Felkiáltással válaszoltak. Aztán következtek a személyes névmások. Felsorolták.

S ezzel kezdetét vette a filozófiába, a bölcsesség a bölcselkedés tudományába való bevezetés néhány gondolata. Elkezdtem beszélni az ÉN-ről, a személyes névmás fontosságáról. Ennek kapcsán jutottunk el a cigány gyerekekkel együtt ahhoz a fontos gondo-

Cigánytánc tanulás

lathoz, hogy milyen fontos, hogy ki-kis ismerje meg énjét, tudja, mi az az éntudat. Mert csak ennek ismeretében képes vállalnia magát, másságát, cigányságát. Tudtam, hogy én is vizsgálom. Mert előtte az izgatott, megértene-e, fel tudják-e fogni, mi az az én-tudat, mit jelent az identitás vállalás, a kiállítás a származás, a hovatartozás mellett

minden körülmények között. Izgatott, vajon a kis tizenéves lányok és fiúk megértik-e gondolkodásomat, azonos hullámhosszra tudom-e hangolni őket, amikor saját életem példáival igyekszem bizonyítani, hogy nem könnyű dolog az embernek a származását vállalni, de vállalnia kell, ha tisztességes, egyenes, becsületes emberként kíván felnőni.

Persze, hogy örültem, amikor szinte pissenés nélkül hallgattak végig, s örültem, mert csatát nyertem. Mert amikor végül is arra került a sor, hogy feltegyem az ominózus kérdést, kórusban választották, hogy ők ízig-vérig cigányoknak vallják magukat. És példák hangzottak el arról, mikor is rossz érzés keríti a lelkeket hatalmukba, amikor általánosítanak. Büszke vagyok arra, hogy filozófiát oktató tanárként első alkalommal próbálkoztam meg tizenéves cigány fiatalokkal együtt elmélkedni az ÉNTUDAT szerepéről, fontosságáról, az identitás vállalásának a személyiségre kiható egész életfelfogást, erkölcsi tartást meghatározó szerepéről. És nem buktam meg! Ezt pusziikkal ismerték el, s azzal, hogy Ági tanár néni elemzése után felolvasták egyik írásomat, s egy kiválóan furulyázó cigány lány előadásában is gyönyörködhattunk. Közös. Számomra ez a július végi találkozó emlékezetes marad.

Vetélkedtünk

Farkas Kálmán

„A rendőrök nem rasszisták”

Rendőrtábor Mátrafüreden

Immár ötödik alkalommal kerül sor a nagykátai rendőrkapitányság szervezésében rendőrtáborra. Első alkalommal hívtak meg cigány gyerekeket, akik a nem cigány fiatalokkal együtt ismerkedtek a rendőrök munkájával és első-sorban egymással.

Egy Jászfényszaruról érkezett, hatodik osztályostól érdeklődöm:

– **Kitől hallottál a táborról?**

– **Kökény Kálmán** bűnmegelőzési előadást szokott tartani nálunk és ő mondta, hogy van ilyen lehetőség.

– **Hogyan telik el egy nap?**

– Reggel tornával kezdjük a napot, majd takarítás következik. Délelőtti különböző foglalkozásokon veszünk részt, mint például ez az akadályverseny ami most zajlik a pályán. Minden alkalommal pontoznak.

– **Milyen a hangulat?**

– Nagyon jó. Sok új barátom lett, akik Budapestről, Kiskőrösről érkeztek. Remélem ezek a barátságok megmaradnak.

– **Te is szeretnél rendőr lenni?**

– Az igazság az, hogy engem jobban érdekelnek a művészetek, de nagyon tetszik ez a hivatás is.

Varga Zoltán Jászfelsőszentgyörgyről érkezett. Ifjvezetőként vesz részt a táborban, egyébként Szolnokon tanul gépipari szakközépiskolában.

– Nagyon szeretek itt lenni. Jó a táborvezetőség, az összetartás szuper és nagyon sok új barátom lett a pár nap alatt. Elég széles korosztály így mindenki megtalálja a barátikörét.

– **Változott a véleményed a rendőrökről?**

– Természetesen. Sokkal közelebb kerültem hozzájuk és pozitív benyomást keltettek bennem. Még az is lehet, hogy én is ezt a pályát választom.

Kökény Kálmán a tábor egyik szervezője volt.

– Ebbe a táborba, tanulmányi eredmény alapján választottam ki húsz cigány gyereket. Monorról például két kitűnő tanulónk van. A többi gyereket **Dobozi József** nagykátai rendőrkapitány választotta ki. Egyébként itt nagyrészt a BM dolgozóinak gyerekei vannak. Jómagam mint a ceglédi rendőrség bűnmegelőzési előadója, illetve az OCKÖ Pest megyei ügyvivője vettem részt ebben a munkában.

Dobozi László rendőrkapitány nagy élménnyel beszél a táborról:

Kommandós bemutató

– Hetedik alkalommal kerül sor a megrendezésre. Mátrafüreden kezdünk, de voltunk Nagyvisnyón, Füzéradványon és most ismét itt vagyunk, ezért az újdonság erejével hat. Vannak itt rendőrök gyerekei, különböző versenyek győztesei, illetve első alkalommal hívtunk meg cigány származású fiatalokat. Célunk volt, hogy minél szélesebb kört öleljünk fel. Kinőttünk az eddigi táborlétszámot.

– **Mi volt a célja a cigány gyerekek meghívásának?**

– Van nekem egy régi vesszőpárpám. Sokan állítják a rendőrökről, hogy rasszisták, ami nem igaz. Azt hiszem, hogy ennél jobban nem is tudnánk demonstrálni, hiszen itt a rendőrtisztek gyerekei egy körzetben, szobában vannak a cigány gyerekekkel. Nem számít a másság, csak az, hogy nagyon aranyos gyerekek vesznek részt a táborban, akik csodálatosan együtt tudnak játszani. Úgy gondolom így lehet a jövőt építeni.

– **Dolgozik önöknél cigány származású ember, Kökény Kálmán. Ő milyen szerepet tölt be?**

– Jelenleg a ceglédi rendőrkapitányság személyi állományában teljesít szolgálatot. Bűnmegelőzési területen dolgozik, ahol koordinátori szerepet lát el, és emellett a cigány etnikummal kapcsolatos feladatokat is elvégzi. Nagyon örülünk az ő jelenlétének, hiszen számtalan olyan konfliktust tud elhárí-

tani, amit mi nem biztos, hogy nélküle megtudnánk oldani. Azt hiszem, hogy el kellene indulni abba az irányba, hogy az egészséges társadalom integrálódásnak szerves részének kell lenni, hogy amilyen a kisebbségek részvételi aránya a társadalomban, legyen olyan a munkahelyeken is. Nem szabad bárkit is kirekeszteni.

Monoriné Vass Anikó főhadnagy is a nagykátai rendőrkapitányságról érkezett.

– Eredetileg pedagógus vagyok így kerültem ide. Ez az első olyan szaktábor, ami bűn és balesetmegelőzésről szól. Öszintén szólva először tartottunk tőle, hogy cigány gyerekek is részt vesznek, hiszen nagyon sok szülő előítéletes gondolkodású, de nagy örömkre semmiféle különbséget nem tapasztaltunk. Tökéletesen beilleszkedtek, sőt azt is mondhatnám, hogy számunkra ez nagy nyereség. Úgy osztottuk be a tábor egész szerkezetét, hogy mindenhol legyenek cigány gyerekek.

– **Milyen programokat szerveznek?**

– Délelőttiként szakmai rendezvények vannak. Van egy ifjislány, aki a DADA oktatás keretein belül a drogról és az alkoholról tart előadást, de van kressz és kerékpáros akadályverseny is. Ez utóbbira minden nap sort kerítünk. A délutáni és esti programokat folyamatosan értékeljük és a tábor végére fogjuk az összegzés alapján kihirdetni a végeredményt.

Botosné Kóté Lilla

Életmódtábor Battonyán

A települések cigány kisebbségi önkormányzatainak szervező segítségével, a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány támogatásával ez évben is – immár 20. alkalommal – bizottságunk megrendezte a tehetséges, Békés megyében élő 5. és 6. osztályos cigány tanulók nyári életmódtáborát Battonyán két turnusban, június végén és július elején.

A 2x1 hetes turnusban 50-50 fő, többségében jó képességű cigány tanuló vett részt a táborozáson, melynek programja az élményt nyújtó strandoláson, kiránduláson, sportoláson túl az identitásvállalást, a hagyományok megismerését, az értéket képező kulturális alkotások megismerését is magába

foglalta. A különböző foglalkozások, programok vezetői olyan cigány származású személyek voltak, akiknek életútja például szolgált a gyermekük részére. Többek között találkoztak a Gyulán élő **Lakatos Tibor** képzőművésszel, műbútorasztalossal, valamint ifj. **Surman László**, Békésen élő fiatal költővel, akinek köteté az ősz folyamán jelenik

Ügyes kezek ajándékot készítenek az otthoniaknak

Az ebéd mindig ízletes és bőséges volt

meg. Tájékoztatást kaptak az Angliában élő cigányok életéről és találkoztak a battonyai szerb közösség ifjúsági tambura zenekarával is.

Nem kívánjuk a tábor teljes programját megírni, a mellékelt fényképek és tapasztalataink azt bizonyítják, hogy a tanulók igen jól érezték magukat a táborban, barátságok szövődtek, új ismerethez, élményhez jutottak ez alatt az egy hét alatt és volt lehetőségük a gondatlan vakációra, pihenésre is. A sok segítő közül elsősorban a táborvezetésnek és a táborvezető **Mahler Józsefnek** jár köszönet.

Kép és szöveg:
Hevesi József
szak-főtanácsos

Táborozó gyerekek a Városháza előtt

A szeretet mankója...

Amikor először megláttam Vári Zsoltot, amint résnyire húzott tekintettel méricskélte a világot – nyugodt, szkeptikus fölénnyel emelkedett a dolgok fölé, mint a fény, amely megadja az élőnek és az élettelennek a körvonalt... Ezt a rezignált fölényt éreztem Vári Zsolt személyiségében...

S ez már realitás – mert látjuk, amint alakot ölt a forma, s áradni kezd a szín – ez a realitás, amely jellemzi Vári Zsolt munkáját, művészetét, mert letagadhatatlanul művész, huszonhárom éve ellenére. Bár sorsát dupla satu szorította, ő ennek ellenére mégsem „nyomorodott” meg...

Vári Zsolt romaként, állami gondozottként nőtt fel, s ez az a kettős satu amelyet említettem, nem tudta kallódni sorsra kényszeríteni, mert a lény, szellemisége átment azokon a falakon, amelyeket az élet próbaként rakott föl.

Vári Zsolt mindössze öt-hat éve fest. Igazi östehetség, aki nem csak a szemével lát, hanem az egész lényével érzi a formát, szinte tapintja a színt, s mindezt teszi olyan szemtelen eleganciával, hogy azt hihetné a szemlélődő, hogy ez nem is olyan ördögös dolog...

Pedig az – méghozzá drámai módon, mert a fény és az árnyék igazi csatája

ez, ahol kardként megvillan a fény és nyilvánvalóvá válik az árnyék visszahúzódo félleme...

Vári Zsolt nagy-nagy tisztelettel és szeretettel beszélt pártfogójáról: Hubay Miklós drámaíróról, aki nemcsak rácsodálkozott Zsolt művészetére, hanem ezen túlmenően pallérozni kezdte a fiatal ember szellemét. Elvitte őt Olaszországba, ahol Zsolt eredetiben festhette a csodálatos itáliai tájat...

A más kultúrába való betekintésre szüksége volt Zsoltnak, mivel általa töltődött fel, s megújította szellemiségét, amely újabb és újabb képeket szült...

Vári Zsolt képeire a lendületes ecsetkezelés a jellemző. A színei tiszták, annak ellenére, hogy szereti a „kosz” színt, amely drámai megoldásokra ad lehetőséget.

Jelenleg a Pannoncolor Művészfestégyártó Kft. támogatja lakással és festékekkel.

Ami feltűnt Vári Zsoltnál, hogy senkit sem marasztal el. Szeretettel beszél tanárairól, s mindazokról akikkel kapcsolatba került. A szülők hiánya nem tudta Zsoltban megnyomorítani az emberi szeretetet. A szeretet az ő igazi mankója, amelyre bízást támaszkodhat ha olykor megfáradnak láptei.

Vári Zsoltnak mintegy 30 képe vár arra, hogy kiállíthassák. Anyagi lehetőségei nem teszik lehetővé, hogy „utazzassa” a képeit, s a terem bérleti költségéről nem is beszélve. Ezúton keressük mindazon szervezeteket, amelyek Vári Zsol-

nak segítséget tudnak nyújtani egy kiállítás anyagi támogatásához.

Vári Zsoltnál mélyebbről szinte alig jöhet az ember és mindezek ellenére meg tudott maradni EMBERNEK és MŰVÉSZNEK egyaránt. Kérem, hogy nyújtsák ki feléje segítő kezüket, mert rászolgált erre...

Vári Zsolt igazi polihisztor, a festészet mellett költészettel is foglalkozik, eredetisége itt is megmutatkozik:

Gondolatok

*A tenger halhatatlansága
Poszeidon szemrebbenése
Meztelen árnyak
Úsznak a fényben...*

*

*Michelangelló fagyos leheletét
megtalálom az egyszerűség
birodalmában*

*

*Hol marad a vita? Hol marad...
Mi félék vagyunk? Mi félék...
Égen földön és víz alatt mind
arra vár hogy megtalálja
azt a szenvedést, amelynek
harmóniájában béke vegyül,
amiben élünk.*

Vári Zsolt: Megjöttem

Rácz Lajos

Roma kiállítás a Néprajzi Múzeumban

Egy régi álom immáron valóra vált. Nemzetközi összefogással a Magyar Néprajzi Múzeum adott otthont a roma kultúrának. 1998 július 15-én 17 órakor a Néprajzi Múzeum aulájában nyitotta meg a roma kiállítást **Dr. Fejős Zoltán** főigazgató, aki tolmácsolta **Gönc Árpád** köztársasági elnök levelét.

A köztársasági elnök levelében méltatta azt a nemzetközi összefogást, amelynek keretén belül megmutathatja önmagát, s mindazokat az értékeket, amelyek ugyan eltérőek - de jól illeszthetők az európai hagyományokhoz, mivel a roma kultúra a magyar és egyben az európai kultúra szerves része, s ezért beilleszthető, sőt, kapcsolható a nagy társadalomba.

A putrik és a kriminológia világa nem azonos a roma társadalom világával, csupán csak egy szeletje, amely jó szándékkal és jó lelkiismerettel kezelhető. Éppen ezért ennek a kiállításnak küldetése van...

Josephine Verspaget Hollandiából arról beszélt, hogy a világban egyre jobban elharapódzóban van a rasszizmus: a cigány- és a zsidógyűlölet, amelynek nincsen helye Európában - sőt fékező erőként akadályozza az európai integrációs folyamatok kibontakozását. Ennek a kiállításnak nem csak feszültségoldó szerepe van, hanem is-

mereteket, gyakorlati normatívákat kínál, amelynek során mód nyílik arra, hogy mélységében megismerhessük a roma kultúrát, amely napjainkban egyre inkább részt kér, részt vállal, mind zenében, képzőművészetben, irodalomban és egyéb területeken egyaránt. Ne nyomjuk el ezt a közlési vágyat, amely a romáktól érkezik hozzánk, hanem segítsük, hogy a kultúra élhessen, teremthessen és alkothasson mindannyiunk örömére.

Dr. Hegyesiné Orsós Éva a Nemzeti és Etnikai Hivatal elnöke a szegregációról beszélt, amely napjainkban egyre dinamikusabban jelen van. A kiscgítő iskolákban nem érintkeznek a gyerekek a magyar gyerekekkel - így párbeszéd sem jöhet létre. A másság megítélése nem megtapasztalás útján alakul ki, hanem szóbeszéd és a kommunikációs eszközök útján: rádió, televízió, sajtó stb. tárgyilagosságuk olykor megkérdőjelezhetőek.

A cigánytelepek ugyanilyen szegregációs állapotot hoznak létre, hála Istennek ezek megszűnőben vannak. A munkahelyeken a 80-as évek közepéig létezett a kommunikációs lánc, amely mostanság ismét megszűnőben van a munkahelyek leépítése miatt, amely elsősorban a roma lakosságot sújtotta.

A többségi társadalom napjainkban alig találkozik a roma lakossággal. Ép-

pen ezért a vélemények szubjektívek, s ezek negatív előjellel bírnak, s ez bizony sokkolja mind a roma, mind a magyar társadalmat egyaránt.

Ez a kiállítás feszültségoldó és egyben párbeszédre ösztönző szerepkörre rendeltetett. Én hiszem, hogy ezirányú küldetését be fogja tölteni - mert ezért született.

A kiállítóteremben, markáns romaarcok néztek rám a fotókról. A festmények zsánerképein, tábortüzek égtek, kipányvázott lovak legelészték. Az egyik képen pörkölt rotyogott. Éreztem, hogy eltűnnek a falak, kitágult a tér, s az arcomba éreztem a szél súvítését. Valami furcsa láz kerített hatalmába, úgy éreztem, hogy én is ott vagyok az erdő tisztásán és a tudom egy pillanatra megtelt szabadsággal.

Azután elsorult a szívem, amikor megláttam a fűzfaveszőből font kalyibát, amely otthonként szolgált a romáknak, melyen akadálytalanul kibújt a szél.

A holocaust emlékhely sok-sok elhurcolt cigány ember szellemi tisztelgésére megálljt parancsolt. Emlékgyertyák imbolygó fényében, múltba merengő tekintettel megidéztük a megkínzottak szenvedését. S valahol a tudat mélyéről előtört, hogy soha többé ennek nem szabad megtörténnie -, mert a meggyőződtem jaját az idő sem tudja elnémítani. S ez jó, hogy így van, mert ébren tartja az emberi lelkiismeretet.

Különböző mesterségekből származó tárgyakat, használati eszközöket láttam: fategnők, rézüstök, harangok, lószerszámok, patkók, szegek, fűrók, agyagedények.

Cigány világunknak csupán egy szeletjét mutatta be a kiállítás - de úgy érzem, hogy mindentől kapott egy kis „kóstolót” a látogató, mint a tőröstészával készült pörköltből, amelyet „kerülgettek” a látogatók - de egy idő után megkóstolták, s az idegennek tűnő ízpárosítással megbarátkoztak. Ha az ételünkkel ez történt, akkor velünk miért ne történne másként - csak merjük magunkat bátran „feltálatni”. Én hiszem, hogy „fogyaszkodhatók” vagyunk.

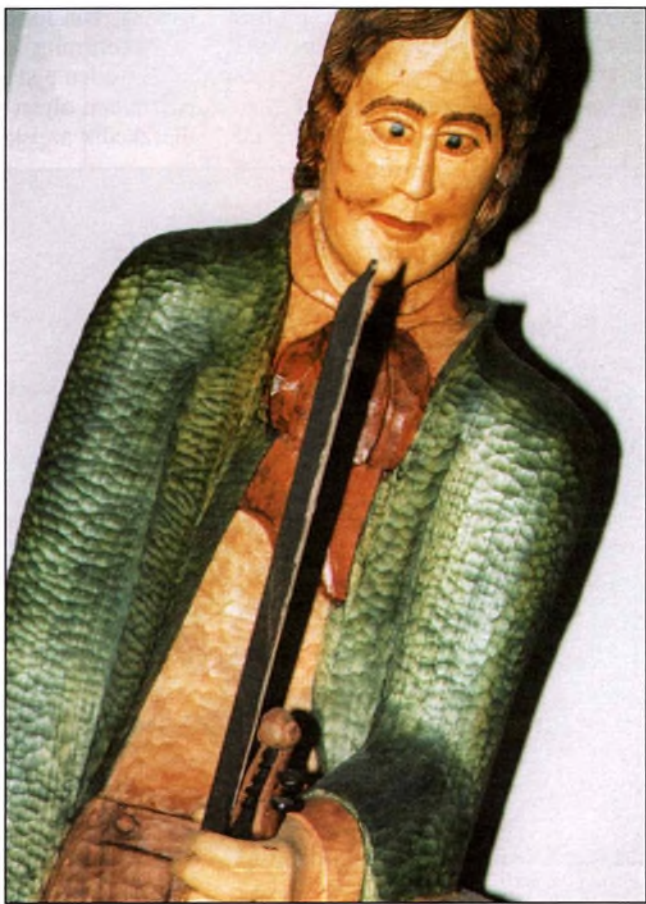
Hiszem, hogy ez a kiállítás kapukat nyit az emberi kapcsolatokhoz, s a szívekben megfog az a mag, amelyet ez a kiállítás elültetett, s ez nem más, mint a szeretet fája, amelynek gyümölcsét felneveli az egyetértés.

Rácz Lajos

ROMÁK A NÉPRAJZI MÚZEUMBAN

Rasszista és antiszemita megnyilvánulás egy hajdúhadházi általános iskolában, avagy kínok az iskolapadban.

Sajnálatos módon, egyre többet tapasztaljuk a rasszizmust és antiszemitizmust a negatív diszkriminációt már a közoktatás alsó fokán az elemi iskolában. Szerencsére ez az egész országban kevés helyen, de tapasztalható. Ezeken a helyeken a gyerekek szorongásokról, féltelmektől és gyötrelmekről telve róják nap mint nap az iskolába vezető utat, vajon ma mit kell átélniük, elszedniük, mindössze azért mert cigánynak születtek. Meddig mehet el az iskola vezetősége a szélsőségesen oktató pedagógusok esetében? Mi az a határvonal és hol van, ahol az iskolában urált a rasszista és antiszemita helyzetet fel kell számolnia az intézmény vezetőségének? Valamit tenni kell, tenni kellene ez ellen, de általában c-főlött szívesebben hunynak szemet, csuknak be fület és nem beszélnek róla. Pedig, ha nem látunk, hallunk, beszélünk a problémákról, maguktól nem oldódnak meg, nem szűnnek meg. Esetleg, ha a gyerekek, az elkeseredett szülők egy pártoló pedagógus vezetésével fel nem láznak, és egy-két érdekképviselői szervvel felvéve a kapcsolatot felsőbb fórum elé nem viszik az ügyet azonnali sürgős beavatkozást kérve, annak rend-

je és módja szerint. Így történt Hajdúhadházon a Dr. Földi János Általános Iskola „Cigány Iskola” tagozatán tanuló roma diákok esetében is, ahol Cserbán Józsefné pártoló pedagógus jelentette a történeteket a Roma Polgárjogi Alapítványnak (RPA), a Cigány Vezetők Szakmai Egyesületének (CVSZE) és helyi cigány kisebbségi önkormányzatnak és együtt bírósági eljárást kezdeményeztek, hogy jogi úton vonják felelősségre Mihály Sándorné tanárt, aki nemcsak hogy hangoztatta anarchista, rasszista, antiszemita, demagóg nézeteit, mind az iskolában a tantestület és a gyerekek előtt, mind a városban, de még brutalitásból, agresszivitásból adódóan a roma tanulókat tettegesen is bántalmazta, melyek örök sebet, bélyeget hagytak a gyerekek lelkében. A válsághelyzet kezelését és a szakmai háttérrel a CVSZE biztosította az RPA pedig a jogászt és az ügyvédet finanszírozta. Az 1998. május 13-án kelt jegyzőkönyvben felvett vallomásban Cserbán Józsefné elmondta:

– Több mint két hónapja dolgozom itt. Egyetlen pedagógussal szemben tapasztaltam olyan magatartást, ami nem illeszkedik az iskola programjába. Mi-

hály Sándorné tanárnő agresszív és rasszista kifejezéseket használ. Pl: „Mi adózunk, a cigány pedig segélyből él.” Embernek lenni nehéz, cigánynak lenni könnyű. Tudok a gyerekek veréséről, s magam is olvastam a látóteret az orvosi rendelőben. Én másképp képzelem el a gyerekekkel való foglalkozást, s gyerekvédelmi felelősként is kötelességem az agresszió megszüntetése.

Szavait alátámasztják a gyerekek vallomásai is, melyeknek egybehangzósága a tanár felelőtlenségét és bűnösségét egyértelműen bizonyítja.

Simon Imre és Lakatos József 5/c osztályos tanulók a következőket mondták:

– Közepesen megy a tanulás. Nem szeretünk iskolába járni, mert semmit sem csinálunk, és Mihály Sándorné tanárnő megver bennünket vastag pálcával a WC-ben, a sarokban. Meglátszott a nyoma. Az orvos megnézte, 18-20 centis „hurkák” voltak, egy hétig meglátszott. Bolondnak nevez bennünket. Patkánymérget ittunk, kórházba kerülünk. „Leégettük” (lejárattuk) az iskolát, azért vert meg bennünket. Tanárnő kiabál velünk, bolondnak nevez bennünket, szidja a „kurva anyánkat”. Mondja, hogy apátok nem dolgozik, csak várja a pénzt. Ha nem így bánának velünk elvégeznék az iskolát.

Az eljárás során a bíróság a fent említett felperes szervezetnek adott igazat. Az iskola az 1998. évi május hó 26. napján lezajlott fegyelmi eljárás eredményeként közalkalmazotti jogviszonyával kapcsolatos kötelezettségének vétkes megszegése miatt, a vizsgálat ügyében eljáró fegyelmi tanács (az 1998. év június hó 2. napján tartott tárgyaláson meghozott döntésével, a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 45. paragrafusának /2./ bekezdésének e. pontja szerint) fegyelmi büntetésként 1998. évi június hó 15. napjával Mihály Sándornét állásából elbocsátja. Az indoklás szerint:

„A tudomásunkra jutott fegyelmi vétség gyanúja, mely az 1993. évi LXXIX. törvény 10. paragrafusának /2./ bekezdésébe, ütközik az egész iskolára nézve méltatlan vétség súlyosága indokolja a határozatot.”

Alex Di Sayde

(A fotó csak illusztráció)

Hidak sorsa

Mottó: Ha mélyen megérintenek a dolgok, vagy felráznak közönyömből, vagy szárnyakat adnak.

Felpofozott egy cigányasszony az egyik szolnoki iskolában egy tanárnő...

Isten szeretetét jött hirdetni Angliából egy család. Kirabolták őket, a férjet megölték, a gyerekek félárvák maradtak...

Felrobbantották a mosztári hidat, a világörökség egyik részét, két nép közötti összetartozás jelképét...

Hasonló sors jutott Sütő András szemeinek is: kiverték a román- magyar ellentét békítése közben.

Egyik ember hidat épít, a másik durván lerombolja.

„Jól megadtam a gádzsó romnyinak” – mondhatta a cigány asszony. Lehet, hogy nem elég türelemmel, de a tanítónő a sötétség és butaság oldaláról utat, hidat próbál nap mint nap építeni a világosság, a tudás partjához. Nem nagy megbecsüléssel. Az örömhírt hozó angol házaspár Isten és ember között szeretett volna hidat építeni. Sorolhatnám napestig a jó és a rossz példákat és a „méltó” jutalmakat **Galileitől Mahatma Gandhin** keresztül a „névtelen”, egyszerű kis és nagy hősökig.

Szükségünk van a hidakra!

Tiszteljük a cölöpverőket, fogadjuk el, szorítsuk meg kezüket! Nekünk, romáknak be kell látnunk, sanyarú helyzetünkön csak ez segíthet! Szinte unal-

masak, közhelyesek a statisztikai adatok mutatói:egészségben, foglalkoztatásban, iskolázottságban, lakáskörülményekben sokkal rosszabb helyzetben vagyunk, mint honfitársaink, csupán a lemaradás üteme növekszik. Fel kell zárkózni, nincs más út.

Nem kell kezét, vagy lábát csókolnunk senkinek, még csak meg sem kell(?) bocsájtanunk szereteteink gyilkosának, mint az angol asszony, aki felkereste férje életének kioltóit és a börtönbe bejárva tovább hirdeti Isten szeretetét – most nekik.

Építsünk kicsi hidakat! Először önmagunkban, gyermekeinkhez, házastársunkhoz, embertársainkhoz. Szeretetből, türelemből, kenyérből, zenéből, tudásból – kinek mije van.

Szorítsuk meg az építők kezét – olyan kevesen vannak.

Szenási György

Virrasztással emlékeztek a roma holocaust áldozataira

Az első magyarországi cigány holocaust-emlékműnél, a haláltáborokban mártíromságot szenvedett hazai romák tízezereinek emléke előtt tisztelgett Hende Csaba, az Igazságügyi Minisztérium politikai államtitkára is.

A Roma Polgárjogi Alapítvány augusztus 2-án a fővárosban tartott emlékünnepest. A rendezvény a Néprajzi Múzeumban, a közelmúltban nyílt nemzetközi cigány kiállítás azon termében kezdődött, amely a holocaust borzalmaival idézi fel. A megemlékezés az Országház előtti Kossuth téren folytatódott, ahol beszédet mondott - többek között - Demszky Gábor főpolgármester is.

A nagykanizsai és a budapesti megemlékezés egyaránt gyertyagyújtással és virrasztással ért véget.

1944. augusztus 2-ről 3-ra virradó éjjel néhány óra leforgása alatt több ezer cigányt gyilkoltak meg az auschwitzi haláltáborban. Erre a tragikus eseményre emlékeztek augusztus 1-én Nagykanizsán, ahol a helyi kisebbségi önkormányzat immár negyedszer tartott gyászünnepest az évfordulón.

Vendégünk: Bogdánne Sárközi Ildikó

Az egyik legkarizmatikusabb roma asszony, akit valaha ismertem. Ahol megjelenik – ott felforrósodik a levegő, mert olyan elementális erővel és közvetlenséggel tudja magából kiárasztani a szeretetet, hogy fogadóképessé válik az ember – mert ez a szeretet önzetlen – és valjuk be, hogy mindannyian éhesek vagyunk a szeretetnek arra a fajtájára, amely spontán árad ki a szívből – csak neked.

Sárközi Ildikó egyszerre kreatív és dekoratív és ráadásul van „sütnivalója” – nem az a „cukorfalat”, akinek gondolná az ember első ránézésre.

Ildikó a Fóti gyermekvárosban nőtt fel – ott végezte el az általános iskolát, majd beiratkozott a budapesti Posta és Bankforgalmi Szakközépiskolába, amit sikeresen el is végzett.

A szüleit sohasem ismerte. Kilenc éves kora óta nevelőszülőknél volt, akiknek nem volt gyermekük. Talán ez az árvaság, a megtöretés hívta életre Ildikóban a szeretetnek ilyen mohó megjelenítését, amelyet Ildikó olyan félreérthetetlen módon tud adni...

Sárközi Ildikó 1989-ben ismerte meg **Lakatos Menyhért** író, akinek előzőleg olvasta az írásait: a Füstös képeket és a Csandra szekerét. Ebben az időben Lakatos Menyhért a Cigány Kulturális Szövetség elnöke volt. Ildikó be-bejárt ide, ahol meg-megfordultak az akkori roma irodalom képviselői: írók, költők és újságírók. Pezsgő szellemi élet folyt... Ildikó figyelt és tanult...

1989-ben lehetőség nyílt arra, hogy civil és társadalmi szervezetek alakuljanak. Ebben az időszakban alakult meg a Cigány Ifjúsági Szövetség, amelynek vezető tagja lett. Ez a szervezet kezdeményezte szinte elsőként a közép és felsőfokú oktatásban tanuló roma fiatalok ösztöndíjazását.

Sárközi Ildikó tudatosan tervezte meg az életét. Tudta, ha jutni akar valamire, akkor ahhoz tanulnia kell. 1992-ben végezte el a Századvég politikai és társadalomtudományi kurzust, ahol politológusi képesítést nyert. Nos, innen már csak egy ugrás volt a Bálint György Újságíró Iskola, amit eredményesen el is végzett. Ildikónak még ez sem volt elég. Beiratkozott a József Attila Tudomány Egyetem Bölcsész szakának kommunikációs kurzusára. Ez a

képesítés még jobban megerősíti majd az újságírói voltát.

Sárközi Ildikó jelenleg a XIII. kerületi Kisebbségi Önkormányzat képviselője. Úgy tervezi, hogy ősszel újra "ringbe" száll, és megméretteti magát.

Ildikó 1991-ben férjhez ment Bogdán Bélához, akinek tanári képesítése van, és aki jelenleg a Kalyi Jag Szakiskola igazgatóhelyettese.

Csak most tudtam meg, hogy Ildikónak költői vénája is van. Nemrég jelent meg egy verses antológia, öt lelkes fiatal verseivel. A kötet címe: Rupuni Csuna - Ezüsthajtincs. A kezdeti sikereken felbuzdulva egy önálló kötet megjelenését tervezte Ildikó. Sok sikert kívánunk hozzá!

Sárközi Ildikó nagyon messziről és nagyon mélyről jött. Az utak leküzdése érlelte meg benne azt az elszántságot, amely teremtő erővel hatott önmagára és a környezetére. Olyan könnyedén és lazán mondta el azt a sok-sok képesí-

tést, amelyet magáénak tudhat és én sejtem, hogy ennek a tudásszomjnak még korán sincs vége, mert aki ivott a tudás vizéből – az újra és újra visszatér a forráshoz, mert az ismeretek íze újra és újra sarkalja. Ilyen szomjas szív soha sem tud betelni, s ez jól van így – mert csak így lehetséges a megújulás.

Sárközi Ildikó a roma összefogást sürgeti. A személyes érvényesülésből fakadó súrlódásokat, sérelmeket félre kell tenni – mert csak egységesen felépítve lehet olyan érdemi lehetőségeket kicsikarni a társadalomtól, amely együttgondolkodást eredményezhet a kormány és a romavezetők között. A mindenkorai párbeszéd léte olyan, mint a fuldoklónak az oxigénpalack.

Ebből az együttgondolkodásból jöhet létre egy olyan szellemi kapu, amelyen át az érdemi gondolatok szabadon közlekedhetnek...

Rácz Lajos

EREDMÉNYES VOLT AZ ÖSSZEFOGÁS

Készülhet a fenntartható vidékfejlesztési programok részletes kidolgozása

Az Autonómia Alapítvány és az Ökotárs Alapítvány támogatásra méltónak ítélte, a kerecsendiek „Zöldmunka” programra beadott pályázatát.

A két alapítvány a beérkezett 28 pályázat közül tizenkettőt részesít támogatásban. Ez a tizenkettő együttműködő páros, kezdheti el a fenntartható vidékfejlesztési programok részletes kidolgozását.

A két alapítvány nem csak pénzügyileg járul hozzá a tervezéshez (300.000 forint), de képzéssel és konzultációkkal is segítette a fenntartható fejlődés elveinek megfelelő programtervek létrejöttét. Ennek érdekében a nyertes együttműködési projektek, cigány és nemcigány szervezetek képviselőit vendégül látta, egy kétnapos találkozón, amelyben a támogatás részleteiről, illetve a résztvevő szervezetek a prog-

ramtervezés elkezdéséhez, elméleti és gyakorlati segítséget kaptak.

A két alapítvány 1998. június 24-26-ra a drávafoki Művelődési Házba hívta a nyertes pályázókat. A találkozó témája volt:

- a „Zöldmunka” program folytatásának megbeszélése,
- a fenntartható fejlődés egyes kérdéseinek végiggondolása a „Zöldmunka” program tükrében,
- hogyan tervezzünk hosszú távú projekteket és hogyan írjunk pályázatokat, - a konkrét projektek megbeszélése a fenti szempontok alapján,
- az Ormánság Alapítvány drávafoki tájvédelmi munkájának megtekintése,
- konzultáció a pályázati szerződésekről az Autonómia Alapítvány és az Ökotárs Alapítványok képviselőivel.

A képzésen 8 nyertes pályázó vett részt. Heves megyéből, a kerecsendiek kivül a Lungo Drom Felsőtárkányi tagszervezete.

A résztvevők a két alapítvány képviselői javaslatát elfogadva, 1998. augusztus 15-ig a programok kidolgozásáról egyoldalas tájékoztatót küldenek a programvezetők részére. A résztvevők elfogadták, hogy a kidolgozott részletes programok beadásának határideje, 1998. szeptember 31. A pályázatok elbírálása pedig 1998. december 31.

Az alapítványok képviselői elfogadták a résztvevők kérését, hogy legyen idő az esetleges hiányosságok pótlására, 1998. szeptember 15-ig egy újabb találkozó keretén belül legyen lehetőség a kidolgozott programok részletes vitájára.

Pusoma Jenő, Kerecsend

(A fotó csak illusztráció)

Amit a cigányok önmagukért tettek

Az 1994-es önkormányzati választáson már kisebbségi képviselők választása is lehetséges volt. A településeken a nemzetiségek, az etnikailag ma is jól megkülönböztethető embercsoportok képvisellete ezáltal egy lépéssel előbbre lépett. Így történt ez a Jászság legkisebbs városában is, Jászfényszarun, ahol 1994. december 11-től megválasztva, 1995. január 5-től pedig teljesen működik a Jászfényszarui Cigány Kisebbségi Önkormányzat. Radics Félixszel, az önkormányzat elnökével beszélgettünk az első választási ciklus végéhez közeledve az eltelt időszak történéseiről, tapasztalatairól.

– **Hogyan kezdték munkájukat a cigány önkormányzatban? Gondolom nem volt egyszerű a jogi útvesztők kaeskringóit kibogozni.**

– A közel 6 ezer lelket számláló településen 900–950 cigány él. A város hatodrésének képvisellete, segítése egyre sürgetőbbé vált. Így nagyon örültünk ennek a lehetőségnek. Öt személy kapott bizalmat a választóktól. Rajtam kívül **Farkas Béla** elnökhelyettes, **Farkas Gyula** a kulturális bizottság elnöke, **Horváth Tibor** a pénzügyi ellenőrző bizottság elnöke, **Radics Gyula** és **Farkas Lajos** kültag. A kisebbségi önkormányzat nem alá, hanem mellérendelő viszonyban van a települési önkormányzattal. Nagyon nehezen, de végül is sikerült megalkotni az alapsza-

Jászsági Népi Együttes – Cigány tánc

bályzatunkat, az elnöki, tagsági jogokról és kötelezettségekről. Nagyon sok segítséget kaptunk **dr. Pálfi Miklóstól**, a szolnoki jogvédő iroda vezetőjétől és a Lungo Drom-tól. nagyon jó a kapcsolatunk **Farkas Flóriánnal**, aki szintén segített nekünk.

– **Milyen a kapcsolatuk a helyi önkormányzattal?**

– A kisebbségi önkormányzatiságot mindannyiunknak tanulni kellett. Mi úgy gondoltuk, hogy a helyi képviselőkkel való jó viszonyunk garancia arra, hogy bekapcsolódjunk a hatósági munkába. Nagyon sok munkát el tudunk végezni, ennek ellenére a bizottságokba nem tudtuk delegálni tagjainkat. Annak idején kértük, hogy minden bizottságba küldhessünk képviselőt. A települési önkormányzatba delegálandó képviselőtársaink közül néhányan ragaszkodtak ahhoz, hogy szavazati jogunk is legyen a bizottságokon belül. Ezt nem írja elő a törvény. Így aztán azt is eljuttattuk társaink, hogy az általunk három legfontosabb bizottságba – közrend, kulturális, szociális – delegáljunk valakit.

Ennek ellenére elkezdtek a munkát, hiszen megkaptuk a helyiséget – amiben ma is dolgozunk –, és anyagi támogatást. Majd félmillióból gazdálkodhattunk, ami így

kimondva szép összeg. Mire kiszámoltuk a tiszteletdíjakat, telefon, stb. költségeket, bizony rádöbrentünk, hogy pénzt kell csinálnunk.

– **Hogyan fogtak a pénzesináláshoz?**

– Lehívtuk az országos cigány válogatottat, s játszottunk velük egy jó foci meccset, szponzorokat gyűjtöttünk. Nagyon jól sikerült. nemcsak a hangulat volt jó, anyagilag is szép profit volt a 60 ezer forint. Ezt orszottuk szét a legrászorultabb 60 család között. Olyan embereket választottunk ki, akiknek igen magas a havi gyógyszer szükséglete, s némileg enyhíteni tudtuk a költségeiket. Ugyanabban az évben megrendeztük a cigánybált. sajnos egy baleset miatt, amely az egész cigányságot megrázta sokan nem jöttek el, így a bál veszteséges volt. Ekkor, hogy kitudjuk fizetni a pesti zenészeket, lemondunk a tiszteletdíjunktól. Ennek ellenére nem volt veszteséges a 95-ös év.

1995-ben megalakult az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat, melynek én is tagja lettem. Ennek köszönhetően sok hasznát vettük, hiszen így számos pályázatról kaptunk információt. Céljaink között szerepelt, hogy a cigánygyerekeket arra ösztönözzük, hogy tanuljanak, kvalifikáltabbá váljanak. Szerintünk már kora gyermekkorban el kell kezdeni ezt a nevelő munkát. Éppen ezért az iskolában és óvodában játékos, fejlesztő vetélkedőket, roma napot, sport napot, Mikulás estet rendeztünk eddig minden évben. Eb-

Radics Félix

ben a Nemzeti és Etnikai Kisebbségért Közalapítvány volt segítségünkre.

Később arra gondoltunk, hogy az iskolásokat, akik nem buktak meg és továbbtanultak, havi 5000 forinttal támogatjuk. A következő évben már emeltük a színvonalat. legalább 3-asnak kellett lenni a tanulmányi átlagnak ahhoz, hogy megkapják ezt a támogatást. Vanak szakközépiskolásaink, szakmunkásképzőbe járók, s két főiskolásunk is, akiket azóta is folyamatosan segítünk.

– **Tulajdonképpen sikerült elindítaniuk az ösztöndízt, amely máig is tart. Hogyan folytatták a „tanuló év” után a munkát?**

– Sajnos, 1996-ban már csak 100 ezer forintot kaptunk az önkormányzattól. Nagyon örültünk annak a pályázatnak, amellyel 80 ezer forintot nyertünk, s a beszédhibás gyerekeinknek tudtuk biztosítani az ingyenes logopédiai képzést. 1997-ben már 250 ezer forintot utalt nekünk ugyanerre a célra a kulturális minisztérium. Ugyanebben az évben a miskolci Premier Színház meghívásunkra eljátszotta a **Dankó Pista** életét bemutató színdarabot. Teljesen ingyen jöttek le. Saját fejlődésünk érdekében is tennünk kellett. A Holland Nagykövetségtől nyertünk 207 ezer forintot személyiségfejlesztő tréningre. A tréningre fogékony fiatalokat hívtunk meg, akiknek a fejében már úgy látom, elkezdődött a változás, amelyre számítottunk. Nyelvi tábort szerveztünk gyerekeinknek, ahol német és angol szakos tanárok kötetlen, játékos módon, észrevétlenül oktatták őket. Természetesen voltak sikertelen

pályázataink is. Évente 20 pályázatot is be kell adni ahhoz, hogy 1-2 eredményes legyen.

Az 1997-es esztendő szintén sikeres volt a pályázatok szempontjából. Saját részünkre vezetőképzőt szerveztünk. Erre is pályázat útján nyertük a pénzt. A Magyarországi Cigányokért Közalapítványtól 138 ezer forintot nyertünk, hogy az általános iskolásoknak is tudjunk ösztöndíjat adni. Tanulmányi eredménytől és szociális helyzetűtől függően 2-8 ezer forintig tudunk adni gyermekeknek. Itt már szigorúbb volt az elbírálás, hiszen a legmagasabb összeget csak a 4,5-es átlag fölötti gyerekek kaphatták meg.

Az MCK-tól pályáztunk 760 ezer forintot, amelyből 8 ember hat hónapig képes volt dolgozni. Még gépkocsit is vettünk, amivel munkába tudtak járni, hiszen az építőipar nem tud munkát adni itthon.

Ebben az évben kiadtuk **Farkas Lajos** cigányköltő verses kötetét, s két náiv festőnek, **Farkas Ferenczné Rácz** Katalinnak és **Farkas Antal**nak is kiállítást rendeztünk.

A Fényszarui Cigányok Független Szervezetével és a helyi **Lungo Drom** szervezettel közösen adtuk be pályázatunkat átképzésre. Az OCKÖ segítségével nélkül bizony nehezen boldogultunk volna.

Szőnyegszövő tanfolyam

Ebben az évben 170 ezer forinttal támogat bennünket az önkormányzat, plusz kétszer 207 ezer forinttal az állam. A szőnyegszövő tanfolyam beindítása igazán nagy dolog. Ma munkát adni 15 embernek bizony nem kevés. Büszke vagyok arra, hogy sikerült az ösztöndíj pályázatunk, az ingyenes logopédiai képzés beindítása és természetesen az átképzéseink és a munkahelyteremtési akcióink is sikeresek voltak. Nem különben vagyok büszke arra is, hogy megszerveztünk egy hagyományápoló tánctalálkozót

– **Megvalósultak a céljaik, amelyeket elterveztek a választási ciklus elején?**

– Úgy hiszem igen, hiszen a gyermekekért megpróbáltunk mindent megtenni. Tulajdonképpen sokszor az is segítség egy cigány embernek, ha bejön hozzánk és meghallgatjuk, vagy elintézzük neki egy telefont. Természetesen már készülünk a következő megmérettetésre, az októberi kisebbségi önkormányzati választásokra.

A fényszarui cigányok nem tétlenkedtek az elmúlt években. A kisebbségi önkormányzatban minden tőlük telhetőt megtettek, hogy segítsenek a cigányokon nemcsak anyagi, hanem erkölcsi értelemben is. A mondás szerint: Segíts magadon, az Isten is megsegít, talán soha nem volt ennyire igaz a fényszarui cigányokra. Igaz, kicsit modernizálva, a XX. század végén.

A 38 éve Jászfényszarun alakult Cigány Táncegyüttes

Darázs Melinda

Nemzetiségek és etnikumok a FIKSZ Rádióban

Első adásunkat leszámítva – amelyet engedély nélkül sugároztunk 1992. március 8-án – ideiglenes és állandó adásainkban több-kevesebb rendszerességgel szerepelnek a legkülönbözőbb hivatalos és más hazai nemzetiségek, etnikumok. Valószínűleg mind a mai napig rekord az 1993 szeptember 19-én „Gyűlölet nélkül” címmel sugárzott műsorunk, amelyben 17 nyelven mondtunk híreket, információkat, szavaltunk verseket.

A FIKSZ Rádió a műsoraiban és a műsoron kívüli tevékenységében is törekszik a barátságosságra, az eltérő világnézetű, származású emberek, csoportok együttműködésére. Együttműködési szándékról és tapasztalatról van szó, tehát többről, mint egymás elviseléséről, másról, mint amit az utóbbi évek álszent tolerancia-papjai hirdetnek. A közösségi rádiózás azt is jelenti, hogy a legkülönbözőbb rétegeknek – amelyeket szándékunk szerint nem alázunk meg a kisebbségi jelzővel – kell lehetőséget adnunk véleményük, kultúrájuk megismertetésére. A FIKSZ Rádiót „élvezeti rádió”-ként hirdetjük, hisz a különböző értékek megjelenítése különleges élvezetet jelent számunkra és hallgatóink számára is.

Az elmúlt években egyre több olyan újság jelent meg, amelyet nemzetiségek, etnikumok szervezetei adnak ki. Az elektronikus tömegkommunikációt tekintve már közel sem lehetünk elégedettek. A hazai nemzetiségek, etnikumok létszámarányához képest méltatlanul alulreprezentáltak a rétegek megjelenése a rádióban, televízióban. Ezen a helyzeten érdemben nem változtatott az sem, hogy az elmúlt években több mint 100 helyi rádió- és tévéállomás kezdte meg saját műsorának sugárzását. Noha ezen műsorszolgáltatóknak a kérelme szinte kivétel nélkül tartalmazta, hogy a kérelmezők jelentős műsordőt kívánnak szentelni a vételkörzetükben élő kisebbségek problémáinak, az engedély megkapása után éppen úgy elfeledkeztek ígéretükről, miként a Magyar Televízió egymást váltó csnökei is.

Az alulreprezentáltság egyik belső oka az, hogy nagyon kevés az elektronikus tömegkommunikációban jártas szakember. A legnagyobb lélekszámú etnikum pedig úgyszólván alig tud felmutatni fiatal, képzett riportert, szerkesztőt, műsorvezetőt. Ez a tény erősítheti e társadalmi csoportok „hátrányos kisebbségi” komplexusát. Különösen

veszélyesnek tartjuk azt, hogy ebben a helyzetben alapos és viszonylag nagy tömeget érintő speciális médiaoktatás helyett a nemzetalkotó „többség” szakemberei próbálják képviselni a nemzetiségek és etnikumok érdekeit az elektronikus tömegkommunikációban. Ezen gondolkodás velejárója az is, hogy fontos nemzetiségi és etnikai műsorszolgáltatók kulcspozícióban nem mindig találunk megfelelő vezetőt az illető nemzetiségekből, etnikumból.

Amikor a FIKSZ Rádió benyújtotta az állandó műsorszolgáltatásra vonatkozó kérelmét, jelezte – mivel Budapestet olyan városnak tekintti, ahol számos csoport még számosabb nyelvet használ-, hogy a nemzetiségek, etnikumok kultúrájával, nyelvvel és problémáival is nagy műsoridőben kíván foglalkozni. Elképzelésünk az volt, hogy az ilyen műsorokat az illető nemzeti-séghez, etnikumhoz tartozók készítik majd, teljesen önállóan.

Első rendszeresnek szánt etnikai adásunkat nem a FIKSZ rádió készítette, hanem a - többek között a FIKSZ Rádió erkölcsi és szakmai támogatásával is létrejött - Roma Rádió Egyesület. Sajnos ez az együttműködés nem bizonyult hosszú távúnak, a Roma Rádió

Egyesület megszüntette műsorkészítő tevékenységét.

1995. novemberében indult el a „Vanília-csokoládé” című roma műsor, amely azóta is rádióink egyik legértékesebb és leghangulatosabb műsora. Készítői arra törekednek, hogy a műsor mind a beszélgetéseket, mind az elhangzó zeneszámokat tekintve változatos, autentikus legyen, és a cigányság minél több képviselője megszólalhasson benne. A műsorban bemutatkoznak roma folklórt játszó együttesek, de a zenei kínálat nem szorítkozik kizárólagosan a roma zenére. A roma folklór megjelenik a „Világok zenéi” és a „Gyökér, lomb és száraz ág” című népzenei összeállításban is. Ez utóbbi műsor különlegessége, hogy készítői rendszeresen válogatnak önmaguk gyűjtötte erdélyi cigány népzeneből. Ősbemutatók hangzanak el, s gyönyörködhetünk a különlegesen szép felvételtechnikában is. A FIKSZ Rádió közéleti elkötelezettsége következtében alkalmasszerűen roma kérdésekkel foglalkozik a „Na, mi újság, Vasárnap?” című műsor melléklete, a „Mélyfúrás” tényfeltáró

riportműsor. Úgy tapasztaljuk, hogy napjainkban valóban fokozottabban és agresszívebben jelentkezik az etnikai türelmetlenség, de ha az időnként bizony nagyon szélsőséges és provokatív telefonokra felkészülten, adatokkal és érvekkel, higgadtan és türelmesen válaszolunk, vállaljuk a vitát, akkor máris tettünk valamit a rasszizmus ellen.

A „Sémi-hámi” egy óra a zsidó és mozlím kultúra köréből mutat be érdekességeket. A „Bolgárkert” készítője honi és anyaországbeli bolgárokkal folytat beszélgetéseket magyarul és bolgárul, s e műsor példa a kortárs zene és a népi hagyományok ötvözhetőségére is. Lengyel és magyar nyelven hangzik el a „Polákwenger” című jazz-műsorunk összekötő szövege, és ugyancsak kétnyelvű – a magyar mellett orosz – rádióink egyik legrégebbi műsora, a „Málenkij rockot” is. A kisebbségi mítoszok, a sekélyes multi-kulti-divatirányzat leleplezését is szolgálja „Kisebbségességek” című műsorunk.

Egyre több szervezettel van kapcsolatunk, de okulva néhány tapasztal-

talatunkból, továbbra is kerülni kívánjuk az egyes csoportok közötti esetleges hatalmi torzalkodásokon történő „csúncsogást”, személyes problémák, kudarcok közügyként történő feltüntetését.

A FIKSZ Rádió nemzetiségi, etnikai műsorai, törekvései sok szervezet rokonszenvét nyerték el. Támogatóink voltak 1996-97-ben: az Európai Unió Phare-programja, a Soros Alapítvány, a Hálózat a demokráciáért Alapítvány, a Fővárosi Önkormányzat, a Raoul Wallenberg Alapítvány, a TÉT, a Budapesti Műszaki Egyetem, a Budapest Bank Budapestért Alapítvány, a Magyar Rádió, a Gyermekek és Ifjúsági Alapprogram Tanács, a Szabad Rádiók Magyarországi Szervezete. A FIKSZ Rádió pártoktól, szeptektől, érdekesoportoktól való lehető legnagyobb függetlensége, szókimondása, őszintesége, munkatársainak önálló, a kincstáriétól gyakran eltérő véleménye lehet az oka annak, hogy nemzetiségi és etnikai műsorainkat, kezdeményezéseinket a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány nem támogatja. Első pályázatunkat 1996-ban forráshiányra való hivatkozással utasították el, miközben olyanok is kaptak támogatást, akik nem feleltek meg a pályázat kiírásának. A pályázati eredmény kihirdetésekor forrást is találtunk - eredménytelenül. Idci, 1998. évi pályázatunkat - nyilván okulva a korábbi fiaskóból - indoklás nélkül utasították el. A pályázat kiírása egyébként vélhetően törvénytörtő kitéltet is tartalmazott.

1997-ben jelent meg – a Havi FIKSZ 10. füzeteként – a „Roma Rádió – a cigányokkal vagy nélkülük?” című tanulmányunk, amely elemzi az eddigi próbálkozások történetét, és egy regionális módon szerveződő rádió megvalósítására tesz javaslatot.

1998-ban a Soros Alapítvány kéthetes roma médiatanfolyam lebonyolításával bírta meg a Romédia Alapítványt, a Fekete Doboz Alapítványt és a FIKSZ Rádiót.

A FIKSZ Rádió antifasiszta, anti-rasszista, antinacionalista, anti-szexista, pacifista, humanista, barátságos közösségi rádióállomás. Munkatársai a műsorokban anyagi ellenszolgáltatás nélkül dolgoznak. A FIKSZ Rádió kereskedelmi reklámot, politikai hirdetést nem sugároz.

Ősi szokás szerint: élelem a sírkamrában

Demecser főutcáján, egy takaros házban beszélgettünk egy halk szavú, szimpatikus férfivel, aki valaha hétvégeken ingázott a hírhedt „fekete vonatokon”, és segéd munkásként, kétkezi munkásként részt vett Budapest építésében, fejlesztésében. Ez az ember nem a kocsmába vitte, hanem gyűjtögette a forintjait. Gyarapította családi értékeit, sajátos módon használt a közösségnek, vállalkozóvá vált a szó igazi értelmében. Ő **Váradi Béla**, roma származású demecseri vállalkozó. Az utóbbi időben többször szerepelt a sajtóban, mert a szeretett és elhunyt feleségét ősi cigány szokás szerint temette el. A sírt pedig két gonosz fiatalember kirabolta, meggyalázta. Váradi úr megérdemli, hogy ne csak a hagyományos temetés miatt írjanak róla az újságok. Érdemes őt dolgozó, törekvő emberként bemutatni.

Szépen berendezett szobában mondta el életútját. A beszélgetésnél jelen volt **Dezső**, a veje és **Balogh Péter**, akivel valaha együtt ingázott a fővárosba. A feltűnően értelmes Dezső szép szavakkal ismertette a népes családot, a cigány szokásokat. Balogh Péter pedig szerényen emlékezett arra, hogy ő nem csak Budapesten épített, a Demecseri Építő KTSZ-ben egyfolytában 17 évig dolgozott. Törzsgárda jelvénnnyel, kiváló dolgozó kitüntetéssel ismerték el munkáját, most kereskedőként keresi kenyerét. Beszélgetés közben nézegettük a falra akasztott, bekeretezett családi fényképeket. Szimpatikus embereket ábrázolnak ezek a fényképek. Köztudott, hogy a cigányok családszeretők, gyermekszeretők. Érthető tehát, hogy több fényképen középpontban voltak a gyerekek.

De lássuk, hogy Váradi Béla hogyan diktálta le a társaságban az élete lungo dromját, vagyis hosszú útját. Demecserben született 1955-ben. Csóró családban jött a világra. Szülei szegények voltak, de szapora volt a gyermekáldás ebben a családban is. Bélának nyolcan voltak testvérek. Béla korán kezdte a munkát és megszokta a fegyelmet. Tizenöt éves kora óta folyamatosan dolgozik. A régi szép időkben, amikor a szó szoros értelmében dinamikus fejlődött hazánk, tipikus segéd munkás volt a fővárosban. 1970-től 12 éven át az Aszfalt és Építő Vállalatnál dolgozott folyamatosan.

Váradi Béla, demecseri vállalkozó

Jó ideig a Demecseri Keményítő-gyárban dolgozott keményen, munka után még vagonkirakásokat is vállalt. Keze munkájával teremtette meg a boldogulást, a jobb élet feltételeit. Nem a kocsmákat járta, nem a többségi vezetőket szidta követelőzve, hanem gyűjtögette a forintokat. Aztán szép lovakat vásárolt fuvarozásra. Fénykép őrizi azt a szép almásderes lovat, amelyet Füzesabonyból hozott. A fényképen látszik, hogy milyen szép, díszes szerszámot viseltek a lovak. A szekéren többnyire nehéz szemet és könnyű tollat fuvarozott. (A baromfitollat egy ideig rendszeresen gyűjtötte.) Később autót vásárolt és azon utaztatta a tollat, meg a TÜZÉP termékeit. Egy ideig építési vállalkozóként – **Balogh Pállal**, a helyi kisebbségi önkormányzat elnökével összefogva – részt vett a szociális lakások építésében. Hulladékgyűjtéssel, fémgyűjtéssel hosszabb ideje foglalkozik. E munkájának környezetvédelmi és népgazdasági haszna is van. Mondhatni: Váradi Béla önerőből, nagy munkával emelkedett ki a hátrányos helyzetű romák közül.

A demecseri vállalkozó szeretett felesége jó pár hónappal ezelőtt elhunyt. A temetés és az azt követő bűnyűg kapcsán Váradi Béla nevét sokan megismerték a megyében, az országban. Feleségét ősi cigány szokás szerint temette el. A szobányi sírkamrárt oldalakról kibetonozták, a betont plüssel be-

vonták. Felülre kátránypapír és betonelem került. Azóta a szép síremlék is felállítatott. A megyei újságban nem rég Elítélték a sírablókat címmel tudósítás jelent meg. Ebből idézünk: „Az igazságszolgáltatás történetében egyedinek számít a demecseri eset, mert egy otthonosan, életszerűen berendezett sírkamrárt rabolt ki két munkanélküli fiatalember. A sértett, károsult V. Béla vállalkozó ajándékokat, használati tárgyakat tett a sírba, hogy a feleségének az árnyékvilágban ne legyen semmiben hiánya. A férj jelentős mennyiségű készpénzt, ékszereket, élelmet, kólát, gyógyszert, sőt, egy pár papucsot is temetett az elhunyt felesége mellé. A cikkből is kiderül, hogy az éj leple alatt a két férfi kirabolta a sírt. Nem túl súlyos büntetést kaptak.”

Az élet megy tovább. Váradi Bélának 4 fia és egy lánya van. (Az egyik menyé magyar.) Négy unoka is szokta látogatni. Emlékezetes: az egyik unoka keresztelőjére Erdélyből hozattak cigányzenészeket. Azért is, mert cigányul is beszél a család apraja-nagyja. S nemcsak a temetésnél, hanem a való életben is ápolják a cigány hagyományokat. Ennek a vállalkozónak is köszönhető, hogy a nagyközségben nincs cigány-magyar ellentét. Váradi Béla élete példaértékű.

Nábrádi Lajos

SZOLGÁLATI LAKÁS SZABOLCSI ROMÁKNAK

A szabolesi vállalkozót, Szakács Bélát joggal nevezhetjük a romák jötevőjének. Tavasztól késő őszig kereken száz romának ad munkát és kenyeret. A rendszerváltás után a „szolgálati lakás” kifejezést szinte már nem is használjuk. Nos, Szakács úr a közelmúltban három szolgálati lakást is adott a rászoruló roma családoknak. Az egyik lakásba bútort és színes tévét is vitt, mondván: „Majd ledolgozzátok az árát!”.

Szakács Béla Tiszadobon működött a MIKEF Minőségi Zöldség- Gyümölcs Kereskedelmi és Feldolgozó Kft.-jét. Kastélyáról, természetvédelmi területéről híres ez a szabolesi nagyközség. Az itteni földben bőségesen terem zöldség és gyümölcs a romák keze munkája nyomán is. A Kft. központi telepe a község peremén van, kőhajításnyira a vasútállomáshoz. Barackosok, meggyesek, ültetvények veszik körül a telepet. A hűtőházban most éppen egrest válogatnak az asszonyok. A gépsor közelében Szakács úr magyarázza, hogy a telepet munkahelyteremtő beruházás keretében hozták létre. A Megyei Munkaügyi Központ anyagi támogatásáért 43 munkanélkülit kellett foglalkoztatni az utóbbi pár évben. A Kft. mindig több mint a dupláját foglalkoztatta az előírt keretnek. Idén száz-

huszan dolgoznak a főszezonban, s mint már említettük, közülük száz cigány. A dolgozók többsége helybeli, de a közeli Tiszavasvári cigánytelepről naponta busz hoz át ide egy brigád dolgozni.

Megjött a telepre a határból az újabb egres szállítvány. Kiss József, izmos, kreol bőrű fiatalember könnyedén emelgeti a ládákat. Munkája végezetével mondja:

– Hatszáz roma él Tiszadobon. Nem rég megalakítottuk a Lungo Drom helyi szervezetét. Mert szeretnénk, ha még több munkahelyet teremtenénk itt és a környéken. A Fekete Gyöngyszemek Ének- és Táncegyüttesünk máris működik, a Kft. is támogatja. Terjed a jó híre az együttesnek. A futballcsapatunkat is támogatja Szakács úr. Nincs már TSZ és ha nem lenne ez a Kft. nem is tudom, hogy élne itt ennyi család.

Itt készült konzervek, gépek, berendezések vannak a telepen. Jelentős értékek. A telep biztonsági őrre Kiss Tibor. Szívesen invitál a szolgálati lakásba, ahol ezt mondja:

– Én is felelek ezért a jelentős értékért. A szolgálati lakásunk, amint látható, szerényen, de szépen be van rendezve. Jó magyar ember Szakács úr,

segített, mert csak a ruhánk volt meg, amikor összeházasodtunk a 19 éves feleségemmel. Adott ő már ruhát, pénzkölcsönt, rendkívüli előleget számomra romának. Igaz, hogy megköveteltőlünk a kemény paraszti munkát.

A másik szolgálati lakásban növényápoló lakik családjával, kint vannak a határban, dolgoznak. Ám a nagyközség másik szélén, az új lovas turisztikai központban a bejárat közelében nyitva áll a szolgálati lakás ajtaja. Kanalas József lakik itt, a lovász. Mielőtt belépünk, Szakács Béla elismerően szól az Európában talán egyedülálló roma származású lovász fiúról, pontosabban fiatalemberről. Hogy apja, nagyapja állatokat tartott, maga a tsz-ben volt állatgondozó. Úgyesen megtanult lovagolni, állat- egészségügyi ismereteket szerzett, levezeti az ellést, számos kiscsikót segített a világra.

Kanalas József mutatja, hogy két és fél szobából és konyhából áll a szolgálati lakás. Hozzáteszi: kell is ekkora helyiség, hiszen három kicsi gyermek játszadozik itt mellettünk. A jó megjelenésű roma fiatalember a munkájáról szólva megemlíti, hogy a közelmúltban német turisták jártak itt, őket segítette hozzá a lovas élményekhez.

A büszke tartású, törzskönyvezett almaszemes mén közelében Szakács Béla sorolja, hogy a fiával közösen hozták létre ezt a túristaparadicsomot étteremmel és szálláshelyekkel együtt. Az igazi felfutásra még ezen a nyáron számítanak. A személyzet létszámát is bővíteni kell majd, újabb munkahelyeket teremtve ezzel a helybeli romáknak is. Ide, a lovardához szinte csak pár lépés a csodaszép Tiszapart. A szőke folyóban szapora a harsa. A Kft. igazgató tulajdonosától azt is megtudjuk, hogy az öreg erdőben a hazánkban ritka dámszarvas is honos, s bőven van itt őz és vaddisznó. Nagyobb részt a romák keze munkájával termelik a finom zöldséget, gyümölcsöt, úgy, hogy a turista a lovaglás és a romantikus sétakocsikázás után fogyaszthat is halat, vadat, mi jó falat, mi szem-szájnak ingere.

Kis József – jobbról – Tiszadobon

Nábrádi Lajos

Farkas Flóriánnak ajánlom – Írta: Kalmár Ilona

A párafüggöny mögül hunyorgó csillagok pislákolnak a falura. A nyugalom fonalából szőtt takaró borította be a vidéket. A széljárta nádas hangjára csak nagy ritkán ugattak fel a kutyák. A határ már üres volt, csak kincseiktől megfeszített kukoricák levelei meredeztek a hold felé.

Éjfél lehetett, de még a toronyóra nem ütötte az időt. Mintha kicsit késétt volna Isten órája. A falu utolsó villanykörtéjének fénykarikája alatt Gazsi toporgott. Fázósan húzta össze a kabátját. Korai volt még ez az októberi hideg. Már ki tudja hányszor tette meg az utat a bolt és a postaláda között a barátjára várva. Éjfélre beszéltek meg a találkozót. Valami kisebb fuvarról beszélt neki, ezért csak a kézikocsijukat hozta. Sehogysem értette, miért éjszakára tették ezt a munkát?! De hát már nem először dolgozik neki, és elég jól megfizette mindig. Ezért nem is ellenkezett. Egy madár sírt fel a közeli erdőből. A hold hosszúra nyújtotta a fiú árnyékát. Egy kerékpár zörgését hallotta egészen közelről, de nem lehetett kilágáltva, mert semmit sem látott. Csikorogva fékezett előtte. Menyus szállt le róla, a hentes segédje.

– Ni, mán! Tán éjjeli levelet vársz itt a postaláda előtt? – évődött nevetve. Gazsi mindent elmesélt sorjában. A segéd csak a vállát vonogatta.

– No, az a Zsolt barátod is megéri a pénzt! Folyton vesz meg elad, még sincsen annak sose pénze. A múltkor is tőlem kért kölcsön.

– Nekem ugyan nem barátom, de megfizeti mindig a fuvar – morogta Gazsi.

– Jól van, no! – nyugtázta a kapott választ Menyus, és máris fel pattant a nyikorgó kerékpárjára, hogy folytassa az útját.

A kétkerekű nyikorgására a kutyák is felriadtak. Gazsi idegességé-

ben a szunyogcsípéseit kezdte vakargatni. Az apja a lápos mellett vetette a téglát, ott aztán volt szunyog meg szunyog. De megérte. Tűrhetően megéltek belőle. Két ló is volt az istállóba kötve. Hébe-hóba fuvar is vállaltak. No meg ez a kézikocsi, ez is hozott némi hasznot.

Egy autó zúgása hallatszott a szomszédos város felől. Már jelezte is a fénypászta a közeledtét. Felismerte Szurdi Balázs kocsiját, aki használt ruhákkal kereskedett. A fék hangja élesen csikorgott. Zsolt szállt ki, és integetett feléje. Várta, hogy kipakolnak valamiféle árut az autóból, de csak búcsúzkodtak. A jármű, már tovább is hajtott.

– Sokat vártál? – érdeklődött Zsolt nevetve. – Kicsit átugrottunk a városi dízsihe. Micsoda nők voltak! Te! – Majd kesztyűt húzott és valamit keresgél a zsebében.

– De hát mit kell szállítanom? – értetlenkedett Gazsi.

– Várd ki sorjában! Majd elmagyarázom – nyugtatta a másik.

Egy kulcsot vett ki a zsebéből. Azzal kezdett el játszadozni.

– Te még biztosan emlékszel rá, amikor ez a bolt még a miénk volt – kezdte el a magyarázkodást.

Gazsi csak bólogatott.

– Na, szóval, akkor rengeteg árut itt hagytunk, hát most azért jöttünk.

Távrolról felvijjogott egy kocsi riasztója. Mindketten összerendeztek.

– Ez a süket Balázs szórakozik megint. Mindig ezt csinálja, hogy felkeltse a rendőr sógorát.

Már hallatszott is a bekötőút felől a rendőrök motorja. A sötétbe húzódtak. Az erdőből egy felriadt kukorica vijjogott méltatlankodva, hogy felriasztották az álmából. A holdat egy sötét felhő készült elnyelni.

– De miért nem nappal hozzuk el az árut? – kérdezte Gazsi.

– Hát mert úgy is annyi az irigyünk. Nem kell szaporítani a számukat.

Ezzel el is indult a bolt bejárata felé. A kulcs nyitotta az ajtót.

– Támaszd ki a tenyereddel, amíg kihozom a cuccokat! – hallatszott már bentről.

A másik egymás után cipelte ki a dobozokat és helyezte el a kézikocsin. A fiú nem gondolta, hogy ennyi holmit visznek.

– Ne pakold olyan magasra, leesik! – figyelmeztette a másikat.

– Van nálad bicska? – érdeklődött Zsolt.

Gazsi büszkén vette elő a pataki vásárban vett kiskésit. A dobozokban, amit a fiú kihozott, televíziók, videók, meg más kisgépek lehettek. A végén gondosan összekötötték mindent.

– Az erdőn át megyünk! -adta ki Zsolt a parancsot. Lassan haladtak, de a kocsi kerekei így is nagyon nyikorogtak. Pedig hányszor mondta az apja, hogy olajozza meg már. Lépteik alatt neszezték a száraz levelek. Valami nagy madár kerekedett feljük, fenyegetően. A hold kezdett kivackolódni a felhőronyok alól.

– Tudod ez az egész, nagy titkolózás csak azért van, mert apámnak holnap lesz a nevenapja. Őt akarom meglepni.

Gazsit valami melegség járta át. Örült, hogy a másik beavatta a titkába. Kicsit megálltak, hogy igazítsanak a dobozokon. Eléggő sáros volt az út.

– Tudod, éppen ezért szeretnék megkérni, hogy előbb hozzátok vigyuk a cuccokat. Majd holnap este érte jövök.

A másik beleegyezően bólogatott. Gazsiék háza előtt Zsolt egy ezrest nyomott a fiú zsebébe, aki nem tudta eldönteni, hogy ez most sok vagy kevés. Együtt cipelték be a dobozokat a kamrába. A kutyák csendben voltak, hangfögös vinnyogással örültek a gazdának. Gazsi még egy pillanatra látta ahogy az apja ki-

kémlél a sötét szobából az udvarra. Aztán Zsoltot is elnyerte a falu sötétsége.

Egy nyomozót a szomszéd városból küldtek a betöréses-rablás kiderítésére. A nyomszakértők már végeztek. Erőszakos behatolásnak ugyan nem volt nyoma, de a kár tetemes volt. Csak egy bicskát és pár rövid kötélrészletet találtak. A raktár ajtaja azonban tele volt újjnyommal. Mint ilyenkor szokás, sorban kérdezték ki a tanúkat. Egyetlen használható anyagot, a hentes segédjétől kapták. Aztán az egyik helyi rendőr megemlítette a Szurdi Balázs autóját a hajnali időben. Közben a károkat összesítették.

– Mind a három helyre kimegyünk! – adta ki az utasítást a városi nyomozó. Szurdi Balázssal kezdték. Arra a kérdésre, hogy miért szállt ki a barátja éppen a boltból, azt válaszolta:

– Máskor is ott szokott kiszállni, mert arra neki az erdőn át közelebb van. Meg hát, hát ő is látta, természetesen a kézikocsis Kalányos Gáspárt, azt a cigányt.

A városi nyomozó rendreutasította, hogy itt ne cigányozzon. A sok ruhán, blézeren és cipőn kívül semmit nem találtak nála. Zsolt következett. Elmondta:

Mindig is a boltból szokott kiszállni. Amikor meglátta Gazsit kérte, hogy vigye már át az erdőn, mert úgy szorítja a cipője a sők tancolástól (merthogy diszkóban volt), már nem áll a lábán. Kézsegiesen átvitte, de aztán sietett vissza, mert valami fuvarra várt. Itt sem találtak semmit, csak három helyi atyafit, akik a pinceajtót támasztva, bögréből borozgattak. Gazsiék háza közelített. A fiú az apjával a határban dolgozott, csak az anya meg három kisgyerek volt otthon. A nő semmit sem tudott arról, hogy hol is járt a fia éjszaka. Hamar megtalálták az árut. Szóltak az asszonynak, ha Gazsi hazajön, küldje be az őrsre.

– Könnyű ügynek látszik – mondta a városi nyomozó. Ha az ujjlenyomat is egyezik, megvan a tettes.

– Nekem csak az a gyanús – kockáztatta meg Szurdi Balázs rendőr-

sógora, hogy ha valaki rabolni akar, az nem csinálja ilyen nyíltan. Az bújkál, az nem áll a fényre, hogy mindenki lássa.

– Nekünk az csak jó, ha nem annyira dörzsölt, mert így könnyebb elfogni – filozofált a városi rendőr.

– És ha a másik kettő közül valaki még dörzsöltebb?

Hogy... – de nem fejezhette be a mondatot, mert a városi ingerülten közbevágott.

– Hát ha a bizonyítékok ennyire egyértelműek, csak nem képzeled, hogy fél-évesre duzzasztom a nyomozást, amikor még húsz ilyen ügyet kell megoldanom.

Aztán már nem esett több szó. Némán mentek tovább. A falu ártézi kútjánál sokan álltak. Az eseményeket tárgyalták. Menyus szaladt oda hozzájuk, a hentes segédje.

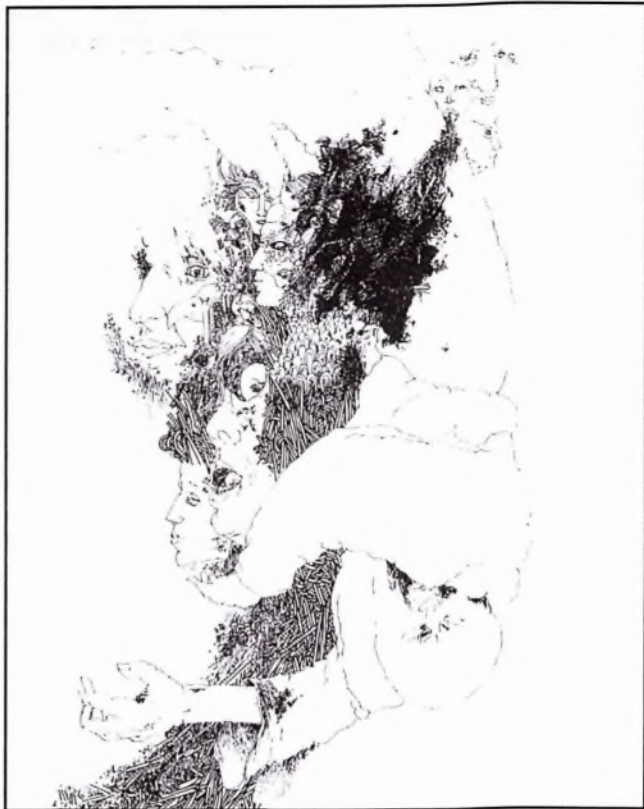
– No, mondják már nyomozó urak, megkerült a betörő?

Az egyik helyi rendőr a karjával tolta odébb az útból. Némán mentek tovább. Vékony porcsík követte őket.

– Hanem mégis csak jobb lesz, ha valaki megkeresi azt a Kalányost – törte meg a csendet a városi nyomozó.

– Ha ő a tettes, még képes és elszökik.

A terhelő bizonyítékok mind a Gazsi ellen szóltak. A bíróság rutin gyorsasággal intézett mindent, hiszen még sok ilyen, és ennél súlyosabb ügyet kellett tárgyalniuk. Nem értette, hogy miért beszélnek vele olyan ellenséges hangon, amikor ő nem csinált semmit. A Zsolttal való szembesítése meg teljesen ledöb-

Kótics Ferenc: Lidérces álom

bentette. Azt mondta a szeméhe nézve:

– Ha nem én jövök akkor éjjel, éppen arra, hanem mondjuk Boor András vagy Zsíros Péter, akkor azokra fogod ezt a rablást?

A melléje kirendelt ügyvéd sem segített sokat, inkább csak összezavarta. Az ítélet felolvasásakor megszárdult. Úgy kellett megkapaszkodnia a szék karfájába. Valami jeges, hideg járta át a testét. Akkor érezte ugyanazt az érzést, amikor egyszer, még gyerek korában elbóklászott. Sehogy sem találta a hazavezető utat. Egy kukoricásban jött rá az álom. Még akkor is folytak a könnyei. Ébredéskor idegen arcok bámultak rá. Azt üvöltötték, hogy ez az ő földjük, azonnal menjen innen. Még botot is ragadtak, azzal kergették. Akkor érezte ezt a jeges hideget a lelkében, amely mögött ott volt az az érzés, hogy milyen egyedül is van ő ezek között az idegenek között. Itt most nem kergetik el, csak bezárják.

(Már egy fél évet ült a börtönben, amikor Káli Zsolt lebukott egy másik betörésnél. Akkor újra tárgyalták az ügyét.)

Többségük soha nem volt kirándulni

**Két évvel ezelőtt
alakítottak klubot az
idős roma emberek
számára**

(Hajdúhadház) – „A cigánygyerekekkel szinte mindenki foglalkozik, azonban az idős romákról, akik egy életen át dolgoztak, megfedkezett a társadalom.”

Rostás Zsigmond, a hajdúhadházi cigány kisebbségi közösségi ház vezetője hangsúlyozta ezt a pénteken rendezett „idős cigányok napján”. Egyre alacsonyabb az átlag életkor a romáknál is, amely véleménye szerint leromlott életkörülményeiknek, szociális helyzetüknek köszönhető. Éppen ezért próbálják Hajdúhadházon felkarolni azokat, akik sikeresen túlvészelték ezt az időszakot.

A településen 1996 óta működik klub a már előbb említett korosztály számára. Jelenleg huszonkilencen vannak. Havonta több alkalommal gyűlnek össze, beszélgetnek, filmet néznek, politizálnak, ismerkednek saját kultúrájukkal, illetve időnként táncolnak, énekelnek. Emellett azonban komolyabb programokat is rendeznek, például kiállításokat, előadásokat. Nagy tervük egy kirándulás megszervezése, hiszen – ahogyan Rostás Zsigmond mondta – közülük sokaknak még soha nem adatott meg ez az élmény.

A pénteki „idős cigányok napját” szintén a klub keretein belül rendezte meg a közösségi ház. Az idős emberek itt is kiönthették egymásnak szívüket, videofilmet néztek, környezetvédelemről beszélgettek, táncoltak. A programból természetesen a közös ebéd sem hiányozhatott, ami nagyobb társaságban mindenkinek jobban ízlett.

Szabadegyetem a somogyi romáknak

Háromnapos roma-szabadegyetemet tartottak Barcsen, amelyet a délsomogyi cigányszervezet szervezett a megye kisebbségi vezetőinek.

A romák szervezete minderre Phare-pályázatán nyert pénzt, egymillió-hatszázezer forintot. Ebből összesen négy ilyen találkozóra futja, hétvégi volt a második.

– Fontosak ezek a képzések, hiszen a cigányság vezetői csak úgy tudják hatékonyan védeni nemzetiségük érdekeit, ha szakmailag is felkészültek – mondta Balogh Imre a szervezet vezetője. – A találkozókra a hagyományörzéstől a kisebbségi szervezetek lehetőségéig nagyon sok, a cigányság számára fontos kérdést érintünk. Most az októberi helyhatósági választásokra készülve egyebek között a kisebbségi önkormányzatok finanszírozásáról, kompetenciáiról hallgattak előadást a jelen levők.

A három napra több előadót hívtak: társadalmi szervezetek vezetőit, a közigazgatási hivatal képviselőit.

– Egy-egy alkalommal 35-40 roma képviselő, cigányszervezeti vezető hallgatja meg ezeket az előadásokat – mondta Károlyi János programfelelős. – Hogy minél szélesebb kör vehessen részt a munkában, mindig más a helyszín. Az első két találkozót Barcsen tartották, a hátralévőket Kaposvárra, illetve a Balaton-partra tervezik. A következő – augusztusi – képzésen a pályázattal kapcsolatos legfontosabb tudnivalók, illetve a civil szervezetekkel való együttműködés lesz a téma.

LEVÉL A KISEBBSÉGEKTŐL

Az új kormány hivatalba lépése óta bizakodnak a hazai kisebbségek képviselői: talán az Orbán-kabinet az előző két kormánynál hatékonyabban veszi a kezébe a Magyarországon élő etnikai kisebbségek, köztük a csaknem félmillió cigányság ügyét.

A magyarországi kisebbségek képviselői levélben kérnek találkozót Orbán Viktor miniszterelnöktől, hogy megvitathassák vele a kabinet őket érintő tervezett intézkedéseit – hangzott el szerdán, a kisebbségi vezető megbeszélését követő budapesti tájékoztatón. A résztvevők fontosnak tartják, hogy a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal megőrizze önállóságát és a Miniszterelnöki Hivatal miniszteri rangú vezetőjének közvetlen felügyelete alatt működjön. A kormányfőhöz intézett levél írói szorgalmazták, hogy a kisebbségi hivatalon belül hozzanak létre cigány ügyekért felelős vezetőhelyettesi posztot. Kezdeményezik továbbá, hogy az új kormány haladéktalanul kezdje meg a kisebbségek országgyűlési képviselétéről szóló törvényjavaslat megalkotását. A tanácskozáson, amelyet a tervek szerint ezentúl kéthetente hívnak össze, a Magyarországon elismert tízenhárom kisebbség közül nem vett részt a németek, a szlovákok és a horvátok képviselője.

A lakossági tiltakozás erősebb volt...

A LEGSZEGÉNYEBBEK TOVÁBBRA IS VÁRHNATNAK, MÍG LAKÁSHOZ JUTNAK?

Minden a legnagyobb jó szándékkal indult. No és az igény-nyel, miszerint Győrben legalább négyezren várnak lakásra. Azzal, hogy sokan megvásárolták önkormányzati otthonukat, a piac beszűkült. A lakás-és telekárak a csillagokig érnek, pénz nélkül lehetetlen építkezni.

Nem csoda hát, ha három vagy több gyermekkel, szülői vagy rokoni segítség híján akár éveket, évtizedeket is várhat az, aki saját fedeleit szeretne a feje fölé.

Lakásfronton néminemű enyhülést jelentett volna az a program, amit az ötletheadók csak szociális lakásprogramnak kereszteltek. Megvalósítása nemcsak a romák, hanem a legrászorultabbak lakhatási gondjain enyhített volna. Imár csak feltételes módban, mert az elképzeléseket a fej, a terveket pedig egyelőre az íróasztal őrzi. Otthonok nélkül élnek. A szociális lakásprogramra ugyanis stop került.

Tegnap délután a roma kisebbségi önkormányzat tartott tájékoztatót az okokról és a leállított programról. Mint azt Pádár László, a roma kisebbségi önkormányzat elnöke elmondta, határozatlan idejű felfüggesztésről kaptak hírt, aminek – információik szerint – a lakossági tiltakozás az oka. Ott, azok a környékeliek ellenzik a szociális lakások építését, akik úgy gondolják, a romák vagy rászoruló családok otthonteremtése vihart kavargat egy kanál vízben.

Félreértésre adhatott okot az az információ is, miszerint a két család helyett húsznak kezdtek volna meg egy győri utcában az építkezést.

A kisebbségi önkormányzat tervei szerint év végéig készült volna el húsz lakás, ám ebből mindössze két házzal számoltak a Pozsonyi utcában.

– A környékeliek tiltakozásával szünetel a program, bár kétségtelen, hogy városi összefogással sokan jutottak volna így lakáshoz – így Pádár László.

– Egyelőre kénytelenek vagyunk várni és a lakásépítőket is türelemre inteni, mert a helyzet ellehetetlenült. Mindenesetre folytatjuk a tárgyalásokat a várossal és mindazokkal a szervezetekkel, akik támogatják az elképzelést. Szociális lakás tehát a legjobb szándék ellenére sem épülhet a közeljövőben Győrben.

A nyílt pályázatot még ki sem írták, a lakossági tiltakozás erősebbnek bizonyult bármilyen hivatali döntésnél. A kisebbségi önkormányzat képviselői mindenesetre nem adják fel. Megtélésük és az eddig látóköribe került családok közül hetven-nyolcvan él a lét peremén, nyomorúságos körülmények között, s vár valamilyen lakásmegoldásra.

(A fotó csak illusztráció)

A fő cél a romák készségfejlesztése

DEBRECEN (HBN) – Tanulják meg érdekeiket megfelelőképpen képviselni, tudjanak lobbizni, legyenek tisztában kultúrájuk értékeivel. Ezeket tartja a legfőbb céloknak a veker-tavi romatábor szervezője. Horváth István, a Hajdú-Bihar Megyei Jogvédő és Válságkezelő Iroda vezetője a Naplónak elmondta: ebben az évben negyedik alkalommal rendezték meg a közéleti szakemberek képzését a veker-tavi kemping területén. A július 2-től 4-ig tartott eseményre a megyében működő kisebbségi önkormányzatok és civil szervezetek képviselői közül ismét jó néhányan ellátogattak.

Legfontosabb feladatuknak mondta a szervező, hogy szakemberek, meghívott előadók, pszichológusok, jogászok, neves közéleti személyiségek segítségével megtanítsák a roma

vezetőket arra, hogyan kell egy-egy konfliktushelyzetet a probléma gyökerének keresésével megoldani. Az önismereti, személyiségfejlesztő tréningek kapcsán a romák egyre jobban megismerik saját erősségeiket, hibáikat, s képesek lesznek együttműködni a hivatalokkal.

Azok a cigány vezetők, akik két éve rendszeresen ellátogattak a táborokra, ma már – kommunikációs készségük fejlődése révén – partnereivé váltak nagyobb munkákat adó üzemeknek, vállalkozóknak, s egyre több cigány állampolgár tagja valamilyen közhasznú munkát végző szervezetnek. Ezenkívül – mondta a szakember – a kisebbségi önkormányzatok tagjai megtanultak olyan pályázatokat írni, melyek elnyerésével szervezetüknek hasznot hoznak.

Markovics Zita

Hajléktalan szállón megvalósuló álom

A szeretet ünnepét már az új, Király utcai lakásban ünneplik Orsós Györgyék

Orsós György keze remegett, amikor aláírta mind a kilenc papírt a Király utcai lakás megvételéről. Úgy érezte, az egyik rubrikából a számok hirtelen hatalmasra nőnek, s betöltik az egész teret. Szinte beleszédült. A szem előtt cikázott a 3, a 4 és a sok sok nulla, hogy aztán visszatérjenek a helyükre 3400000 formájában. Ennyire került ugyanis az a lakás, ahova a nagykanizsai hajléktalan szállóról december elején költözik az öttagú család.

Orsós György és felesége a szülőfalujukban, Iharosban ismerkedett meg, s ekkor kezdődött életük kálváriája: sem a fiú, sem a lány családja nem nézte jó szemmel a kapcsolatot, így a fiatal szerelmesek gondoltak egy merészet, s - akár a mesében - világgá mentek. Az út egészen Kanizsáig tartott a 90-es évek elején. Néhány hónapig ismerősöknél húzták meg magukat, s akkor megjelent a jó tündér - egy barát képében -, aki azt tanácsolta: próbáljanak meg helyet szerezni maguknak a városi vöröskereszt hajléktalan szállóján.

- Még mindig előttem van az a kép, ahogy felmentünk a Fő utcai épület emeletére. Tele voltunk izgalommal, hogyan fogadnak bennünket, hiszen akkor már Magdi - a feleségem - a szíve alatt hordta Magdikát. Antal Istvánné, a Vöröskereszt titkára meghallgatott és azt mondta, másnap menjünk vissza. Egész éjszaka szinte le sem hunytuk a szemünket - elevenítette fel a történeteket Orsós György. - Nagyön lassan lett reggel, s mi már nyolc óra előtt ott vártunk a válasza. El sem akartuk hinni, hogy az akkori hajléktalan szállón a házaspár

párok részére kialakított egyik szobát mi kaptuk meg...

Nagykanizsán az 1990-es évek elején jelentkezett olyan mértékben a hajléktalanság, hogy azzal foglalkozni kellett. Ekkor jött létre a Vöröskereszt égisze alatt a Fő utca 21-ben az első szálló, majd fokozatosan bővülő igények miatt elkerülhetlenné vált a bővítése, melyre a Dózsa György utca 73-ban került sor 1974-ben.

- Jelenleg - mondta Antal István né városi titkár - az átmeneti szállón 40, az éjjeli menedékhelyen 20, a nappali melegedőn 25, az úgynevezett segítő szálláson 2 családnak - közülük az egyik a Gyuriéké - tudunk helyet biztosítani.

- Szinte hihetetlen - folytatta történetüket Orsós György -, de már a negyedik éve lakunk a Dózsa 73-ban. Marika néni (Antal Istvánné) közreműködésével a vöröskereszttel kötöttünk szerződést, mely szerint havonként 5 ezer forintot kellett félretennünk a későbbi lakáshoz jutásra. Persze csak abból nem futotta volna, hallottunk arról, hogy van olyan lehetőség, melynek keretében használt, de jó állapotú lakáshoz lehet jutni, meg a gyerekek után járó szociális, melyre mi is jogosultak vagyunk Magdika, Gyurika és Szabolcska miatt. Az önkormányzattól is igényeltünk vissza nem térítendő és kamatmentes kölcsönt, összesen 500 ezer forintot, a napokban jött meg a határozat, hogy megkaptuk. Ez persze még nem lett volna elég, de a szüleim halála után örököltém, s a spórolt pénzünkkel ki tudtuk egészíteni a vételárat. Hát így lesz nekünk is szép, világos, kényelmes

lakásunk a város szívében - nézett a családjára nem titkolt büszkeséggel Orsós György.

Ennek megteremtése vitathatatlanul nem volt kis feladat. Orsós György noha a szakmája - ahogyan hivatalosan mondják - férfi ruhakészítő, magyarán szabó, jelenleg utcaseprő. Hogy szégyelli-e? Most már nem, hiszen négy éve csinálja. Nem kis megelégedettség van a hangjában, amikor arról beszél, hogy az ő „felségterületét” meg lehet nézni, bár a szemelők minden nap adnak munkát bőven. A cégnél tisztességgel fizetnek, így biztos abban, hogy a lakást fenn tudják tartani. Havonta egyébként a családi pótlékkal, a gyessel együtt közel 60 ezer forintból élnek - öten.

- Éjszakánként az új otthonunkról álmodom - mondta Magdi, a fiatalasszony. - Már nagyjából be is rendeztük mind a két szobát. Az előző tulajdonostól megvettük a szekrényt, a fotelokat, a szőnyeget, meg amink van visszük magunkkal. Tudja én most tolnám a napokat..., a gyerekeket már az óvodába is beíratom.

Az amúgy nem túl jó hírű környéken - hiszen a szomszédságban a Citromsziget van - van, aki együtt örül a családdal, más irigykedik rájuk, hogy képesek voltak kitörni onnét, ami oly sokaknak nem sikerült. Antal Istvánné bizakodó:

- Ők az elsők, akik a hajléktalan szállóból a saját otthonukba költöznek, de hiszek abban, lesznek mások is. Rajtunk, a mi segítségünkön nem múlik.

Marton Gyöngyi

A többség számítógép-kezelő szeretne lenni

Felvételi beszélgetések a „Roma Esély” Szakiskolában

A Roma Esély Szakiskola tegnap és tegnapelőtt felvételi beszélgetést tartott az általános iskola 8. osztályát elvégzett, de 18 éven aluli fiatalok részére. Az iskolában kétféves képzés során a tanulók számítógép-kezelő, gépíró-szövegszerkesztő, parkgondozó és eladó képesítést szerezhetnek. Tegnap a szolnoki Lomb utcai iskolában beszélgettünk felvételre váró tanulókkal, szülőkkel és tanárokkal.

Az egyik tanteremben Varga Andrea igazgatóhelyettes és Imrei István tanár beszélgetett a tanulókkal, az okmányokat Antal Livia egyeztetette. Mint elmondták, szeptember elsején két első osztályt indítanak, egyenként 25-30 tanulóval. A jelentkezések nem zárultak le tegnap, szeptemberig érkeznek újabb tanulók. Aki azonban hamarabb jelentkezik, az előnybe kerül, ugyanis elmelet a gólyatáborba, amelyet augusztus 17 és 22 között tartanak a szolnoki Tiszaligetben. Az ismerkedésen túl komoly munka is lesz délelőttönként, a délután pedig a szórakozás a strandon, a sportpályán.

A felvételi beszélgetésnek nem a válogatás a célja, hiszen általában fölveszik a jelentkezőket, inkább a tanulók, a családi háttér megismerése. A jelentkezők többsége a város ötven kilométeres körzetéből jött. Jönnének meszeszabbról, Monorról, Budapestről, de az

ország más tájairól is, csak hogy az iskola nagyon kevés, évente négy-öt kollégiumi helyet tud biztosítani.

Lórá Róbert Kunmadarasról érkezett. Tavaly végezte a nyolcadik osztályt, egy évig otthon volt, a ház körüli munkában segített. Most azonban rászánta magát a továbbtanulásra, számítógép-kezelő szeretne lenni. Kunmadarasról Szolnokra másfél-két órát tart az út, de ha nem kap helyet kollégiumban, akkor is végigcsinálja a két évet.

Tyukodi Ilona, akit a nővére kísért el Kunmadarasról, szintén számítógép-kezelő szeretne lenni. Neki az egyik tanára tanácsolta a szolnoki iskolát továbbtanulásra. Már tudja, hogy fölveték, de nála még fontosabb volna, hogy kollégiumi elhelyezést kapjon.

Kemencei Lászlónak nincsenek kollégiumi problémái, ugyanis Szolnokon lakik. Most végezte az általános iskolát, közepes volt a bizonyítványa. Mint maga mondta, nem nagyon remélhette, hogy ezzel a bizonyítvánnyal fölveszik számítógépkezelői szakra valamelyik szakközépiskolába, ezért próbálja meg a Roma Esély Szakiskolát. Ő az újságban olvasta a föl hívást, annak alapján döntötte el, hogy jelentkezik.

B.A. Új Néplap, 1998. 08.12.

Segély vagy munkabér?

A karcagi önkormányzat vitatkozik az ügyességgel

Az ügyesség állásfoglalása ellenére jogszerűnek ítélte legutóbbi ülésén Karcag önkormányzata azt a gyakorlatot, hogy a polgármester a szociális segélyek kiutalását közmunka elvégzéséhez kötötte. Jász-Nagykun-Szolnok megye főügyésze kilátásba helyezte, hogy bírósághoz fordul.

Lapunkban korábban beszámoltunk arról, hogy a Fazekas Sándor karcagi polgármester által bevezetett gyakorlat ellen Kaltenbach Jenő kisebbségi ombudsman törvényességi bejelentést tett a városi ügyésznél, törvénytörésnek ítélte, hogy a segélyért folyamodóknak csak akkor utaltak ki szociális támogatást, ha előtte legalább öt napon át közmunkát végeztek. Az érintettek többsége roma volt. Az esetnek nagy visszhangja volt a városon kívül is.

A karcagi városi ügyész vizsgálata során megállapította: hivatali visszaélés történt. **Fekete Jenő**, Jász-Nagykun-Szolnok megye főügyésze – a Legfőbb Ügyészség véleményét is kikérve – nem büncselekménynak, csupán hibás gyakorlatnak minősítette az esetet, így nem volt szükség az időközben parlamenti képviselői mandátumot szerzett Fazekas Sándor mentelmi jogának felfüggesztésére. Ez azonban nem jelenti azt – hangoztatta Fekete Jenő –, hogy a polgármester törvénytörően járt el, ezért az ügyesség felszólította az előjáróságot, hogy szüntesse meg a törvénytörő gyakorlatot. A karcagi önkormányzat legutóbbi ülésén visszautasította az ügyesség figyelmeztetését. A képviselő-testület állásfoglalása szerint a polgármester és hivatala nem sértett törvényt, amikor azokat részesítette előnyben a segélyezéskor, akik – úgymond – önként vállalták, hogy dolgoznak a városnak.

Fekete Jenő tudósítónkkal közölte: a testület mostani hivatalos határozata még nem jutott el hozzá írásban. A dokumentum megismerése után dönt a megyei főügyészség arról, hogy bírósághoz fordul-e a segélyezési gyakorlat miatt. A karcagi romák egyik vezetője, Varga István úgy véli: az önkormányzatnak ki kell fizetnie 177 roma számára a ledolgozott munkanapokra járó bért.

(Népszabadság, 1998. augusztus 29.)

„Származásom miatt nem szolgáltak ki”

A férfi úgy érzi, tisztességes cigánynak lenni ma nagyon nehéz Magyarországon

DERECSKE – „Apu miért kellett kijönnünk az esőre?” – kérdezte a két megszeppent kisgyermek, amikor egy hónapja – a család állítása szerint – kizavarták őket az egyik derecskei vendéglátóhelyről.

Debreceni Zoltán még most is elszorult torokkal beszél a június 19-én történekről. Látszik rajta, hogy leginkább a megaláztatás az, ami fáj neki.

Egy szót sem szóltak

„Az említett napon Debrecenben voltunk, s este az úgynevezett hatos vonattal jöttünk haza. Amikor megérkeztünk, hirtelen nagy eső kerekedett, azért úgy gondoltuk, hogy betérünk a közeli sörözőbe, hogy a gyermekeim ne ázzanak meg. Azonban, hogy ne mondja ránk senki, csak melegedni akarunk, egy-egy üdítőt szeretünk volna rendelni. Leültünk az egyik asztalhoz és várakoztunk. Kis idő elteltével közeledett felénk egy nagy darab, fehér inges férfi és már messziről kiabálta: Cigányokat nem szolgálunk ki! Sajnos, nem tudom ki lehetett ez az ember, csak tippelek, hogy a tulajdonos, esetleg az alkalmazottja. Azért nem ismerem, mert korábban soha nem jártunk ezen a helyen. Nem fogyasztunk alkoholt, ez nem a mi világunk. Nagyon megrémültünk, arra gondoltunk, ha nem megyünk ki, akár tettelegességre is sor kerülhet. Egy szót sem szóltunk, felálltunk és a kisgyermekeimmel együtt kimentünk az esőre. Az állomás úgy másfél kilométerre van a lakásunktól, így bőrig áztunk, mire hazaértünk. Nagyon felháborított ez a dolog.”

Debreceni Zoltán azóta sem érti, miért ítélik egyes emberek első látásra, s miért nézik le. Azért, mert cigányok, nem kellene őket elzavarni. Mint mondja, ők nem tesznek különbséget az emberek között, s úgy érzi, őt is megbecsülték, ameddig dolgozott. Nagyon szomorúnak tartja, hogy valakinek azért kelljen szenvednie, mert cigánynak született. Azt érzi, sokan nem tekintik még embernek sem. Tudja, hogy cigányban is van rendetlen, gonosz, iszákos ember, mint ahogyan a

többiek között is akad. Azt szeretné, ha az ilyeneket figyelemzetnék, de ne ítélik senki első látásra! A család a Napló kérdésére elmondta: az óvodában mindenki tisztességesen bánik a gyermekekkel, a társaik szeretik őket, előre köszönnek nekik az utcán. Csupán egyszer fordult elő, hogy egy másik csoportból származó gyerek „leci-gányozta” Zolikát, aki emiatt sírva ment haza. Az édesanyja azonban megmagyarázta neki, hogyha olyan rendesen, becsületesen él, mint ahogyan ők tanították neki, nem különbözik semmiben a többi gyerektől.

A másik fél hallgat

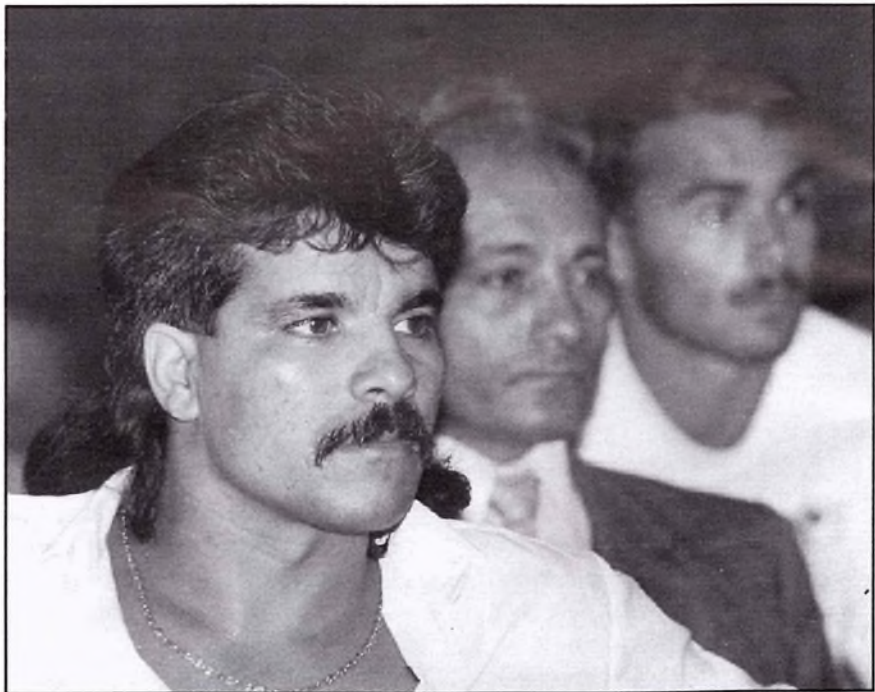
„Sajnos máskor, mások szintén éreztették velünk, hogy mi mások vagyunk, mint a magyarok. Nem bosszút akarok állni a velünk történekr miatt, csupán azt szeretném, ha az emberek megértenék a problémánkat és másképpen viselkednének velünk” - summázza a történeket a férfi.

Természetesen szeretnék volna az esetről megkérdezni az említett vendéglátóhely tulajdonosát is, ő azonban elzárkózott a beszélgetéstől

A Napló értesülései szerint a Debreceniek által elmesélt történekekhez hasonló eset miatt már született bírósági ítélet. Az úgynevezett Góman-ügyben a bíróság pénzbüntetésre és nyilvános bocsánatkérésre kötelezte azt a pécsi vendéglőst, aki származása miatt nem szolgált ki egy cigány vendéget.

Egy évvel azelőtt vették meg azt a házat Debreceniek, amelyikben jelenleg is élnek Derecskén. Az épület nem nagy, de a szobák patyolattiszták, amerre az ember néz, makulátlan rendet lát. A család valójában építkezni szeretett volna, azonban egy szörnyű tragédia keresztbe húzta a számításukat. A szülők elvesztették legkisebb gyermeküket. A kisfiú egy szív-műtétet követően halt meg.

Jelenleg négyen élnek a kis házban. A gyerekek négy- és ötévesek. Debreceni Zoltánt leszámoltékolták egy operációt követően, azóta él nehéz anyagi körülmények között a család. Korábban vezető jegyzőként dolgozott és mindenki nagyon tisztelte. Mint mondják, ők sohasem tagadták, hogy cigányok, viszont elvárják: emiatt ne bánjanak velük másképpen, mint a többi emberrel.

(A fotó csak illusztráció)

„Nem engednek be, mert barna vagyok”

Ösztöndíjat elnyert roma fiatalok sorsukról, lehetőségeikről vallanak

BÜKKSZENTKERESZT – Hetedik alkalommal szervezett ösztöndíjas roma fiataloknak táborát a BAZ Megyei Pedagógiai és Közművelődési Intézet.

A középiskolás vagy felsőfokú intézménybe járó diákok hétfőn érkeztek a bükkszentkereszti táborba, ahol július 5-ig kikapcsolódhatnak és előadásokat hallgathatnak. A BAZ megyei önkormányzat ösztöndíját elnyert roma fiatalok közül 24-en jöttek el a bükkszentkereszti táborba. Az idei programot a szervezők úgy állították össze, hogy a résztvevőknek minél többet beszélgethessenek a kisebbségi létről, az identitástudatról, hallottuk Bányiczki Lászlónétól. A PKI munkatársa azt is elmondta: a mostani táborozókon érezhető: nyitottak, befogadók, hiányzik belőlük a kisebbségi érzés. Köszönhető talán ez annak, hogy többek idősebb testvérei is jól tanulnak, ösztöndíjasok és a jó példa segít önbizalmuk erősítésében.

Babos Gabriella: Négyen vagyunk testvérek, Taktaszadán lakunk. Édesapám most halt meg, édesanyám rokkantnyugdíjas. Én Szerencsen, a Bocskai Gimnáziumban érettségiztem, utána Sárospatakra felvételiztem, de négy pont hiányzott, nem vettek fel.

Nem akartam egy évet elvesztegetni, ezért Pesten beiratkoztam egy újságíró iskolába. Sajnos sem az útiköltségemet, sem a szállásomat nem tudták biztosítani, így minden nap négykor keltem, vonattal elutaztam Pestre, este vissza. Rengetegbe került és fárasztó is volt, három hónap után feladtam. Pedig az Észak-Magyarországhoz mentem volna gyakorlatra...

Szeptembertől Patakra járok majd elő-

készítőre. De nem tanár, hanem újságíró akarok lenni. Elég rossz érzés, amikor bizonyos szórakozóhelyekre nem engednek be, mert "barna" vagyok. és az sem esik jól, ha az embert azért hagyja ott a "magyar" barátja, mert a szülei és a barátai nem szeretik a cigányokat. Ha újságíró leszek, megpróbálom ezen a „skatulyázós” gondolkodásmódon változtatni. Hogy meglássák: a cigányok között is vannak értékes emberek...

Káló Norbert: Jövőre fogok érettségizni a miskolci Eötvös középiskolában. Ott szereztem szakmát is, szobafestő, mázoló és tapétázó vagyok. De egyházi pályára készülök. Az emberekkel való foglalkozást érzem hivatásomnak. Két évet töltöttem Miskolcon a karmelitáknál, sokat segítettek. Én is ezt szeretném tenni a romákkal.

Én is roma vagyok, ezért, úgy gondolom, jobban szót értek majd velük. Azt szeretném elérni, hogy ne legyenek olyan elnyomottak, mint amilyenek érzik magukat. Hiszen arról senki sem tehet, hogy hová született... Szerencsére a karmelben és az iskolában elfogadnak olyanak, amilyen vagyok. A kol-

légiumban négyen lakunk egy szobában, mind romák. De van két "magyar" barátunk. Nem adnám őket száz romáért, olyanok vagyunk hatan, mint a testvérek.

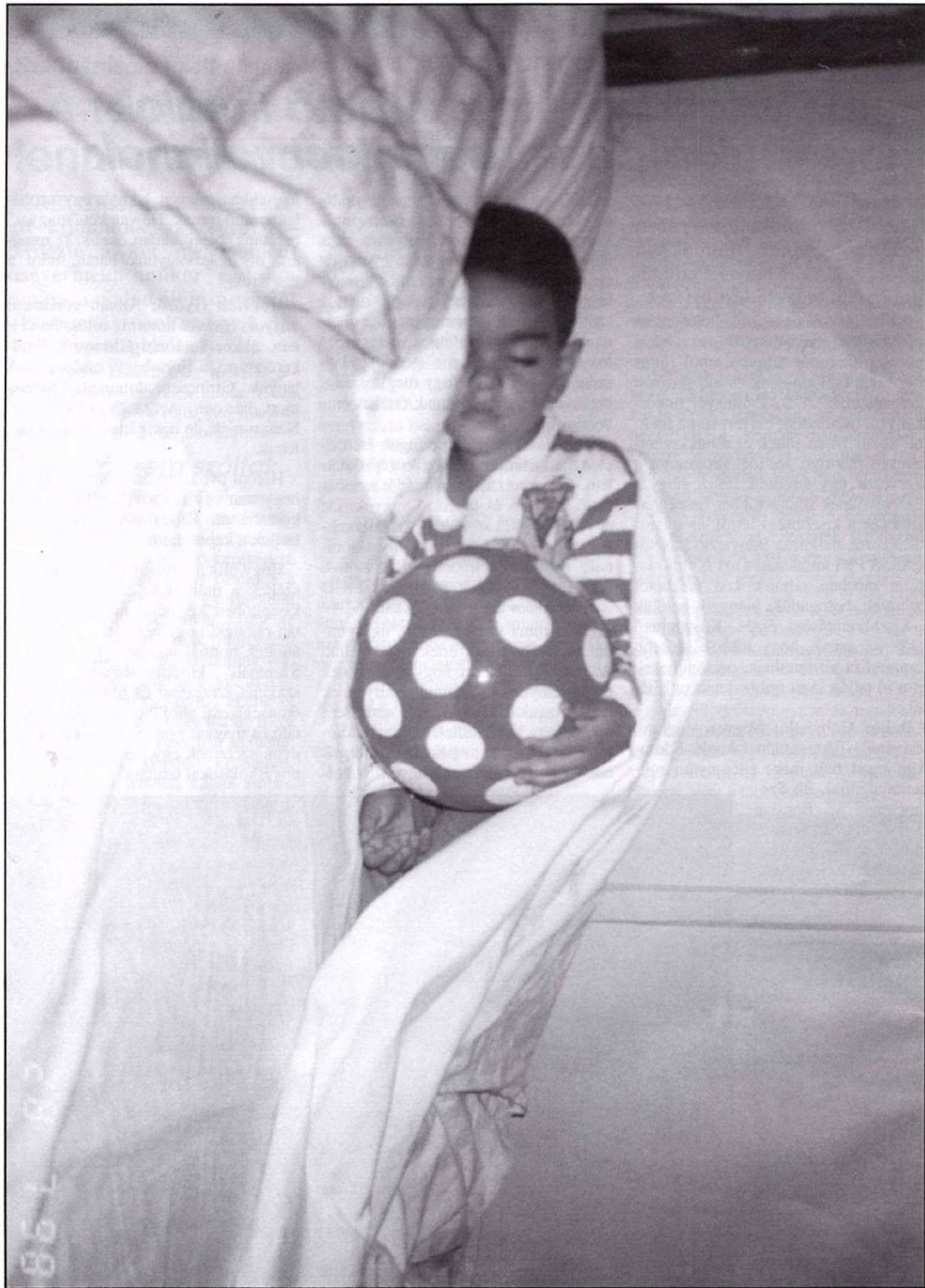
Horváth Győző: Állami gondozott vagyok, hét éves koromig intézetben éltem, akkor kerültem Girincsről Hejőkeresztúrra, a Hortobágyi családhoz. A lányuk Girincsen dolgozott, megismert, hazavitt. Azóta ők a családom. Nem romák, de nekik nincsenek előítéleteik...

Három éve nagy örömömre kiderült, hogy van egy féltestvérem, aki Nagykőrösön él. Felkerestem és azóta is tartjuk a kapcsolatot.

Hogy mik a terveim? Előbb hagy beszéljek a múltmról. Az általános iskolát kisegítőben kezdtem, másodikban aztán rájöttek, hogy nem ott a helyem és áttettek normál iskolába. Miskolcon a Szentpáli középiskolában szakács szakmát szereztem és jövőre én is ott érettségizem, ahol Norbi. Utána hitoktató és magyar szakra jelentkezem. nagyon szeretnék egy kis faluban általános iskolásokat tanítani.

(A fotó csak illusztráció)

Fotó: Paksi Éva

A tájékozatlanság áldozatai

„Minél jobban felszámoljuk szegyeinket, annál inkább levetjük álarcainkat. Elkövetkezik a nap, amikor a játék véget ér: elfogy a szegyen, elfogynak az álarcok.”

/Cioran/

Bárhogyan nézzük is, a demokrácia lényegéhez tartozik, hogy az állampolgári akarat megnyilvánulásánál semmi sem fontosabb. A politikai rendszer úgy épül fel, hogy minden felnőtt egyénnek azonos súlyú szavazata van. Semmilyen szempontból nincs megkülönböztetés, s ez így is van rendjén. Hiszen ha bármiféle kritériumhoz köthető lenne a választás, demokráciáról a legkevésbé sem beszélhetünk. A politikai voks viszont – akár országgyűlési, akár helyhatósági választásokról van szó – magában rejt egyfajta felelősséget. Egyszerűen nem mindegy, hogy kik kerülnek ki győztesen, s kik vesztesen. A tájékozottság ebből a szempontból mindenképp döntő. Aki szavaz, mindig valamilyen értelmi, érzelmi, erkölcsi szempont szerint teszi. Az indulat vagy éppen a pillanatnyi hangulat éppúgy befolyásolhatja, mint a józan megfontoltság.

MEGFONTOLTAN DÖNTENI

De ha ezek az indítékok léteznek is, sohasem szabad arról megfeledkeznünk, hogy az állampolgári okosság vagy belátás híján minden kiszámíthatatlanná válhat. Ehhez pedig megint csak a mérlegelő informálódásra van szükség. Egyszerűbben fogalmazva: világos helyzet- és érdekelismerést akkor lehet elvárni az állampolgároktól, ha igazán információkkal rendelkeznek. Ha valóban képesek dönteni választási ígérek és programok között. Más kérdés, hogy a különböző manipuláció technikák eleve lehetetlenné

teszik a tárgyilagos tájékozódást. Mert ami az egyik nap cáfolhatatlan igazságnak tűnt, az a másik napra akár szemenszedett hazugsággá is válhat. Képes-e ilyen körülmények között bárki is megfontoltan dönteni? Tud-e egyáltalán szelektálni a lényegtelen információk sokasága és a kevés igazán lényeges között? Össze tudja-e rakni a gyakorta hamis részletből azt a politikaképet, amelyet mindvégig vállal? Vagy ha nem képes mindezzel, jogos kérekként felmerülhet, hogy – kevés kivételtől eltekintve – valamennyien áldozatai vagyunk a rafinált politikai megtévesztéseknek?

MEGBÍZHATÓ INFORMÁCIÓK KELLENEK

Vérmérséklet szerint, ki igennel, ki nemmel válaszolhatna. Ráadásul a megfellebbezhetetlen érvényű bizonyítékok sokaságát lehetne az egyik és a másik oldalon is felsorakoztatni. Ám ennek nem lenne sok értelme. Ha ugyanis a sok fölösleges információ eltakarja a lényegget, joggal vélhetjük úgy, hogy a választópolgári szavazatok csak addig kelljenek, amíg a győztesek – a szavazati arányok birtokában – magabiztosan kezdenek kiépíteni hatalmi rendszerüket. Ha pedig erre esély nyílik, a csoportérdekek válnak fontossá. Amiből persze az is következik, hogy az információk túlságosan egyirányúvá válnak. Csak az lesz fontos, ami a hatalmi elit szempontjából fontos. Arról nem is beszélve, hogy szinte lehetetlen eligazodni a törvényektől és hírektől hemzsező világban a megbízható információk között. Mert csak induljunk ki abból a tényből, hogy a magyar gazdaság valamelyest fejlődésnek indult. Látszatra

tetszetős bizonyítékok is könnyűszerrel felhozhatók. Tagadhatatlanul igaz ugyanis, hogy a gazdaság kedvező folyamatait nemcsak méltányolja a nemzetközi piac, hanem aktívan részt is vesz benne. Termelő és szolgáltató cégek sokasága jön létre az országban.

A SZABADSÁG MEGSZERVEZÉSÉVEL

Korántsem kell ezeket az eredményeket alábecsülni, de az oly sokszor hangoztatott gazdasági növekedések az állampolgárok mindennapi életében is éreztetnie kellene hatását. Józan ésszel bárki erre gondolna. Némi cinizmussal azt is mondhatnánk: az egyre elbűvölőbb statisztikai adatok még nem teremtik meg a jó polgári közérzetet. Nem is teremthetik meg, hiszen a demokrácia – visszatérve a cikk bevezető gondolatához – a mérlegelő és számon kérő állampolgári akarat kiteljesítésén múlik. Ha ennek feltételei hiányoznak, s a politikai megtévesztés különféle formái nyernek teret, aligha csupán a tájékozatlanság áldozatairól kell beszélnünk. De azt is mondhatnánk: a demokrácia – szociológiai szempontból – a szabadság megszervezésével egyenlő: egy olyan társadalmi rendszerrel, amelyben az állampolgár jogai hiánytalanul érvényesülnek, többek között éppen azért, hogy maga is tiszteletben tartja mások szabadságát. Ugyanakkor mindehhez arra is szükség van, hogy birtokában legyünk azoknak a cselekvési lehetőségeknek, melyek révén a kialakult politikai rendszert hatékonyan ellenőrizhessük. S éppen ehhez kell a tájékozottság.

Dr. Kerékgyártó T. István

PÁLYÁZATI FELHÍVÁSOK

Az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány (OFA) Kuratóriuma kísérleti jelleggel pályázatot hirdet a részmunkaidős foglalkoztatás ösztönzésére

1. A PÁLYÁZAT CÉLJA

a foglalkoztatás bővítése és a részmunkaidős foglalkoztatás elősegítése azáltal, hogy támogatja a szervezet(ek) létszámbővítését, ha azt gyesről, gyedről, fizetés nélküli szabadságról (lakásépítés, ápolás címén igénybe vett), esetleg a háztartásból (inaktivitásból) visszatérő vagy pályakezdő, valamint regisztrált munkanélküli foglalkoztatásával biztosítja.

2. A PÁLYÁZÓK KÖRE ÉS PÁLYÁZATI FELTÉTELEK

Pályázhat minden belföldi székhelyű, jogi személyiséggel rendelkező gazdasági társaság, egyéni vállalkozó, valamint jogi személyiséggel bíró alapítvány, közalapítvány, egyesület és más társadalmi szervezet (kivéve pártok), közhasznú társaság, amely

- jogerős cégbírósági, bírósági nyilvántartásba vétele vagy bírósági bejegyzése, egyéni vállalkozók esetében a vállalkozási engedély kiadása legkésőbb 1997. december 31-ig megtörtént,

- nem áll csődeljárás, felszámolási eljárás, végelszámolás alatt,

- nyilatkozata szerint nincs 60 napon túli adó vagy adók módjára behajtható lejárt köztartozása, ide értve az egészségbiztosítási és nyugdíjbiztosítási járulékat.

A pályázó a foglalkoztatás bővítését heti 20-30 órában munkaszerződéssel foglalkoztatott részmunkaidős munkavállaló(k) alkalmazásával oldja meg.

3. A TÁMOGATÁS FORMÁJA, IDŐTARTAMA, NAGYSÁGA

A támogatás vissza nem térítendő, amelyet az OFA negyedévente a ténylegesen kifizetett munkabér után térít meg.

A támogatás időtartama maximum 12 hónap.

A támogatás a létszámbővítésben érintett, részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállalók bruttó munkabérének 50%-a, de maximum az érvényes minimálbér nagysága.

4. A PÁLYÁZAT ELBÍRÁLÁSÁNÁL ELŐNYT ÉLVEZNEK AZOK A PÁLYÁZÓK,

- akik kedvezőtlenebb munkanélküliségi mutatóval rendelkező munkaügyi kirendeltség területéről nyújtják be a pályázatot,

- akik szakmailag megalapozottabb foglalkoztatást vállalnak.

5. A PÁLYÁZAT BENYÚJTÁSÁNAK MÓDJÁ

A pályázatot az OFA által kiadott pályázati tájékoztató alapján kell összeállítani, és a pályázati adattalappal együtt lehet benyújtani.

A pályázati adattalaphoz mellékelni kell:

- a vállalkozás társasági szerződését vagy alapító okiratát vagy alapszabályát és a bejegyzést elrendelő jog-

erős cégbírósági végzés másolatát, egyéni vállalkozók esetében a vállalkozási engedély másolatát, nonprofit szervezet esetében (alapítvány, közalapítvány, egyesület stb.) annak alapító okiratát vagy alapszabályát, valamint a jogerős bírósági nyilvántartásba vétel vagy bejegyzés másolatát,

- a vállalkozás beszámolási kötelezettségének megfelelő előző évi (1997. évi) éves beszámolót vagy egyszerűsített éves beszámolót (a kiegészítő mellékletekkel), nonprofit szervezetek esetében az előző évi (1997. évi) egyszerűsített éves beszámolót vagy egyszerűsített mérleget, vagy egyéni vállalkozó előző évi (1997.évi) adóbevallását,

- a pályázó 1997. évi tevékenységének rövid ismertetését (kitűzött és elért gazdasági eredmények, vagy a megvalósított programokról készített beszámoló, stb.),

- a pályázó 1998. évben megvalósítandó gazdasági tervei, programjai, ebben kiemelten indokolva foglalkoztatás bővítésének, a részmunkaidős munkavállaló(k) alkalmazásának a szükségességét,

- az 1997-ben foglalkoztatottak (teljes munkaidő, részmunkaidő, nyugdíjas) átlagos statisztikai létszámának alakulását, az 1998-ban foglalkoztatottak (teljes munkaidő, részmunkaidő, nyugdíjas) havi statisztikai létszámának alakulását,

- ha a pályázóval a program megvalósítása során esetleg együttműködik más szervezet, önkormányzat stb., akkor az együttműködési szándéknyilatkozatot vagy az együttműködési szerződést,

- az illetékes munkaügyi központ véleményét vagy igazolást a pályázat véleményezésre való átvételéről,

- a pályázati díj befizetését igazoló átutalási csekk másolatát.

A pályázati adatlap, a pályázati tájékoztató és a pályázati díj befizetéséhez szükséges átutalási postautalvány az OFA Közalapítványi Irodájától (1037 Budapest, Bokor út 9-11.) térítésmentesen beszerezhető.

A pályázatot három példányban kell elkészíteni. Ezek közül egy példányt - véleményezés céljából - a területileg illetékes munkaügyi központhoz, két példányt az OFA Közalapítványi Irodájához (1310 Budapest, Pf.: 84.) kell eljuttatni ajánlott küldemény formájában vagy személyesen.

A pályázati díj:

- nonprofit szervezetek esetében 2000Ft, - más pályázók esetében 5000 Ft.

A pályázati díjat az OFA nem fizeti vissza.

6. BEADÁSI HATÁRIDŐ:

A pályázatokat 1998. július 1. és október 15. között folyamatosan lehet benyújtani.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁSOK

7. ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK

Az a pályázat, amely nem felel meg a pályázati kiírás feltételeinek, illetve nem tartalmazza a kitöltött pályázati adatlapot és a kért mellékleteket, vagy határidőn túl érkezik be, érdemi vizsgálat nélkül elutasítható. A pályázat benyújtását követően csak az OFA által kezdeményezett hiánypótlásra van mód. A támogatásról – független szakértők bevonásával – az OFA Kuratóriuma általában a beadást követő hónapban dönt. A Kuratórium döntését a Közalapítványi Iroda indoklás nélkül, írásban közli a pályázóval. A döntés végleges, jogorvoslatnak helye nincs. A pályázati feltételeknek nem megfelelő vagy az elutasított pályázatok egy példánya szükség esetén átvehető a Közalapítványi Irodánál, az értesítés kézhezvételét követő egy hónapon belül. A Közalapítványi Iroda ezeket a pályázatokat nem őrzi meg, nem küldi vissza.

A pozitív kuratóriumi döntést követően a Közalapítványi Iroda támogatási értesítést küld a pályázónak, amely kilencven napig érvényes, de az OFA ez esetben

is fenntartja magának a jogot, hogy a pályázó által biztosítandó feltételek hiánya esetében elálljon a szerződés megkötésétől.

Ha a támogatási szerződés megkötésére – az OFA-nak fel nem róható okból – ez idő alatt nem kerül sor, a támogatásra vonatkozó döntés külön intézkedés nélkül érvényét veszti. A Közalapítvány támogatási keretének a pályázati határidő előtt történő felhasználása esetén a Kuratórium a pályázatok további elbírálását felfüggeszti. A pályázók erről a Közalapítvány Irodájától írásbeli tájékoztatást kapnak. Ebben az esetben a Közalapítványi Iroda a pályázati díjat visszautalja. A programok megvalósulását és pénzügyi vonatkozásait az OFA programvezetői, valamint az OFA, illetve a megyei (fővárosi) munkahelyi központok ellenőrei ellenőrzik.

*A pályázat elkészítésével kapcsolatban
részletes felvilágosítást ad*

NEMESKÉRI JÁNOS

a 06-1-388-1266 (70)/108, 109

telefonszámon vagy személyesen.

A Lungo Drom Országos Érdekvédelmi Cigány Szövetség Berhida Tagszervezete és Várpalota Város Cigány Kisebbségi Önkormányzata, Várpalota Város Önkormányzatának közreműködésével pályázatot ír ki a várpalotai Grábler-tó mellett 1945. februárjában meggyilkolt 18 cigány mártír emlékének megörökítését jelképező „Cigány Holocaust” emlékmű tervezésére.

Az emlékmű helyszíne: Várpalota, Thuri György tér, a Seregi József szobrászművész által készített I-II világháborús emlékműtől jobbra vagy balra eső rész. A tervezett emlékmű látvány nem zavarhatja a meglévőt.

A pályázók köre: A pályázaton hivatásos alkotók, illetve alkotóközösségek vehetnek részt, illetve olyan művészek, akiknek zsűrizett köztéri műalkotásuk van.

Pályázati feltételek: Az alkotók csak olyan eredeti 1-5 léptékű emlékmű-tervvel (makettel) jelentkezhetnek, amelyekkel más pályázaton még nem vettek részt. Egy alkotó több pályaművel is jelentkezhet. Minden pályaműhöz mellékelni kell a szerző nevét, címét, a mű megvalósítására vonatkozó részletes tervet, beleértve ebbe a felállítandó emlékmű méreteit, anyagát/anyagait (csak tartós anyagot), technikáját, költségbebecslését, a művész egyéb igényeit. A beruházás várható kerete 1 millió forint.

Beadás: A pályaműveket 1998. október 21-22.-én lehet benyújtani Várpalotán a Kulturális és Humán Szolgáltató Intézetnél (8100 Várpalota, Honvéd út 1.) naponta munkaidőben (8.00-16.00 óra között). A pályamű benyújtása és visszaállítása a pályázó feladata,

költségei is őt terhelik. A pályaműveket a Kulturális és Humán Szolgáltató Intézet őrzi.

Zsűri, díjazás: A pályázat elbírálását a Képző- és Iparművészeti Lektorátus szakértői bizottsága végzi. A zsűri a pályatervek díjazására 400.000 Ft pályadíjat használhat fel.

Jogok: A pályázók hozzájárulnak ahhoz, hogy kiállított pályaművükről a szervezők térítésmentesen fényképfelvételt készítsenek, s azt plakáton, illetve a helyi médiumokban publikálhassák.

Felvilágosítás: Várpalota Város Önkormányzatának Polgármesteri Hivatala Humán Közszolgáltatási Irodája (8100 Várpalota, Gárdonyi Géza u. 39.)

Konzultációs lehetőség: 1998. augusztus 28-án 10.00 órakor a helyszínen.

Babai János

Lungo Drom Berhida Tagszervezet elnöke

Tel: 06/30 395-253 Fax: 06/88 355-267

Orsós Imre CKÖ elnök

Dr. Fekete Antal János jegyző

Pol.Hiv. tel: 06/88 372-444

A FARKAS ÉS A TEKNŐS

Egy reggel egy kis teknős kimászott a hűvös, mély folyóból, ahol már nagyon régen élt. Olyan régen, hogy maga sem tudta, mióta, és elhatározta, hogy világgá megy: amolyan világkörüli, felfedező útra. Ment, mendegélt a forró, száraz sivatag felé, egyre távolabb a folyótól, ahol már csak kaktuszok és tüskés bokrok nőnek. Buta kis teknős volt, mert tudhatta volna, hogy a magafajta folyami teknősök – a hűvös víztől távol – meghalnak a forró napsütésben.

Ahogy teltek-múltak az órák, és a nap egyre feljebb kanyarodott az égen – elborította sugaraival az amúgy is forró és száraz sivatagot –, a kis teknős is megbánta, hogy elindult erre a felfedező útra. Vissza is fordult gyorsan, és hazafelé igyekezett. Csakhogy a folyó akkor már nagyon messze volt: olyan messze, hogy nem is bírt továbbmenni. Behújt egy tüskés, zöldesszürke kaktuszcsereje alá, hogy árnyékban legyen, és félelmében, hogy soha többé nem tud hazamenni, sírt, sírt keservesen.

És ekkor jött sárga bundában, mint a sivatag homokja, a ravasz és kegyetlen prérifarkas. Meghallotta a kis teknős sírását.

„Milyen szépen fújja ez a kis teknős – gondolta. – Jó lenne ha engem is megtanítana erre a nótára!” És azonnal meg is kérte a teknőst, hogy tanítsa meg őt is erre a dalra.

– De én nem énekelek, farkas – mondta zokogva a teknős. – Igazán nem... Soha életemben nem volt kevesebb kedvem ahhoz, hogy nótázak.

A farkas azonban nem hitte el. Azt gondolta, hogy a teknős csak titkolózik, mert irigyli tőle a szép dalt, és haragosan csattogtatta az éles farkasfogait.

– Ide hallgass, te, kis teknős! Ha meg nem tanítasz a nótádra, felfallak ebédre!

Az biztos, hogy a kis teknős buta volt, amikor elkóborolt hazulról, a simogatón hűvös folyópartról,

hogy világot lásson a forró és száraz sivatagban, de azért mégsem volt olyan buta, mert a teknősök okosak. És most, mikor bajban volt, neki is megjött az esze.

– Nem esne jól neked az az ebéd, farkas – mondta. – Igazán nem. Nagyon is szúrná a torkod a páncélom, ha megpróbálnál felfalni.

A farkas ránézett a fél szemével a teknős kemény páncéljára, és úgy gondolta, hogy ez bizony igaz.

– Rendben van, te kis teknős, akkor hát kiveszlek a kaktusz alól, az árnyékból, és kidoblak a tűző napra – mondta, és kegyetlenül vigyorgott.

Erre már a kis teknős is megijedt, de azért bátran azt mondta:

– Lehet, de tévedsz, ha azt hiszed, hogy a nap árthat nekem. Egyszerűen behúszom a fejemet meg mind a négy lábamat a páncélom alá, aztán felőlem süthet a nap, ahogy csak akar.

Ebből természetesen egy szó sem volt igaz: a teknőst bizony nem védte volna meg a tűző naptól a páncélja, de az a fő, hogy a farkas elhitte, és törhette újra a fejét.

– Most már tudom, mit csinállok veled! – mondta végre. – Miután nem tanítottál meg a nótádra, büntetésből bedoblak a hideg, mély folyóba.

A kis teknős boldogan mosolygott magában, de vigyázott rá, hogy a farkas észre ne vegye az örömét. Azt már nem! Csak hadd higgye a farkas, hogy megijedt.

– Ó, kedves, jó farkas, ne tedd ezt velem! Ne dobj a folyóba! Megfulladnék a hideg, mély vízben. Igazán meg!

– De bizony bedoblak! Még hozzá ebben a szempillantásban! – acsargott a farkas, és már fogta is, vitte a teknőst vissza a folyóhoz, aztán – loccs! – bedobta a vízbe.

És milyen finom, hűvös volt a víz! Mennyivel jobb, mint a forró, száraz sivatag. A kis teknős boldogan a folyó közepére úszott, ahol a farkas nem érhetette el, és vidáman kiálltott:

– Köszönöm, farkas! Köszönöm, hogy hazahoztál! Igazán hálás vagyok, hogy segítettél rajtam. Igazán hálás!

A farkas nagyot vonított mérgében, mert rájött, hogy a kis teknős becsapta, de mit volt mit tennie: visszament a sivatagba.

F E J T Ö R Ö K

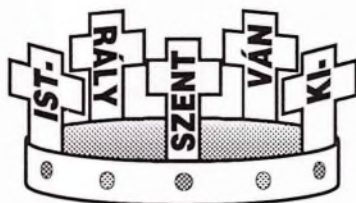
Kedves Gyerekek!

Ezen a nyáron nem szűkölködtünk a rekkenő melegeiből, a kánikula folyamatosan tombolt. A nyár örömeit a strandolást, napozást, kirándulást az egész iskolai szünetben élvezhettétek. Néhány hét múlva megkezdődik számotokra is a munka, az iskolák kapui kitarulnak előttetek. Fejtörőink most szolgálnak egy kis agytornául is, hogy a tanulás könnyebben menjen!

1. Augusztus mondt-hatjuk, hogy az ünnepek hónapja. A keresendő ünnep szótagjai összekeveredtek. Ha helyesen rakjátok össze, megkapjátok az egyik ünnep nevét, ez kériük beküldeni!

2. Másik augusztusi ünnepünk a magyar állam alapítójának a nevét rejt. Ki ő? A helyes megfejtést küldjétek be!

Képrejtvények

halfajta

ágy nemű

időszakot jelöl

SZÓVIRÁG-KÉPEK

Feladat: A pontok helyére, középre olyan szónak kell kerülni, amely az első és második szóval is értelmes szót képez!

KULCS VÁZ
SZÓ TÁR
VÉSZ VIRÁG
MOSÓ ÍRÓ

A pontok helyére került szavakat küldjétek be!

A meghatározások alapján ki kell tölteni sorokat. A bekeretezett két sorban és négy oszlopban lesznek az értelmes szavak. Kérjük a hat szót beküldeni.

	lá- nyok haj- dísze ↓	látha- tatlanná teszi az írást ↓	íz ↓	öreg más- kép- pen ↓
íróeszköz →				
selyemből készült hajbavaló →				

Jó szórakozást kívánunk a rejtvényfejtéshez!

Az oldalt összeállította: Bujdosó Jánosné

Segítsen, hogy segíthessünk!

Alapítványunkhoz sok fiatal fordul ösztöndíj-támogatásért. Olyan fiatalok, akik szeretnének tanulni, képezni magukat, de szociális helyzetük miatt ez egyre nehezebb.

Nekünk is egyre nehezebb azt válaszolni, hogy sajnos anyagi lehetőségeink korlátozottsága miatt nem tudunk segíteni. De ha Ön segít nekünk, akkor a saját gyermekén segít. Ha Ön segít, akkor nekünk nem kell nemet mondanunk.

Bármilyen összegű befizetést köszönettel vesszünk. Mi 100 forintnak is örülni fogunk. A befizetett összegről igazolást adunk, így Ön adóalapjából levonhatja.

Bankszámlaszámunk:

**MTB Rt., Szolnok Megyei Igazgatósága,
„Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány,
11501103 10006117**

Köszönettel az Alapítvány leendő támogatottjai nevében:

Paksi Éva
az alapítvány titkára

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot
..... példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Címe:

Előfizetési díj
egy évre: 1176 Ft,
fél évre: 588 Ft,
negyedévre: 294 Ft

*A megrendelőlapot és az előfizetés díját
a szerkesztőség címére kell eljuttatni:*

**5000 Szolnok,
Aranka utca 3.
Telefon:
06-60/387-293**

*Előfizethető rózsaszínű
postai utalványon.*

Farkas Tibort, az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat képviselőjét, a Nyíregyházi Iroda vezetőjét, a Kisebbségi Önkormányzatok Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei elnökét augusztus 20-a alkalmával kitüntették.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés bronz emléklakettjét **dr. Zilahy József**, a Megyei Közgyűlés Elnöke nyújtotta át.

Pedagógusok, könyvtárosok, érdeklődő közösségek figyelmébe ajánljuk, hogy szerkesztőségünk kérésre megküldi Bódi Zsuzsanna ajánló bibliográfiáját cigány könyvtárak összeállításához. A könyvek beszerzésének megkönnyítése érdekében az összeállító feltüntette a könyvek árát és beszerzésiüknek helyét.

A bibliográfia megrendelhető szerkesztőségünk címén:

LD roma lap, 5000 Szolnok, Szapáry út 19.

JOGVÉDŐIRODÁK

Nemzeti és Etnikai Jogvédő Iroda
(vidéki irodák: Eger, Miskolc)

Irodavezető: Dr. Furmann Imre
Cím: Budapest Pf. 453/269
Telefon: 322-1491

Szolnoki Kisebbségi Jogvédő Iroda

Irodavezető: Dr. Pálfi Miklós
Cím: 5000 Szolnok, Szapáry út 19.
Telefon: 06-56/420-110

Cigányok Jog- és Érdekérvényesítő Irodája

Irodavezető: Dr. Kosztics István
Cím: 7600 Pécs, József A. u. 4.
Telefon: 06-72/325-558

Roma Parlament Konfliktusmegelőző és Jogvédő Irodája

Irodavezető: Dr. Pánczél Márta
Cím: 1084 Budapest, Tavaszmező út 6.
Telefon: 06-1/313-18-87

Roma Polgárjogi Alapítvány Jogvédő Iroda
(vidéki irodák: Miskolc, Pécs, Debrecen)

Irodavezető: Horváth Aladár
Cím: Budapest VIII. Ferenc krt. 22.
Tel: 06-1/218-64-76

Országos vásárok naptára

1998. szeptember

Szeptember 1., kedd

Cegléd oá.
Nagykanizsa oák.
Pécs IX. 1-6-ig R.
Siófok-Kiliti IX. 1-4-ig ok.

Szeptember 2., szerda

Miskolc oák.
Jánosháza oák.
Tura oák.

Szeptember 3., csütörtök

Ónod oák.
Szeged-Cserepes sor ok.
Vésztő oák.

Szeptember 4., péntek

Boly oák.
Gyöngyös oá.
Gyula oák.
Hódmezővásárhely oá.
Komlói Napok IX.4-6-ig bv.
Miskolc ok.
Tomyiszentmiklós ok.

Szeptember 5., szombat

Abony oá.
Békéscsaba oák.
Hajdúszoboszló ok.
Harta oák.
Kaposvár av.
Kecskemét ok.+kjh.
Komló oák+av.
Koppolt oák.
Magyarándor oák.
Marcali oák.
Miskolc ok.
Nyíregyháza oák.
Pécs R.+oák.
Simontornya oák.
Siófok-Kiliti av.
Tura av.
Vác kjv.

Szeptember 6., vasárnap

Albertirsa av.
Békéscsaba av.
Bonyhád oák.
Csorna av.
Dunaföldvár av.
Dunakeszi ok.
Dunaújváros oák.
Gyomaendrőd av+mgv.
Gyöngyös av.
Hajdúszoboszló ok.
Jászapáti oák.
Kaposvár ok+av.
Kecskemét ok.+kjh.
Lajosmizse oák.
Miskolc av.
Mórahalom oák.
Nagykőrös av.
Nyíregyháza av.
Pápa kjv.
Pécs R.+ok+av.
Rakamaz oák.
Sásd bv.
Siójut oák.
Szarvas oák.
Szeged-Cserepes sor av.
Szeghalom oák.
Szolnok av.
Tiszakécske av.
Törökszentmiklós av.

Szeptember 7., hétfő

Csongrád oá.
Győr oák.

Szeptember 8., kedd

Pétevársára oák.
Siófok-Kiliti IX.8-11-ig ok.
Zalaegerszeg oák.

Szeptember 9., szerda

Csoma oá.
Mezőcsát oák.
Miskolc osk.

Szeptember 10., csütörtök

Jánkmajtis ok.
Komádi oá.
Szeged-Cserepes sor ok.

Szeptember 11., péntek

Makó IX.11-13-ig Hagyma fesztivál és Vásár.
Miskolc ok.
Sásd oák.

Szeptember 12., szombat

Apc oák.
Csoma ok.
Hajdúszoboszló ok.
Jászberény oák.
Kaposvár av.
Kecskemét ok.+kjh.
Miskolc ok.
Ózd oák.
Pécs ok.
Siófok-Kiliti av.
Szeged-KKd ok.
Tura av.
Vác kjv.

Szeptember 13., vasárnap

Akaszó bv.
Békéscsaba av.
Celldömölk bv.
Csanytelek bv.
Csoma av.
Dombóvár ok.
Dunaújváros oák.
Érsekudkert ok.
Gyomaendrőd oák.
Gyöngyös av.
Hajdúszoboszló ok.
Ibrány oák.
Izsák oák.
Jászárokszállás av.
Kaposvár ok+av.
Kecskemét ok.+kjh.
Kiskunfélegyháza oák.
Miskolc av.
Nyíregyháza av.
Pásztó oák.
Pásztói bv.
Pécs oák+av.
Poroszló bv.
Sümeg bv.
Szeged-Cserepes sor av.
Szekszárd oák.
Szolnok av.
Tompá oák.
Törtel oák.
Újszilvás oák.
Vác kjv.
Zalaegerszeg av.

Szeptember 14., hétfő

Patvarc oák.
Pásztói bv.

Szeptember 15., kedd

Felsőnyárad oák.
Pápa oá.
Siófok-Kiliti IX.15-18-ig ok.

Szeptember 16., szerda

Miskolc osk.

R Ö V I D Í T É S E K

av. = autóvásár
bv. = búcsúvásár
csv. = cserépvásár
kjh. = közúti jármű vásár
kuv. = kutyavásár
LNv. = Lovas Napok vására
mgv. = munkagép vásár
nmv. = népművészeti vásár
oá. = országos állatvásár
oák. = országos állat- és kirakó vásár
ok. = országos kirakó vásár
osk. = országos sertés- és kirakó vásár
r. = régiségvásár
tbv. = termékbemutató és vásár
üv. = ünnepi vásár

Szeptember 17., csütörtök

Drávfok oák.
Szeged-Cserepes sor ok.

Szeptember 18., péntek

Miskolc ok.

Szeptember 19., szombat

Bercel oák.
Hajdúszoboszló ok.
Kaposvár av.
Kecskemét ok.+kjh.
Miskolc ok.
Mohács oák.
Pécs ok.
Sárbogárd oák.
Siófok-Kiliti av.
Tura av.
Vác kjv.

Szeptember 20., vasárnap

Alsónémedi bv.
Békéscsaba av.
Böhönye oák.
Csorna av.
Dunaföldvár oák.
Dunaújváros av.
Fertőszentmiklós bv.
Gyöngyös av.
Hajdúszoboszló ok.
Hencida oák.
Heves oák+av+mgv.
Jászszentandrásv. bv.
Kaposvár ok+av.
Kecskemét ok.+kjh.
Kenderes oák.
Kengyel oák.
Kiskunfélegyháza av.
Kótelek oák.
Miskolc av.
Nyíregyháza av.
Ócsöd oák.
Pákozd bv.
Pécs oák+av.
Szászvár oák+av+mgv.
Szeged-Cserepes sor av.
Szolnok av.
Terény oák.
Tiszakécske oák.
Vác kjv.

Szeptember 21., hétfő

Kapuvár ok.

Szeptember 22., kedd

Veresegyház oák.
Siófok-Kiliti IX.22-25-ig ok.

Szeptember 23., szerda

Miskolc osk.

Szeptember 24., csütörtök

Szeged-Cserepes sor ok.

Szeptember 25., péntek

Déaványa oák.
Miskolc ok.

Szeptember 26., szombat

Hajdúszoboszló ok.
Jászárokszállás oák.
Kapuvár oá+av.
Kecskemét ok.+kjh.
Mágocs oák.
Mezőberény av+mgv.
Miskolc ok.
Pécs ok.
Siófok-Kiliti av.
Tura av.
Vác kjv.

Szeptember 27., vasárnap

Alattyán bv.
Békéscsaba av.
Békésszentandrásv. oák.
Csongrád av.
Csorna av.
Gyöngyös av.
Hajdúszoboszló ok.
Jászalsószentgyörgy oák.
Kaposvár ok+av.
Miskolc av.
Nagykátav. oák.
Nagykőrös oák.
Nyíregyháza av.
Pécs oák+av.
Pécsvárad oák.
Pilis oák.
Szeged-Cserepes sor av.
Szeghalom av+mgv.
Szekszárd oák.
Szolnok av.
Tápiógyörgye oák.

Szeptember 28., hétfő

Pécs IX.28-30-ig R.
Zécsény oák.

Szeptember 29., kedd

Siófok-Kiliti IX.29-30-ig ok.

Szeptember 30., szerda

Miskolc oák.

A vásárnaplót összeállította:
Wilhelm István

Raffael János alkotása

